
**Analiza systemu gospodarki odpadami dla Gminy Góra
Kalwaria wraz z rekomendacjami do krótkoterminowej
i wieloletniej strategii działania**

GRUDZIEŃ 2019

Green Management Group sp. z o.o.
Ul. Sarmacka 11 lok 40
02-972 Warszawa
www.gmggroup.biz

tel. +48 666 026 968
mail: info@gmggroup.biz
NIP 5213598343
REGON 142868760

Zespół:

Mgr Hanna Marlière – specjalistka z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Od 10 lat związana z branżą gospodarki komunalnej. Aktywnie uczestniczy w debacie publicznej nt. krajowego i europejskiego prawa, konsultantka krajowych (PIGO) i międzynarodowych (EEB, ECN, FEAD) organizacji branżowych. Autorka licznych publikacji w prasie branżowej.

Dr Jędrzej Bujny – specjalista prawa samorządowego. Doświadczony radca prawny od lat obsługujący jednostki samorządu terytorialnego m.in. w zakresie rozwiązań w sektorze gospodarki komunalnej. Współpracuje z renomowanymi kancelariami prawnymi (obecnie SMM Legal). Wykładowca akademicki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Mgr inż. Monika Rembacz – mgr inż. kierunku Technologie Ochrony Środowiska na Politechnice Poznańskiej, Koordynator projektów środowiskowych w branży gospodarki odpadami w firmie Green Management Group Sp. z o.o.

Green Management Group sp. z o.o.
Ul. Sarmacka 11 lok 40
02-972 Warszawa
www.gmggroup.biz

tel. +48 666 026 968
mail: info@gmggroup.biz
NIP 5213598343
REGON 142868760

Spis treści

SPIS TABEL	5
WYKAZ SKRÓTÓW	6
1. Wprowadzenie.....	7
2.Charakterystyka obecnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Góra Kalwaria	8
2.1. Analiza uwarunkowań pod kątem WPGO dla woj. mazowieckiego.....	8
2.1.1. Kontekst demograficzny	12
2.1.2. Kontekst społeczny	12
2.2. Deklaracje gospodarki odpadami	14
3.Analiza ilościowa i jakościowa systemu - modelowanie z uwzględnieniem wymaganych wskaźników recyklingu.....	16
3.1. Ilości odpadów w regionie – na podstawie WPGO.....	17
3.2. Niesegregowane odpady komunalne	19
3.3. Segregowane odpady komunalne	19
3.4. Odpady ulegające biodegradacji	20
3.5. Poziom cen i praktykowane usługi.....	23
3.6. Uwzględnienie zobowiązań dla polskiego systemu gospodarki odpadami w zakresie recyklingu	24
4. System odbioru, transportu i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy G. Kalwaria	30
4.1. Odbiór odpadów komunalnych	33
4.1.1. Działania edukacyjne i informacyjne	39
4.2. Odbiór odpadów wielkogabarytowych	42
4.3. Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.....	44
4.4. Wykaz instalacji do sortowania, przetwarzania i składowania odpadów	50
4.4.1. Instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	51
4.4.2. Instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	53
4.4.3. Składowiska odpadów.....	55
5. Przykładowe rozwiązania techniczne i technologiczne dla wdrożenia hierarchii postępowania z odpadami	56
5.1 Zapobieganie wytwarzaniu	57
5.2 Przygotowanie do ponownego użycia	59
5.3 Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.....	59
5.4. Przetwarzanie biologiczne – recykling i odzysk	61
5.5. Przetwarzanie mechaniczne – recykling i odzysk	62
6. Analiza prawna	62
6.1. Akty prawa lokalnego w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	63
6.2. Zlecenia in house	64
6.2.1. Wprowadzenie	64
6.2.2. Przesłanka „90% działalności”.....	66
6.2.3. Metodyka obliczenia „90% działalności”	67
6.2.4. Pojęcie „zadań powierzonych”.....	72
6.2.5. Reorganizacja.....	73
6.3. Podsumowanie	76
7. Finansowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.....	79
7.1. Poziom cen	79
7.2. Dochody i wydatki w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi.....	79
7.3. Możliwości wykorzystania przez Gminę środków finansowych	82
8. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje	87
8.1. Obowiązki wynikające z nowelizacji ustawy o odpadach.....	88
8.2. Konieczność wdrożenia przez Polskę tzw. pakietu gospodarki o obiegu zamkniętym	89
8.3. Problemy i proponowane rozwiązania	89

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Szczegółowy podział administracyjny gminy G. Kalwaria.....	9
Rysunek 2 Mapa województwa łódzkiego z podziałem na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wg WPGO 2016.....	10
Rysunek 3 Mapa województwa łódzkiego z podziałem na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wg WPGO 2024.....	11
Rysunek 4 Prognoza struktury ludności gminy Góra Kalwaria w latach 2017 – 2050 [oprac. K. Niewiadomska; źródło: www.gorakalwaria.pl	12
Rysunek 5 Ulotka nt. segregacji odpadów	39
Rysunek 6 Ulotka dot. harmonogramu odbioru odpadów wielkogabarytowych	44
Rysunek 7 Lokalizacja PSZOK w Górze Kalwaria oznaczone czerwonym punktem	45
Rysunek 8 Lokalizacja PSZOK przy ul. Skierniewickiej.....	45
Rysunek 9 Informacja nt. działania PSZOK i odpadów w nim przyjmowanych	48

SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba mieszkańców oraz liczba deklaracji dot. gospodarki odpadami.....	14
Tabela 2 Ilość deklaracji na nieruchomościach zamieszkałych z podziałem na gospodarkę odpadami w sposób selektywny i nieselektywny.....	15
Tabela 3 Masa odpadów zmieszanych zebranych na terenie gm. G. Kalwaria w latach 2014-2018.....	19
Tabela 4 Masa odpadów segregowanych na terenie gm. G. Kalwaria w latach 2014 - 2018.....	19
Tabela 5 Masa odpadów zmieszanych w latach 2014 - 2018.....	21
Tabela 6 Prognoza ilości wytwarzanych zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów zielonych w latach 2013 – 2020 w regionie warszawskim, źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami dla gm. Góra Kalwaria.....	23
Tabela 7 Prognoza ilości wytwarzanych zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów zielonych na 1 mieszkańca w latach 2013 – 2020 w regionie warszawskim, źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami dla gm. Góra Kalwaria.....	23
Tabela 8 Osiedla na terenie Gminy Góra Kalwaria.....	31
Tabela 9 Umowny podział gminy na sektory.....	37
Tabela 10 Masa odpadów zebranych z PSZOK w latach 2014 - 2018.....	48
Tabela 11 Instalacje MBP w Regionie Południowym - WPGO 2016.....	51
Tabela 12 Instalacje MBP w Regionie Zachodnim - WPGO 2024.....	52
Tabela 13 Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie na terenie regionu południowego (WPGO 2016).....	53
Tabela 14 Instalacje do przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów komunalnych w regionie zachodnim (WPGO 2024).....	54
Tabela 15 Istniejące regionalne składowiska odpadów komunalnych na terenie regionu południowego (WPGO 2016).....	55
Tabela 16 Instalacje do składowania odpadów komunalnych oraz odpadów powstających po ich przetworzeniu w regionie zachodnim WPGO 2024).....	55
Tabela 17 Zestawienie kosztów gospodarki odpadami w latach 2014-2018.....	80
Tabela 18 Bilans kosztów i przychodów w latach 2014-2018.....	80

WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Rozwinięcie
AGD	Artykuły Gospodarstwa Domowego
Art.	Artykuł
BAT	Najlepsza dostępna technika (ang. Best Available Techniques)
BDO	Baza Danych o Odpadach
Dz.U.	Dziennik ustaw
GUS	Główny urząd statystyczny
ITPOK	Instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych
MBP	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych
Mg	Megagram / tona
UOŚ	Prawo ochrony środowiska
PSZOK	Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
PZP, pzp	Prawo zamówień publicznych
RDF	Frakcja odpadów palnych / paliwo alternatywne (ang. Refuse Derived Fuel)
RTV	Sprzęt radiowy i telewizyjny
UCPG; Uocpg; ucpg	Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 1996 Nr 132 poz. 622)
UFP; ufp	Ustawa dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.)
ugk	Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej.
UO; u.o.	Ustawa z dnia z dnia 14 grudnia 2012 r. O odpadach (tj. Dz. U. 2019 poz. 1403)
UR; ur	Ustawa z dnia 29 września 1994 r o rachunkowości (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 1047)
Usg	Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
WPGO 2016, inaczej PGO WM 2016	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016 - 2021 z uwzględnieniem lat 2022 - 2027
WPGO 2024, inaczej PGO WM 2024	Wojewódzki Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024
ZSEE	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

1. Wprowadzenie

Celem opracowanie jest sporządzenie Analizy systemu gospodarowania odpadami komunalnymi dla Gminy Góra Kalwaria wraz z rekomendacjami do krótkoterminowej i wieloletniej strategii działania.

Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto definicję odpadów komunalnych ujętą w Ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2019.0.701). Odpady komunalne definiowane są jako odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanyimi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Odpady selektywnie zebrane (surowce wtórne, takie jak: papier, tworzywa sztuczne, metale, szkło) pochodzące z gospodarstw domowych stanowią strumień odpadów komunalnych, który jest istotny z perspektywy władającego tymi odpadami, czyli Gmina Góra Kalwaria (z uwagi na konieczność osiągnięcia na etapie przetwarzania odpadów określonych poziomów odzysku i recyklingu).

Gmina zobowiązana jest do ustanowienia dla wszystkich jej mieszkańców selektywnego zbierania odpadów. Tu wiodącą rolę ma regulamin czystości i porządku w gminie, w którym ustalono wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz zużytych opon, a także odpadów zielonych.

Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria nie ma pełnego władztwa nad odpadami z uwagi na brak objęcia systemem gospodarki odpadami nieruchomości niezamieszkanymi, co oznacza, że kolejną ważną rolą jest analiza zasadności objęcia systemem nieruchomości niezamieszkanymi w perspektywie strategicznej, co z pewnością uszczelni system gminny. Obowiązek stanowiący o objęciu wszystkich właścicieli nieruchomości systemem gospodarki odpadami komunalnymi (art. 3 ust. 2 pkt 3 Uoucp) ma charakter ogólny i stanowi postulat, który winien zostać uwzględniony w planach strategicznych przy tworzeniu reformy w warunkach lokalnych. Zadanie własne gminy w zakresie stworzenia kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w art. 3 ust. 2 pkt 3 Uoucp, jest konkretyzowane na płaszczyźnie podmiotowej. Zgodnie z tym przepisem, stworzony (na różnych płaszczyznach: organizacyjnej, prawotwórczej, technologicznej, zawieranych umów) system winien objąć wszystkich właścicieli nieruchomości. Zarówno właścicieli tych

nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, jak i tych na których mieszkańcy nie zamieszkują.

Ze względu na okres przejściowy pomiędzy Planami Gospodarki Odpadami w niniejszej Analizie do opisu i porównań pod uwagę brano oba dokumenty PGO WM: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016 - 2021 z uwzględnieniem lat 2022 – 2027 oraz Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024.

Tym niemniej, podkreślić należy, że nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, z dniem 5 września 2019 unieważniła uchwały marszałków województw w sprawie WPGO. W konsekwencji, dokumenty te przestały być obowiązującymi w obiegu prawnym. Otwiera to zarówno szereg ryzyk, jak i szans dla samorządów i podmiotów gospodarujących odpadami.

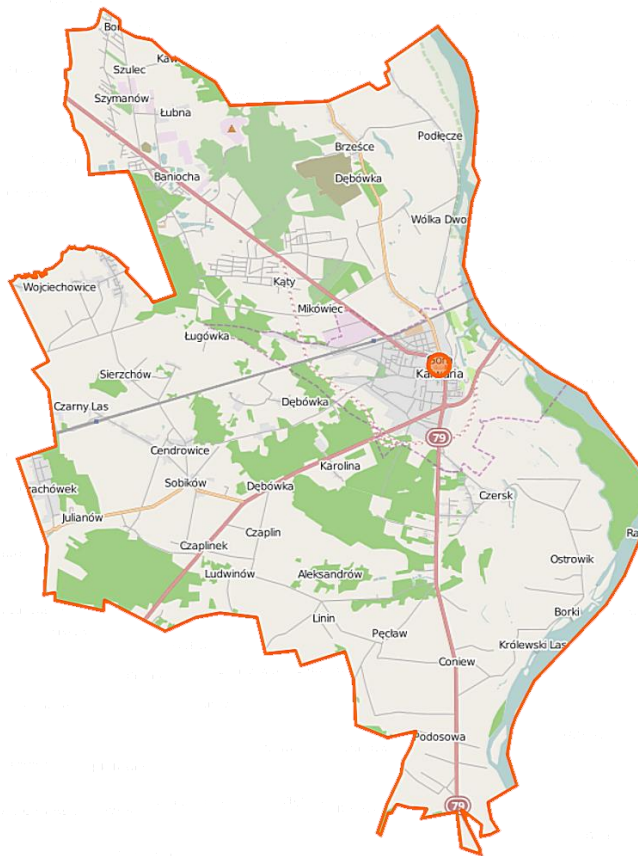
2. Charakterystyka obecnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Góra Kalwaria

2.1. Analiza uwarunkowań pod kątem WPGO dla woj. mazowieckiego

Gmina Góra Kalwaria jest gminą miejsko-wiejską. Należy do powiatu piasecznego w województwie mazowieckim. Gmina Góra Kalwaria ma 26 579 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 14,8% ludności powiatu. Gmina posiada 144,1km² powierzchni, zajmując tym samym 23,2% powierzchni powiatu. Gęstość zaludnienia gminy wynosi 183 os./km², dla porównania średnia gęstość zaludnienia w powiecie piasecznym to 289 os./km², a w województwie mazowieckim – 151 osób/km².

Na gminę Góra Kalwaria składa się 44 miejscowości: Aleksandrów, Baniocha (2 sołectwa), Borki, Brzeście, Brzumin, Buczynów, Cendrowice, Coniew, Czachówek, Czaplin, Czaplinek, Czarny Las, Czersk, Dębówka, Dobiesz, Julianów, Karolina, Kąty, Kępa Radwankowska, Królewski Las, Krzaki Czaplinkowskie, Krzymów, Linin (jedno sołectwo i jedno osiedle), Łubna, Ługówka, Mikówiec, Moczydłów, Obręb, Ostrówek, Pęcław, Podgóra, Podłęczce, Podosowa, Potycz, Sierzchów, Sobików, Solec, Szymanów, Tomice, Wincentów, Wojciechowice, Wólka Dworska, Wólka Załęska oraz miasto Góra Kalwaria, stanowiące siedzibę gminy (Rys. 1).

Rysunek 1 Szczegółowy podział administracyjny gminy G. Kalwaria

Wojewódzkie plany gospodarki odpadami określają system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zgodnie z Uchwałą nr 4/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r. w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 nastąpiła zmiana dotycząca:

1) podziału regiony gospodarki odpadami komunalnymi, wskazane w załączniku nr 1 do uchwały;

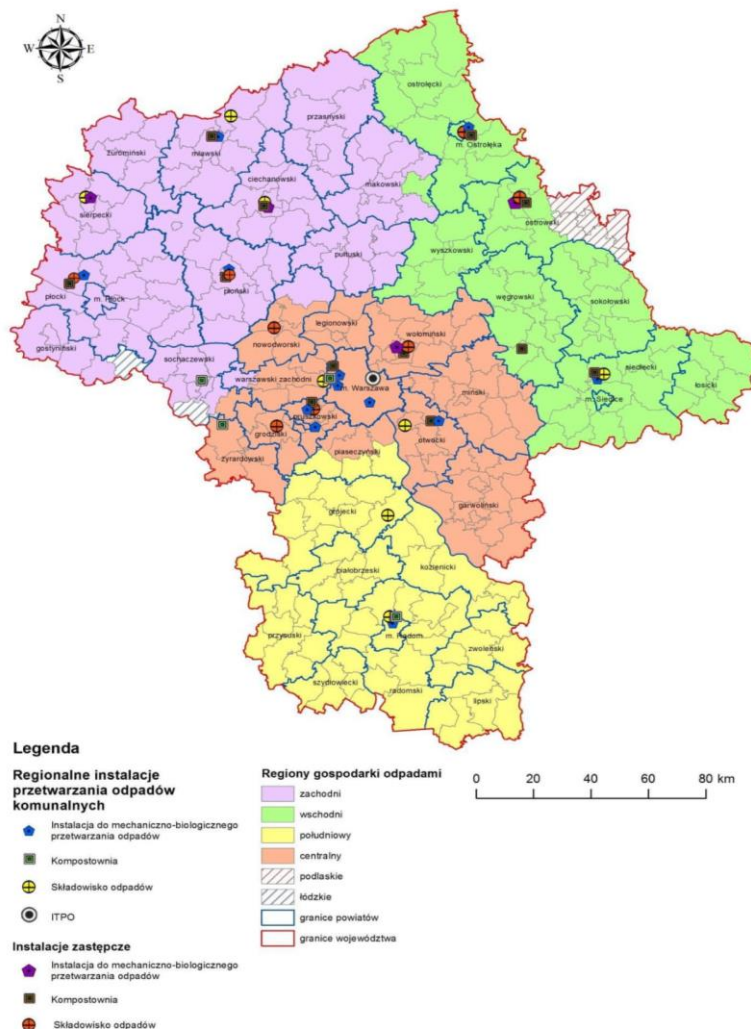
2) regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tych regionów, w przypadku, gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn, wskazane w załączniku nr 2 do uchwały.

Przed wprowadzeniem uchwały województwo mazowieckie dzieliło się na cztery regiony gospodarki odpadami: zachodni, wschodni, centralny i południowy (do którego należała Gmina G. Kalwaria wg wymienionego podziału) oraz dwa regiony międzywojewódzkie – podlaski i łódzki.

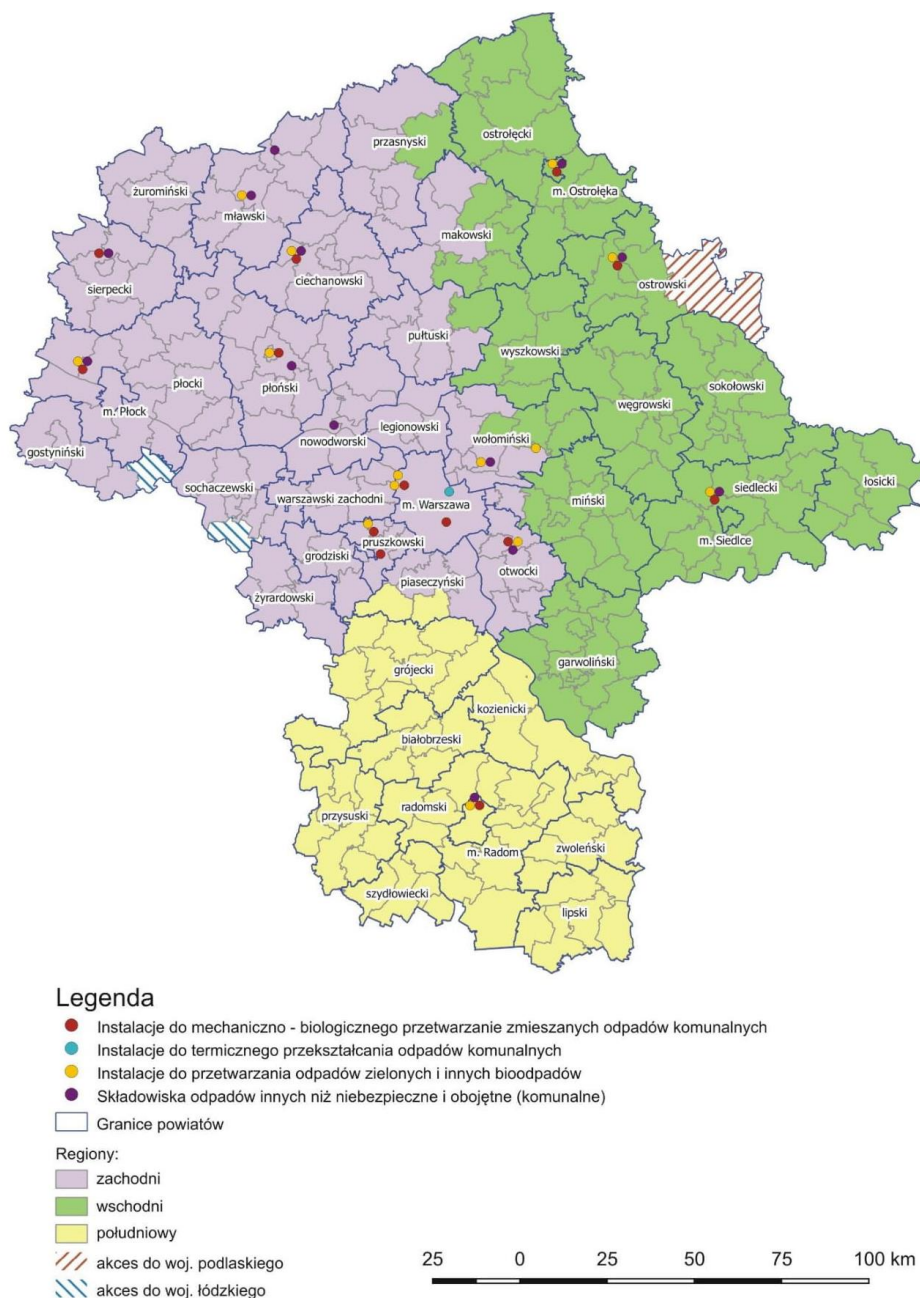
Po wprowadzeniu nowej uchwały w województwie mazowieckim zostało wyznaczonych 5 regionów gospodarki odpadami. Podział ten przedstawiony w WPGO 2024 określa trzy regiony: zachodni, wschodni, południowy oraz dwa regiony międzywojewódzkie: jeden tworzony z

województwem łódzkim i drugi tworzony z województwem podlaskim. Wg nowego podziału gmina Góra Kalwaria należy do zachodniego regionu.

Poniżej przedstawiono (Rysunek 2 i 3) podział województwa na regiony gospodarki odpadami komunalnymi dla obydwu dokumentów WPGO (2016-2021 z uwzgl. 2022-2027 oraz WPGO 2024).

Rysunek 2 Mapa województwa mazowieckiego z podziałem na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wg WPGO 2016

Rysunek 3 Mapa województwa mazowieckiego z podziałem na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wg WPGO 2024

W efekcie **unieważnienia uchwał w sprawie WPGO** (nowelizacja UCPG z 5 września 2019), **przestał** natomiast **całkowicie obowiązywać podział na regiony**. Tym niemniej, dalsze analizy odnoszą się do regionu gospodarki odpadami jako zdefiniowanego administracyjnie obszaru, co daje możliwość przedstawienia zamkniętego katalogu danych i odniesienia ich lokalnie – do sytuacji w gminie Góra Kalwaria.

Ludność regionu zachodniego wg stanu na 31 grudnia 2016 r. wynosiła 3 723 047 mieszkańców i obejmuje 146 gmin z 23 powiatów. Powiaty wchodzące w skład regionu zachodniego to: ciechanowski, gostyński, grodziski, legionowski, miasto Płock, m. st. Warszawa, makowski, miński,

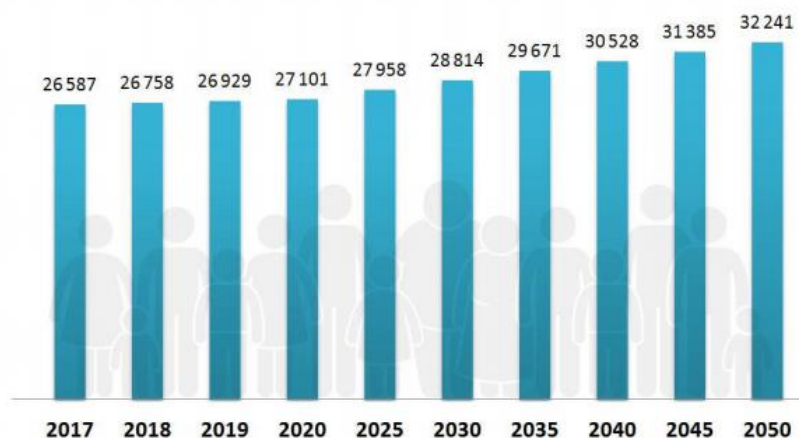
mławski, otwocki, **piaseczyński**, płocki, płoński, pruszkowski, przasnyski, pułtuski, sierpecki, sochaczewski, warszawski zachodni, wołomiński, żuromiński, żyrardowski. W skład powiatu piaseczyńskiego natomiast wchodzi gminy: Góra Kalwaria, Konstancin Jeziorna, Lesznowola, Piaseczno.

2.1.1. Kontekst demograficzny

W latach 2002-2017 liczba mieszkańców wzrosła o 12,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Gmina Góra Kalwaria ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 33. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 1,25 na 1000 mieszkańców gminy Góra Kalwaria. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,47 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2017 roku zarejestrowano 405 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 257 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Góra Kalwaria 148. W tym samym roku 4 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 5 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące - 1. W wieku produkcyjnym jest 60,5% mieszkańców, 19,7% jest w wieku przedprodukcyjnym, a 19,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Poniżej przedstawiono prognozowaną strukturę ludności w Gminie Góra Kalwaria na lata 2017-2050. Liczba ludności Gminy zgodnie z prognozami GUS w tym okresie będzie ciągle wzrastać co obrazuje Rysunek 5 i osiągnie w 2025 roku 27 958 ludzi natomiast 2050 roku aż 32 241.

PROGNOZA STRUKTURY LUDNOŚCI W GMINIE GÓRA KALWARIA
na lata 2017 - 2050

Rysunek 4 Prognoza struktury ludności gminy Góra Kalwaria w latach 2017 – 2050 [oprac. K. Niewiadomska; źródło: www.gorakalwaria.pl]

2.1.2. Kontekst społeczny

Kwestie związane z gospodarką odpadami nie powinny być analizowane w oderwaniu od kontekstu społecznego. Skuteczne planowanie gospodarowania odpadami musi zawierać rozpoznanie

aspektów, które mogą wzbudzić szczególne zainteresowanie lub sprzeciw społeczności lokalnej. Wpływa to na lepsze dopasowanie systemu gospodarki odpadami do potrzeb mieszkańców oraz zapewnia płynność jego funkcjonowania nawet w momencie pojawienia się kwestii problemowych. Zainteresowanie mieszkańców tą tematyką ujawnia się szczególnie w dwóch przypadkach:

- 1) inwestycji służących do zagospodarowania odpadami i wykorzystywanej tam technologii,
- 2) zasad działania systemu, związanych głównie z segregacją odpadów.

Inwestycje oraz technologia związana z przetwarzaniem odpadów często budzi kontrowersje społeczne i powoduje konflikty. Z jednej strony panuje powszechna zgoda, co do tego, że odpadów jest coraz więcej, z drugiej zaś tego typu inwestycjom towarzyszą obawy związane z ich wpływem na zdrowie, środowisko i jakość życia w najbliższym otoczeniu. Drugą istotną kwestią są sprawy systemowe i regulacje prawne, które narzucają gminom coraz wyższe standardy w zakresie selektywnej zbiórki odpadów. Głównym problemem definiowanym w obu przypadkach jest niski poziom wiedzy o tej tematyce powiązany z niską świadomością ekologiczną użytkowników systemu. Biorąc pod uwagę znaczenie i powszechność praktyk związanych z odpadami (każdy z nas produkuje odpady), podmioty prywatne i instytucje publiczne poszukują rozwiązań, które umożliwią im osiągnięcie stawianych celów: zarówno w obszarze powstających inwestycji, jak i kształtowania systemu gospodarki odpadami.

W kontekście wyzwań, jakie stoją przed Gminą Góra Kalwaria w związku z koniecznością przemodelowania systemu selektywnej zbiórki odpadów, zwiększenia skuteczności selektywnego zbierania, a także w związku ze spodziewanym wzrostem opłat z tytułu gospodarowania odpadami, należy wskazać, że kluczową rolę spełni prawidłowo prowadzona i zaprojektowana jako systemowy i systematyczny, długoterminowy proces kampania informacyjno-komunikacyjna kierowana do wszystkich mieszkańców Gminy.

Warto podjąć wyzwania szersze niż wynikające wyłącznie z przepisów prawa, aby angażować mieszkańców gminy w inicjatywy pełniące kluczową rolę w dążeniu do ograniczania wytwarzania odpadów, zmianie modelu konsumpcji i racjonalizacji gospodarki odpadami.

W kontekście uwarunkowań historycznych, należy mieć na uwadze uciążliwości związane z eksploatacją składowiska Łubna II. Do dziś mieszkańcy nie akceptują jakiegokolwiek aktywizacji tych terenów. Z drugiej jednak strony, należy pamiętać, że obszar ten objęty jest zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, które definiują jego funkcję jako terenów przeznaczonych pod gospodarowanie odpadami. Jak wynika z dalszej części niniejszej analizy, w regionie brak jest wystarczającej liczby zaawansowanych instalacji, w tym w szczególności instalacji recyklingu wybranych frakcji odpadów, co powoduje, że z jednej strony ceny w regionie osiągają bardzo wysokie wartości, z drugiej, gminy mają trudność z wykazaniem się z poziomów recyklingu. W tym kontekście należy poważnie rozważyć możliwość aktywizacji posiadanych terenów z uwzględnieniem kontekstu społecznego, zatem w oparciu o szeroki, wyprzedzający dialog społeczny.

2.2. Deklaracje gospodarki odpadami

Poniższa tabela przedstawia, jak na przestrzeni lat 2014-2018 zmieniła się liczba mieszkańców oraz liczba deklaracji dot. gospodarki odpadami.

Tabela 1 Liczba mieszkańców oraz liczba deklaracji dot. gospodarki odpadami

	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (stan na 31.08.2019)
Liczba mieszkańców wg GUS	25 950	26 244	26 393	26 579	-	-
Ogólna liczba deklaracji gospodarki odpadami	24 908	25 061	25 293	25 448	25 578	25 315
Liczba deklaracji gospodarki odpadami w sposób selektywny	22 994	23 165	23 408	23 676	23 830	24 521
Liczba deklaracji gospodarki odpadami w sposób nieselektywny	1 914	1 896	1 885	1 772	1 748	794

Wniosek: Porównując dane z lat 2014-2018 zaobserwowano wzrost ilości złożonych deklaracji w liczbie 607, przy jednoczesnym wzroście ludności o 629 mieszkańców. Zanotowane także wzrost dla deklaracji selektywnego sposobu gromadzenia odpadów o 836, przy jednoczesnym spadku (o 166 pozycji mniej) dla nieselektywnego sposobu gromadzenia odpadów.

Wniosek: Należy zauważyć, że liczba mieszkańców obsługiwanych w ramach systemu gospodarowania odpadami na rok 2017 wynosiła 25 448 osób (dane z deklaracji o gospodarowaniu odpadami komunalnymi złożonych w Urzędzie Miasta i Gminy). Różnica pomiędzy danymi dotyczącymi ilości mieszkańców wynikającej z GUS, a liczbą osób objętych systemem wynosi aż 1 131 osób.

Ilość punktów odbioru w poszczególnych zabudowach wynosi – 6423 (stan na dzień 31.08.2019) w tym:

- w zabudowie jednorodzinnej: 5980,
- w zabudowie jednorodzinnej szeregowej - grupowej: 300,
- w zabudowie wielolokalowej: 143.

Tabela 2 przedstawia ilość deklaracji na nieruchomościach zamieszkałych z podziałem na gospodarke odpadami w sposób selektywny i nieselektywny.

Tabela 2 Ilość deklaracji na nieruchomościach zamieszkałych z podziałem na gospodarke odpadami w sposób selektywny i nieselektywny

	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (stan na 31.08.2019)
Ogólna liczba nieruchomości ujętych w deklaracjach gospodarki odpadami	5 970	6 027	6 151	6 256	6 368	6 466
Liczba nieruchomości ujętych w deklaracjach gospodarki odpadami w sposób selektywny	5 260	5 334	5 448	5 556	5 675	6 058
Liczba nieruchomości ujętych w deklaracjach gospodarki odpadami w sposób nieselektywny	710	693	703	700	693	408

Z wszystkich złożonych deklaracji przez nieruchomości zamieszkałe, selektywny sposób gospodarowania odpadami zadeklarowało 88,11 % gospodarstw domowych w roku 2014. Procent ten stale wzrasta, osiągając na dzień 31.08.2019 aż 93,69 %.

Wnioski: Bardzo wysoki deklarowany wskaźnik selektywnej zbiórki odpadów, co jest pozytywnym zjawiskiem nie ma jednak bezpośredniego przełożenia na wskaźnik zbiórki selektywnej (dalsze tabele). Gmina na swojej stronie internetowej informuje mieszkańców o sposobie działania systemu gospodarowania odpadami, podane są informacje na temat Harmonogramu i rodzajów odbieranych odpadów, zasadach segregacji odpadów, co przyczyniać się może do poprawnie prowadzonej selektywnej gospodarki odpadami. Znaczącym czynnikiem warunkującym taką sytuację jest jednak przede wszystkim na pewno różnica w cenie odbioru odpadów selektywnie i nieselektywnie zebranych (dokładne ceny opłat podane w Rozdziale 6).

Gmina Góra Kalwaria nie objęła systemem odbioru odpadów z nieruchomości niezamieszkałych. W 2018 r. odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych realizowany był na podstawie indywidualnych umów zawartych z przedsiębiorcami, którzy wpisani byli do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych. Podmioty gospodarcze na tych nieruchomościach dysponują podpisanymi umowami, ale znaczna część opłaca minimalne ilości w celu obniżenia kosztów, a nadmiar generowanych odpadów podrzucają do ulicznych koszy, lasów, kontenerów osiedlowych itp.

Rekomendacje: Odpady komunalne powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, takich jak: obiekty użyteczności publicznej (szpitale, szkoły) oraz infrastruktury (obiekty handlowe, obiekty turystyczne, targowiska, obiekty usługowe), dlatego zasadne jest analiza możliwości objęcia gminnym systemem gospodarki odpadami także na terenach niezamieszkałych.

Rekomendacje: Konieczne jest przeprowadzenie działań kontrolnych dla nieruchomości zamieszkałych jak i niezamieszkałych. W prawidłowo działającym systemie gospodarowania odpadami należy monitorować, ile deklaracji składanych jest z terenów zamieszkałych, z niezamieszkałych a także w sposób selektywny i nieselektywny. Ponadto trzeba prowadzić rejestry i zapisy ilości odbieranych odpadów w pojemnikach. Łączna ilość pojemników nie powinna ulegać zmianie. Zalecanym rozwiązaniem jest oczypowanie pojemników i regularne prowadzenie kontroli jakościowej w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.

Rekomendacje: Opracowanie efektywnego systemu kontroli jakości prowadzenia selektywnej zbiórki pozwoli na skuteczne prowadzenie działań w zakresie zwiększenia ilości odpadów zbieranych selektywnie.

3. Analiza ilościowa i jakościowa systemu; modelowanie z uwzględnieniem wymaganych wskaźników recyklingu

Ilość wytworzonych odpadów komunalnych jest zależna nie tylko od liczby ludności, ale też od wzorców konsumpcji. W 2017 r. wytworzono 11 969 tys. ton odpadów komunalnych i odnotowano wzrost wytworzenia o 2,7% w stosunku do roku ubiegłego. Oznacza to zwiększenie ilości wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca Polski z 303 kg w 2016 r. do 311 kg w 2017 r.

Należy przy tym zauważyć, że podobnie jak w przypadku danych dotyczących stanu ludności, dane GUS przewidują wyższe wartości niż te wynikające ze sprawozdań gminnych dotyczących gospodarki odpadami. Jak wynika bowiem z danych Urzędu Gminy, w 2018 r. łączna masa zebranych odpadów komunalnych w Gminie Góra Kalwaria wyniosła 10 962 ton, w tym 9 628 ton z gospodarstw domowych. Informacje o tym jak kształtowała się masa wytwarzanych odpadów komunalnych w latach 2014-2018 na terenie Gminy Góra Kalwaria przedstawiają kolejne podrozdziały.

3.1. Ilości odpadów w regionie – na podstawie WPGO

Tabela poniżej przedstawia rodzaj i masę odebranych oraz zebranych w PSZOK odpadów komunalnych w 2014 r. na terenie województwa mazowieckiego.

Tabela 3 Odpady odebrane i zebrane w PSZOK w 2014 w województwie mazowieckim .

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odpadów odebranych [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	17 659,99
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	14 443,26
15 01 03	Opakowania z drewna	288,20
15 01 04	Opakowania z metali	1 136,70
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	1 056,96
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	103 003,30
15 01 07	Opakowania ze szkła	34 949,18
15 01 09	Opakowania z tekstyliów	14,40
16 01 03	Zużyte opony	1 556,72
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	24 306,17
17 01 02	Gruz ceglany	4 336,635
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	33,40
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglano, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	23 258,71
17 01 82	Inne niewymienione odpady	263,60
17 02 01	Drewno	219,90
17 02 02	Szkło	61,59
17 02 03	Tworzywa sztuczne	70,520
17 03 80	Odpadowa papa	69,90
17 04 01	Miedź, brąz, mosiądz	1,80
17 04 02	Aluminium	4,45
17 04 05	Żelazo i stal	952,02
17 04 07	Mieszanki metali	0,02
17 05 04	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	40,00
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	307,70
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	5 917,41

20 01 01	Papier i tektura	7 588,931
20 01 02	Szkło	4 352,82
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	2 032,28
20 01 10	Odzież	461,22
20 01 11	Tekstylnia	32,09
20 01 21	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,40
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	4,44
20 01 25	Oleje i tłuszcze jadalne	0,20
20 01 27	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	0,90
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	27,71
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	38,25
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	6,97
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	24,96
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	1 017,38
20 01 38	Drewno inne niż wymienione w 20 01 37	604,50
20 01 39	Tworzywa sztuczne	7 539,19
20 01 40	Metale	1 184,65
20 01 80	Środki ochrony roślin inne niż wymienione w 20 01 19	0,29
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	4 477,10
20 02 02	Gleba i ziemia, w tym kamienie	1 828,50
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	6 746,14
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 136 426,63
20 03 02	Odpady z targowisk	1 844,78
20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów	5 075,73
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	48 628,45
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	2 316,34

15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (np. środkami ochrony roślin I i II klasy toksyczności - bardzo toksyczne i toksyczne)	34,81
15 01 11*	Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi	0,10
20 01 13*	Rozpuszczalniki	0,20
20 01 19*	Środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności (bardzo toksyczne I toksyczne, np. herbicydy, insektycydy)	0,07
20 01 19*	Środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności (bardzo toksyczne I toksyczne, np. herbicydy, insektycydy)	0,10
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	3,34
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	222,51
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	2,80
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	3,43
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	60,42
20 01 26*	Oleje i tłuszcze inne niż wymienione w 20 01 25	0,22
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	7,72
20 01 32*	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,10
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie	0,82
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	389,93
ex15 01 09	Opakowania z tekstyliów z włókien naturalnych	24,60
ex20 01 10	Odzież z włókien naturalnych	1 013,50
ex20 01 11	Tekstylnia z włókien naturalnych	20,22
ex20 01 99	Odpady papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła	13 441,87
ex20 03 99	Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe	196,90
Razem		1 541 276,617

Źródło: Sprawozdanie Marszałka Województwa Mazowieckiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2012 rok oraz Sprawozdania wójtów, burmistrzów lub prezydentów miasta z realizacji zadań w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi za 2014 rok

3.2. Niesegregowane odpady komunalne

Tabela 4 przedstawia łączną ilość komunalnych odpadów niesegregowanych (zmieszanych) zebranych z nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy G. Kalwaria oraz z PSZOK.

Tabela 4 Masa odpadów zmieszanych zebranych na terenie gm. G. Kalwaria w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Masa odebranych odpadów o kodzie 20 03 01 [Mg]	3757	4864,6	5994,8	4784,24	4763,4

Na terenie Gminy Góra Kalwaria na przestrzeni kilku ostatnich lat widać tendencję wzrostową masy zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych. Nieznaczny spadek masy w roku 2018 w stosunku do 2017 może być obarczony błędem danych. Wzrost o 126 % odpadów zmieszanych z 2014 w stosunku do roku 2018 w Gminie spowodowany może być ogólnym wzrostem generowanych odpadów przez mieszkańców, efektem wzbogacenia się co napędza konsumpcjonizm, zwiększeniem w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych frakcji odpadów biodegradowalnych, który nie jest segregowany w odpowiedni sposób do pojemników brązowych zgodnie z Regulaminem ucpg dla gminy Góra Kalwaria, a także ogólnym nieprowadzeniem selektywnego gromadzenia odpadów zgodnie z deklaracjami.

Stosunek masy odpadów zmieszanych w całym strumieniu odpadów zebranych z terenów zamieszkałych i PSZOK łącznie na terenie gminy w latach 2014- 2018 wykazywał tendencję malejącą. W roku 2014 odpady zmieszane stanowiły ok. 70,55 % łącznej masy wszystkich zebranych odpadów, a w roku 2018 roku ok. 55,81 %. Jest to pozytywna tendencja, jednak zauważyć należy, że jednocześnie na przestrzeni tych lat, znacznie wzrosła ilość opakowań z surowców wtórnych oraz odpadów wielkogabarytowych.

Ze względu na dotychczasowy sposób rozliczania się z podmiotem zagospodarującym odpady (ryczałt) przy uwzględnieniu wyników z sąsiednich gmin (np. Józefów), wnioskować można, że ilość odpadów w systemie w przypadku przejścia na obowiązkowy (po nowelizacji ucpg z września 2019) znacząco może wzrosnąć.

3.3. Segregowane odpady komunalne

Tabela 5 Masa odpadów segregowanych na terenie gm. G. Kalwaria w latach 2014 - 2018

Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu gm. G. Kalwaria (łącznie z nieruchomości zamieszkałych i z PSZOK) [Mg]					
	2014	2015	2016	2017	2018

15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	3,2	52,1	34,745	-	500,32
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	28	4,4	16,99	-	608,42
15 01 04	Opakowania z metalu	0,1	5,9	6,12	-	-
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	1092,7	644,1	865,291	928,02	17,02
15 01 07	Opakowanie ze szkła	43,3	388,2	329	438,76	366,74
16 01 03	Zużyte opony	10,5	7,7	6	17,26	23,11
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	41,9	271,3	163,14	203,06	201,5
20 01 36	ZSEE inne niż 20 01 35, 20 01 21 i 20 01 23	37,6	12,7	10,459	6,81	15,81
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	-	523	639,87	532,51	396,5
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	41,4	203,9	187,28	320,36	400,83

Odpad stanowiący popiół z palenisk domowych nie został uwzględniony w powyższej tabeli, ponieważ mieszkańcy wrzucają popiół do worka lub worków przeznaczonych na takie odpady, które odbierane są raz na miesiąc od daty zawarcia umowy do 30 kwietnia 2019, a następnie od 1 listopada 2019 do 31 marca 2020 roku dla każdego rodzaju zabudowy (jednorodzinna, wielolokalowa).

Na podstawie powyższej tabeli zanotowano tendencję wzrostową uwzględniając lata 2014-2018 głównie dla opakowań z papieru i tektury, tworzyw sztucznych, metalu i szkła, zużytych opon oraz odpadów wielkogabarytowych. Ilość zmieszanych odpadów opakowaniowych znacząco zmalała w 2018, co może być spowodowane błędem danych w Analizie stanu gospodarki odpadami na rok 2018 lub zmniejszenie używania tych opakowań przy jednoczesnym wzroście opakowań z określonych surowców (papier, tektura, tworzywa sztuczne, szkło, metal).

Nie można określić wyraźnego trendu, co jest niepokojącym wskaźnikiem, który powinien motywować Gminę do wprowadzenia kontroli deklaracji i sprawdzenia prawidłowości przekazanych danych. Brak takiego trendu uniemożliwia jednoznaczną ocenę możliwości wywiązania się Gminy z wymaganych prawem poziomów odzysku i recyklingu.

3.4. Odpady ulegające biodegradacji

W większości pod pojęciem tym mieszczą się odpady ulegające degradacji pochodzące z pielęgnacji terenów zieleni oraz z nieruchomości zamieszkałych (brązowy pojemnik) oraz w niewielkiej ilości w ramach zbierania ich w PSZOK-ach. Odnosząc się do uwarunkowań ilościowych związanych ze zbieraniem odpadów ulegających biodegradacji (20 02 01), należy zauważyć, że powinno odnotowywać się wzrost masy tej frakcji odpadów, spowodowany obowiązkiem segregowania frakcji odpadów bio wg Regulaminu ucpg gminy G. Kalwaria. I tak, rzeczywiście zaobserwowano różnicę o ponad 7,5 razy większą od masy odpadów w 2018r w porównaniu do 2014. W stosunku jednak do ilości zmieszanych odpadów komunalnych jest to nadal zbyt mały procent.

Tabela 6 Masa odpadów zmieszanych w latach 2014 - 2018

Masa odebranych odpadów o kodzie 20 02 01 [Mg]				
2014	2015	2016	2017	2018
13,9	432,6	439,67	332,56	104,79

Na stosunkowo niewielką ilość odbieranych odpadów zielonych może wpływać fakt ograniczenia ilościowego, jakie ustanowiono dla odbioru tych odpadów (co 2 tygodnie dla zabudowy jednorodzinnej, dla zabudowy wielorodzinnej – co najmniej raz w tygodniu). Wg danych z badań morfologii odpadów, jakie realizowały niektóre JST czy spółki, wskazać należy, że odpady ulegające biodegradacji stanowią do 40% wagowo strumienia odpadów komunalnych. Stąd też należy domniemać, że zbierany strumień stanowi około 15% faktycznie generowanego strumienia tych odpadów. Pozostałe trafiają bądź do kompostowników (szacunkowo jest to mniej niż 10% strumienia ogólnego, jak pokazują dane z innych gmin), bądź do przydrożnych rowów, lasów, na działki będące nieużytkami, albo też wyrzucane są do strumienia zmieszanych odpadów komunalnych, których częstotliwość odbioru jest większa.

Odpady ulegające biodegradacji o kodzie 20 02 01 pochodzące z nieruchomości zamieszkałych powinny być przekazywane do instalacji, które mają możliwość produkowania kompostu spełniającego parametry dla nawozów lub środków poprawiających właściwości gleby. W najnowszym planie gospodarki odpadami województwa mazowieckiego (WPGO 2024) wskazano następujące regionalne instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów dla regionu zachodniego (podano adres instalacji i podmiot odpowiadający za eksploatację):

- 1) ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa; BYŚ Wojciech Byśkiniewicz;
- 2) ul. Stefana Bryły 6, 05-800 Pruszków; Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o.;
- 3) m. Międzyłесь 1, 05-326 Poświętne; PN-WMS Sp. z o.o.;
- 4) m. Stare Lipiny Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin; Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z o.o.;
- 5) m. Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka; PPHU Lekaro Jolanta Zagórska;
- 6) ul. Kampinoska 1, Warszawa; Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczanie w m. st. Warszawie Sp. Z o.o.;
- 7) Kobierniki, 09-416 Sikórz; Przedsiębiorstwo Gospodarowanie Odpadami w Płocku Sp. Z o.o.;
- 8) Wola Pawłowska, gm. Ciechanów; Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. Z o.o. w Ciechanowie;

9) Poświętne, ul. Pułtуска 5, 09-100 Płońsk; Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. Z o.o.;

10) Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo; Novago Sp. Z o.o.

Dla instalacji tych nie ma jednak informacji, który z zakładów ma decyzję Ministra właściwego ds. wsi w sprawie wprowadzania do obrotu polepszacza gleby lub nawozu organicznego. Parametr ten powinien być jednym z warunków udziału w postępowaniu na zagospodarowanie odpadów dla tej frakcji.

W związku z nowelizacją ucpg, zmianie uległ obowiązek przetwarzania odpadów zielonych i innych ulegających biodegradacji w RIPOK (obecnie Instalacja Komunalna po nowelizacji ucpg z 5 września 2019r). Otworzy to jednocześnie drogę Gminie do inwestycji we własną instalację kompostowania, co może przyczynić się do optymalizacji kosztów systemu gospodarki odpadami.

W sąsiedztwie gminy Góra Kalwaria planuje się budowę trzech nowych instalacji:

- 1) Ul. Parzniewska, Pruszków; Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. Z o.o. o zdolności przerobowej 30 000 Mg/rok w 2024 r;
- 2) Warszawa, Targówek; Miejski Zakład Oczyszczania w m. st. Warszawie Sp. Z o.o. o zdolności przerobowej 80 000 Mg/rok w 2024 r;
- 3) Strożecin, gm. Raciąż; Zakład Obróbki Biologicznej Odpadów Sp. Z o.o. o zdolności przerobowej 12 500 Mg/rok w pierwszym etapie i 25 000 w drugim etapie Mg/rok w 2024 r;

Rekomendacje: Projektując nowy system gospodarki odpadami dla gminy Góra Kalwaria należy uwzględnić duży strumień odpadów komunalnych, a także potencjalny wzrost strumienia odpadów biodegradowalnych i wdrożyć działania mające na celu zapobieganie wytwarzaniu odpadów oraz prawidłowo wyliczyć budżet niezbędny do utrzymania prawidłowego działania systemu. W tym kontekście znaczenie ma nowelizacja ucpg umożliwiająca gminom budowę własnych instalacji recyklingu celem optymalizacji kosztów i uzupełnienia systemu przetwarzania odpadów. Tu należy podkreślić też hierarchię postępowania z odpadami, w której procesy recyklingu (np. R3 – recykling organiczny w tym kompostownie) stoją powyżej procesów odzysku (w tym odzysku termicznego). Hierarchia postępowania z odpadami ma również kluczowe znaczenie przy podziale środków finansowych w ramach finansowania RPO lub POIiŚ. O ile nie można skorzystać z bezzwrotnych mechanizmów finansowania na instalacje odzysku, o tyle premiowane są przedsięwzięcia recyklingu ostatecznie skutkujące utratą statusu odpadu na końcu procesu przetwarzania. Takim procesem niewątpliwie jest kompostowanie prowadzące do wytworzenia nawozu lub polepszacza gleby.

Rekomendacje: Biorąc pod uwagę relację ceny – a w konsekwencji wpływ kosztów zagospodarowania odpadów na koszty obsługi całego systemu gospodarki odpadami – należy rozważyć zniesienie ograniczenia odbierania odpadów organicznych w tym zielonych z terenów nieruchomości oraz zwiększyć intensywność selektywnej zbiórki odpadów gromadzonych jako

surowce wtórne. O ile bowiem koszty logistyczne obsługi systemu ulegną wtedy niewielkiej podwyżce, o tyle znacząco spadną koszty zagospodarowania odpadów. Na dowód porównać można ceny 2 monopolistycznych instalacji, do których z mocy prawa kierowany ma być obligatoryjnie największy strumień odpadów tj. zmieszane odpady komunalne (pod kodem 20 03 01) oraz odpady ulegające biodegradacji (20 02 01). O ile cena za odpady zmieszane to średnio koszt 300-400 zł/Mg i wykazuje tendencję wzrostową, o tyle koszt zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji jest w niektórych wypadkach nawet o połowę tańszy. Jeszcze większe oszczędności możliwe są do uzyskania w przypadku oddania do zagospodarowania selektywnie zebranych frakcji materiałowych jak np. szkło, które można oddawać bezpośrednio do instalacji recyklera.

Gmina Góra Kalwaria została wpisana w Warszawski Region Gospodarki Odpadami. Region ten jest najliczniejszym regionem pod względem liczby mieszkańców, spośród wszystkich regionów województwa mazowieckiego. W skład tego obszaru zaliczono 51 gmin z powiatów: grodziskiego, legionowskiego, otwockiego, piaseczyńskiego, pruszkowskiego, warszawskiego zachodniego, wołomińskiego, żyrardowskiego, mińskiego, garwolińskiego i m. st. Warszawy. Dla tego regionu utworzono prognozę ilości wytwarzanych odpadów.

Tabela 7 Prognoza ilości wytwarzanych zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów zielonych w latach 2014 – 2020 w regionie warszawskim, źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami dla gm. Góra Kalwaria

Zmieszane odpady komunalne (kg/M/rok)			Odpady ulegające degradacji (kg/M/rok)		
2014	2017	2020	2014	2017	2020
958 267	1 003 960	1 053 566	53 944	56 853	59 478

Tabela 8 Prognoza ilości wytwarzanych zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów ulegających biodegradacji na 1 mieszkańca w latach 2014 - 2020 w regionie warszawskim, źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami dla gm. Góra Kalwaria

Zmieszane odpady komunalne (kg/M/rok)			Odpady ulegające degradacji (kg/M/rok)		
2014	2017	2020	2014	2017	2020
348	363	382	20	21	22

Stały wzrost wytwarzanych odpadów wg powyższych prognoz zmusza do znalezienia rozwiązań na skuteczne sposoby gospodarowania odpadami.

Wniosek: Brakuje rozwiązań systemowych z zakresu zapobiegania wytwarzaniu odpadów.

3.5. Poziom cen i praktykowane usługi

Ze względu na niejednorodny sposób realizacji usług w zakresie gospodarki odpadami, trudno porównywać ceny w poszczególnych gminach pomiędzy sobą. Od półtora roku obserwowana jest

jednak stała tendencja znaczących wzrostów cen w zakresie usług transportu i zagospodarowania odpadów.

Poniżej przedstawiono przykładowe poziomy cen w gminach wokół Góry Kalwarii.

Gmina	Stawki opłat za gospodarowanie odpadami w 2019r. [zł]	
	Segregowane	Niesegregowane
Góra Kalwaria	33,86	67,72
Tarczyn	20,50	30,00
Piaseczno	27,00	54,00
Konstancin-Jeziorna	31,00	47,00
Milanówek	24,00	32,00
Podkowa Leśna	27,00	54,00
Grodzisk Mazowiecki	19,00	29,00
Józefów	31,50	63,00
Otwock	31,50	63,00

Ze względu na zakres świadczonych usług, wskazać można, że większość gmin rozstrzygała krótkoterminowe (roczne lub dwuletnie) przetargi łącznie na odbiór i zagospodarowanie odpadów. Część z gmin stosowała dotychczas ryczałtowy sposób rozliczenia, który nie pozwala na ocenę realnej ilości odpadów w systemie. Po nowelizacji ucpg z 5 września 2019, wykluczono możliwość rozliczeń ryczałtowych, co wpłynie znacząco na szczegółowość danych odnośnie do ilości i rodzajów wytwarzanych odpadów. Jednym z ostatnich przykładów w tym zakresie jest gmina Józefów, która przy rozliczeniu ryczałtowym miała około 360kg odpadów na mieszkańca rocznie, podczas gdy w systemie wagowym ilość ta wzrosła do 550kg, co w sposób oczywisty wpłynęło na koszty obsługi całego systemu.

Ze względu na fakt, że w gminie Góra Kalwaria dotychczas również obowiązywała stawka ryczałtowa, rok 2020 z pewnością przyniesie znacząco inne dane w zakresie ilości i rodzajów odbieranych odpadów.

3.6. Uwzględnienie zobowiązań dla polskiego systemu gospodarki odpadami w zakresie recyklingu

Poniżej podano dane o osiągniętych w latach 2014 – 2018 przez Gminę Górę Kalwarię wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- 1) Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania:

- a) 2014 r. – 4,52 % poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: nie więcej niż 50 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania),
  - b) 2015 r. – 1,13% - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: maximum do 50%),
  - c) 2016 r. – 0,38 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: maximum do 45%),
  - d) 2017 r. – 0 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: maximum do 45%),
  - e) 2018 r. – 0,05 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: maximum do 40%).
- 2) Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy:
- a) 2014 r – 23,11 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 14%),
  - b) 2015 r. – 31,03 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 16%),
  - c) 2016 r. – 28,24 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 18%),
  - d) 2017 r. – 29,39 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 20%),
  - e) 2018 r. – 38 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 30%).
- 3) Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych odebranych z obszaru gminy odpadów komunalnych:
- a) 2014 r – 119,38 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 38%)
  - b) 2015 r. – 140,64 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 40%),
  - c) 2016 r. – 100 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 42%),
  - d) 2017 r. – 100 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 45%),
  - e) 2018 r. – 100 % - poziom wymagany osiągnięty (poziom wymagany: minimum 50%).

Wniosek: Gmina Góra Kalwaria zrealizowała cele określone przez Ministra Środowiska w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz.U. z 2017 r., poz. 2412), który dla badanego roku (2018) wynosił 40%. W poprzednich latach również osiągnięto wymagane poziomy. Jak wynika ze sprawozdań rocznych w latach 2014-2018 Gmina Góra Kalwaria nie przekazała do składowania odpadów ulegających biodegradacji w roku 2017 (wartość wskazana jako 0 %).

Rekomendacja: Należy skontrolować dokładnie, czy dane są prawidłowe lub skąd wynika brak informacji. Dla roku 2017 poziom zerowy jest ciężki do osiągnięcia w idealnych warunkach, stąd pojawiają się wątpliwości o prowadzeniu rzetelnej sprawozdawczości lub systemu obliczania.

Trzeba mocno podkreślić, że założony poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia został osiągnięty w większości dzięki odpadom wyodrębnionym z 20 03 01 w instalacji, co potwierdza

ciągle za małą świadomość (bądź niechęć) mieszkańców dotyczącą segregowania odpadów oraz decyzji mieszkańców, którzy nie zadeklarowali chęci selektywnej zbiórki „u źródła”. Tym samym, konieczne jest zintensyfikowanie selektywnej zbiórki oraz wzmocnienie mechanizmów i narzędzi powodujących ograniczenie wytwarzania odpadów i instalacji do faktycznego recyklingu surowców wtórnych.

Należy wziąć pod uwagę, że w następstwie nowelizacji przepisów, **zmianie ulegnie sposób przeliczania osiągniętego wskaźnika poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych** (Projekt z 9 stycznia 2018 r. Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sposobu obliczania poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne). Tym samym, zadowalający poziom 38% wykazany dla 2018 roku znacząco spadnie za rok 2019 i 2020 przy innym sposobie obliczania. Stąd też konieczne jest podjęcie istotnych i ambitnych kroków, mających na celu zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki **u źródła** dla wszystkich frakcji, a także znalezienie instalacji, które są w stanie odpady zebrane selektywnie **skutecznie przetworzyć w procesach recyklingu**.

Celem nowego rozporządzenia jest zmiana sposobu liczenia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów komunalnych. Dotychczasowe przepisy określały, aby poziom ten był liczony w stosunku do 4 frakcji odpadów komunalnych tj. papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło. Nowe rozwiązania, przedstawiają obliczenia poziomu recyklingu w stosunku do wszystkich odpadów komunalnych wytworzonych.

Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych oblicza się na podstawie wzoru:

$$Ppmts = \frac{Mrpmts}{Mwpmmts} \times 100\%$$

gdzie:

Ppmts – poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, wyrażony w %,

Mrpmts – łączna masa odpadów komunalnych poddana przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi, wyrażona w Mg,

Mwpmmts – łączna masa wytworzonych odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg

Nowy wzór mający obowiązywać już od 2020 wprowadza zmianę, w którym mianownik stanowi całkowitą masę wytworzonych odpadów.

$$P_{pmts} = \frac{M_{rpmts}}{M_{wok}} \times 100\%$$

gdzie:

M_{wok} – łączna masa wytworzonych odpadów komunalnych, wyrażona w Mg

1) w przypadku gmin:

$$M_{wpmts} = L_m \times M_{wGUS} \times U_{mpmts}$$

gdzie:

L_m – liczba mieszkańców gminy

M_{wGUS} – masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa

M_o – łączna masa odebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości

U_{mpmts} – udział łączny odpadów papieru, metali, tworzyw

Dla gminy Góra Kalwaria na rok 2018:

Najpierw należy ustalić jaki procent gminy stanowi ludność miejska (x), a jaki ludność wiejska (y). Liczba mieszkańców w gminie to 26 579, z czego 11 942 ludności stanowią mieszkańcy miasta Góry Kalwaria.

$$x = (L_{mw} * 100) / L_m = (11942 * 100) / 26579 = 44,93 \%$$

$$y = 100\% - x = 100\% - 55,07\% = 44,93\%$$

Następnie można wyznaczyć U_{mpmts} , korzystając z dwóch danych wskazanych w Krajowym planie gospodarki odpadami – U_{mpmts} dla terenów wiejskich (U_{mw}) oraz U_{mpmts} dla miast poniżej 50 tys. mieszkańców (U_{mm}). Udział morfologiczny dla całej gminy wyznacza się w następujący sposób:

$$U_{mpmts} = (U_{mw} * x) + (U_{mm} * y) = (31,8 * 0,5507) + (36,4 * 0,4493) = 33,87 \%$$

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy osiągnięty w 2018 r.:

P_{pmts} - 38 %

M_{wGUS} - 336 kg = 0,336 Mg (źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica> 2018)

U_{mpmts} – 33,87 %

L_m – 26579

A zatem dla gminy Góra Kalwaria:

Green Management Group sp. z o.o.

Ul. Sarmacka 11 lok 40

02-972 Warszawa

www.gmggroup.biz

tel. +48 666 026 968

mail: info@gmggroup.biz

NIP 5213598343

REGON 142868760

$$Mwpmts = Lm \times MwGUS \times Umpmts = 26579 \times 0,336 \times 0,3387 = 3\,024,775 \text{ Mg}$$

$$Mrpmts = \frac{Ppmts \times Mwpmts}{100\%} = \frac{0,38 \times 3024,775}{100\%} = 1149,4145 \text{ Mg}$$

$$Mwok = 8538,18 \text{ MG (dane z Gminy dla 2018r.)}$$

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy Góra Kalwaria obliczony wg **nowego wzoru**:

$$Ppmts = \frac{Mrpmts}{Mwok} \times 100\% = \frac{1149,4145}{8538,18} \times 100\% = 13,46\%$$

A zatem wg nowego wzoru poziom recyklingu odpadów komunalnych dla gminy Góra Kalwaria z 38 % spadnie do 13,46 %, co oznacza, że gmina **nie osiągnie wymaganego poziomu recyklingu w roku 2020.**

Zgodnie bowiem z art. 3b UCPG gminy są obowiązane osiągnąć do dnia 31 grudnia 2020 r.:

- 1) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- 2) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Natomiast zgodnie z art. 3c gminy są obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania do dnia 16 lipca 2020 r. - do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania - w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Niezapewnienie wskazanych powyżej poziomów, obłożone jest karą pieniężną określoną w art. 9 z UCPG.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że zgodnie z przyjętymi przepisami Dyrektywy odpadowej, instalacje MBP nie będą wydawały poświadczeń w postaci DPR. Dokumenty potwierdzające recykling wydawać będą wyłącznie recyklerzy, którzy faktycznie poddali dany strumień recyklingowi. W tym zakresie zasadne jest rozważenie również inwestycji w zakresie infrastrukturalnym. Jak pokazują doświadczenia liderów w zakresie zbiórki selektywnej (m.in. północnych Włoch, gdzie w regionach osiąga się ponad 75% poziom zbiórki selektywnej), system opierać się powinien o zbiórkę u źródła – bezpośrednio u mieszkańca (tzw. door-to-door) oraz powinien uwzględniać zasadę „zanieczyszczający płaci” rozumianą jako wnoszenie opłaty przez mieszkańca w wysokości wynikającej z ilości wytwarzanych odpadów (tzw. Pay as you throw, dalej: PAYT).

Dodatkowo nadmienić należy, że termiczne przekształcanie (spalanie) odpadów nie jest ich recyklingiem, a jedynie odzyskiem, co oznacza, że odpady przekształcane termicznie nie są objęte sprawozdaniem z zakresu osiągniętego poziomu recyklingu.

Rozwój systemu zbiórki selektywnej door-to-door jest szeroko praktykowany w Polsce w budownictwie jednorodzinny. System ten jednak nie jest wdrażany w zabudowie wielorodzinnej ze względu na panujące przekonanie o jego wysokich kosztach i ryzykach związanych z akceptowalnością społeczną. Jak wskazują jednak dane, zbiórka selektywna oparta o zestawy „dzwonów” jest znacznie mniej efektywna. Brakuje też realnej odpowiedzialności mieszkańca za swoje odpady, gdyż wrzucając do wspólnego pojemnika w altanie staje się on anonimowy. Sytuacji nie poprawia fakt błędnie przyjętego przez Ustawodawcę dotychczasowego zapisu dopuszczającego deklaracyjność w zakresie zbiórki selektywnej i nieselektywnej (ucpg - po nowelizacji dokonano korzystnej zmiany ustanawiając obowiązkową zbiórkę selektywną, a nieselektywne zbieranie obciążając opłatą dodatkową). Dopuszczenie to było sprzeczne z zasadą określoną w ustawie o odpadach, mówiącą o tym, że odpady komunalne zbierane są w sposób selektywny. Obecnie trwają prace legislacyjne, mające na celu uporządkowanie tego zapisu. W celu sprawnego wdrożenia systemu zbiórki door-to-door należy w pierwszej kolejności określić spójną strategię komunikacyjną. Najlepszym rozwiązaniem jest określenie strategii na podstawie szerokiej diagnozy społecznej. W wyniku badań, należy określić miejsca „wrażliwe”, w których wdrożenie nowego systemu będzie z dużym prawdopodobieństwem wzbudzać opór, oraz miejsca „przyjazne” gdzie wdrożenie nowych rozwiązań przebiegać będzie sprawnie. Należy też określić czy wdrażać system jednorazowo dla wszystkich rodzajów odpadów, czy też budować go ewolucyjnie, rozpoczynając od wybranych frakcji. To drugie rozwiązanie można połączyć z działaniami pilotażowymi, np. w zakresie projektu NFOŚiGW. W zależności od efektów – przyjęcia przez mieszkańców – rozwiązań dla bioodpadów, należy w dalszej kolejności wdrożyć zbiórkę door-to-door dla papieru i opakowań tworzyw sztucznych. Jak wskazują doświadczenia jednostek, które decydowały się na taki intensywny schemat zbiórki, jedynie szkło w docelowym modelu może być zbierane w systemie dzwonów (tzw. donoszenie) – jakość surowca jest bardzo dobra. Jednak w kontekście ilości pozyskanego surowca także i ten strumień jest pozyskiwany znacznie lepiej w systemie bezpośrednim. Pobór opłaty w systemie PAYT z punktu widzenia obowiązujących przepisów prawa, a także planowanych, możliwych do przewidzenia zmian, jest znacznie trudniejszy. Na chwilę obecną taki sposób rozliczania mieszkańca nie jest nigdzie praktykowany ze względu na wyraźne wskazania zdefiniowane w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminie. Z przepisów tych wynika, że opłata za gospodarowanie odpadami, jaką ponosi mieszkaniec, pokrywa w całości koszty odbioru i przetworzenia wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych. Należy podkreślić jednocześnie, że także od tej reguły obowiązują odstępstwa. Najbardziej znaczącym i powszechnie stosowanym jest określenie limitu przyjęć odpadów na PSZOK. Jest to szczególnie praktykowane w zakresie opon,

odpadów zielonych oraz odpadów remontowo-budowlanych. Wprowadzenie elementów systemu PAYT jest jednakże możliwe np. na zasadach pilotażowych. W przypadku podjęcia decyzji o chęci objęcia systemem PAYT, zalecane jest objęcie dodatkowymi opłatami wyłącznie strumienia zmieszanego – odpadów resztkowych – w celu intensyfikacji zbiórki strumieni zbieranych selektywnie.

Należy podkreślić, że wdrożenie powyższych zmian systemowych wymaga także rozważenia aspektów związanych z logistyką odpadów, w szczególności analizy potencjału technicznego – dostępności instalacji przetwarzania poszczególnych frakcji, renegotjacji umów na odbiór surowców, analizy taboru pojazdów itd. O ile bowiem wydawać by się mogło, że schemat intensywnej zbiórki selektywnej u źródła wiąże się z wysokimi kosztami logistyki, dane wskazują, że przy optymalnym planowaniu system taki może być nawet do 30% tańszy. Należy go planować jako całość uwzględniając m.in. zakup i eksploatację małych pojazdów – śmieciarek, które mogą być obsługiwane przez 1 osobę z kategorią prawa jazdy „B”, uwzględnienie pracowników socjalnych, renegotjacje kontraktów z kupującymi surowce wtórne itd.

4. System odbioru, transportu i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy G. Kalwaria

W województwie mazowieckim ogólnie w 2017 roku wytworzono 1777 tys. ton odpadów, z czego 411 tys. ton przeznaczono do recyklingu, 101 tys. ton do kompostowania, 580 tys. ton do termicznego przekształcania, a 685 tys. ton do składowania.

Większość wytworzonych odpadów komunalnych w 2017 roku (9 628 ton, czyli 88 %) zostało odebranych od gospodarstw domowych. Aby móc przetwarzać odpady w procesie recyklingu, niezbędne jest osiągnięcie jak najwyższych wskaźników selektywnie zebranych odpadów. Możliwe jest to dzięki wdrażaniu rozwiązań prawnych i zaangażowaniu mieszkańców gmin w segregację odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Odpady komunalne na terenie Gminy Góra Kalwaria powstają głównie w gospodarstwach domowych w wyniku bytowania mieszkańców. Ponadto na terenie powstają również odpady podobne do odpadów komunalnych, pochodzące z funkcjonującej infrastruktury miejskiej, z obiektów typu: obiekty użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, urzędy administracji samorządowej), obiekty handlowo - usługowe, obiekty kulturalne, rekreacyjne, sportowe, obiekty gastronomiczne, parki, targowiska i cmentarze. Czynnikiem różnicującym skład odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych jest istniejąca zabudowa mieszkaniowa. W strukturze zabudowy Gminy wyróżnić można cztery podstawowe typy zabudowy:

- 1) zabudowę jednorodziną z wyłączeniem zabudowy szeregowej i grupowej;
- 2) zabudowa jednorodzinna - budynki szeregowe, grupowe;

Green Management Group sp. z o.o.
Ul. Sarmacka 11 lok 40
02-972 Warszawa
www.gmgroupp.biz

tel. +48 666 026 968
mail: info@gmgroupp.biz
NIP 5213598343
REGON 142868760

3) Zabudowa wielolokalowa w ilości 137 budynków wielolokalowych. Poniżej podaje się osiedla znajdujące się na terenie Gminy Góra Kalwaria:

Tabela 9 Osiedla na terenie Gminy Góra Kalwaria

Miejscowość	Ulica	Numer
Baniocha	Łubińska	5
Baniocha	Łubińska	4/1
Baniocha	Łubińska	5a
Baniocha	Łubińska	5d
Baniocha	Puławska	13
Baniocha	Puławska	13a
Baniocha	Puławska	13c/1
Baniocha	Puławska	13d
Baniocha	Puławska	13e
Baniocha	Puławska	13f
Baniocha	Puławska	13g
Baniocha	Puławska	2a
Baniocha	Szkolna	27
Baniocha	Wilczynek	1
Baniocha	Wilczynek	2
Baniocha	Wilczynek	4
Baniocha	Wilczynek	5
Baniocha	Wilczynek	22
Baniocha	Wilczynek	23
Baniocha	Wilczynek	04.Lut
Baniocha	Wilczynek	04.Mar
Brzeście	Osiedlowa	4
Brzeście	Osiedlowa	6
Brzeście	Osiedlowa	8
Brzeście	Osiedlowa	10
Góra Kalwaria	3 Maja	3
Góra Kalwaria	3 Maja	10b
Góra Kalwaria	3 Maja	3a
Góra Kalwaria	3 Maja	3b
Góra Kalwaria	Armii Krajowej	4
Góra Kalwaria	Armii Krajowej	6
Góra Kalwaria	Armii Krajowej	8
Góra Kalwaria	Por. Jana Białka	7
Góra Kalwaria	Budowlanych	3
Góra Kalwaria	Budowlanych	5
Góra Kalwaria	Budowlanych	14
Góra Kalwaria	Dominikańska	42
Góra Kalwaria	Dominikańska	03.Sty
Góra Kalwaria	Dominikańska	02.Kwi
Góra Kalwaria	Dominikańska	14/18
Góra Kalwaria	Dominikańska	42a
Góra Kalwaria	Dominikańska	44a
Góra Kalwaria	Dominikańska	44b
Góra Kalwaria	Dominikańska	9b128
Góra Kalwaria	Dominikańska	9b128a
Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	19
Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	21
Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	23
Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	25

Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	11a
Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	19a
Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	9b11
Góra Kalwaria	Fryderyka Chopina	9b12
Góra Kalwaria	Kalwaryjska	46
Góra Kalwaria	Kalwaryjska	52
Góra Kalwaria	Kalwaryjska	43a
Góra Kalwaria	Kalwaryjska	43b
Góra Kalwaria	Kalwaryjska	43c
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	36
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	36c
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	36d
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	36e
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	36f
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	36i
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	3b11
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	7ab
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	7cde
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	7fgh
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	7ij
Góra Kalwaria	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	7klm
Góra Kalwaria	Ks. Zygmunta Sajny	2
Góra Kalwaria	Ks. Zygmunta Sajny	7
Góra Kalwaria	Ks. Zygmunta Sajny	23
Góra Kalwaria	Ks. Zygmunta Sajny	1a
Góra Kalwaria	Ks. Zygmunta Sajny	2b
Góra Kalwaria	Ks. Zygmunta Sajny	2c
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	5
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	13
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	25
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	11a
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	13a
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	17/19
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	1b
Góra Kalwaria	Marsz. Józefa Piłsudskiego	3a
Góra Kalwaria	Pijarska	1
Góra Kalwaria	Pijarska	3
Góra Kalwaria	Pijarska	4
Góra Kalwaria	Pijarska	8
Góra Kalwaria	Pijarska	11
Góra Kalwaria	Pijarska	14
Góra Kalwaria	Pijarska	53
Góra Kalwaria	Pijarska	107
Góra Kalwaria	Pijarska	121
Góra Kalwaria	Pijarska	3a
Góra Kalwaria	Pijarska	44b11
Góra Kalwaria	Pijarska	44b12
Góra Kalwaria	Pijarska	44b12a
Góra Kalwaria	Pijarska	44b13
Góra Kalwaria	Pijarska	44b14
Góra Kalwaria	Pijarska	44b15
Góra Kalwaria	Pijarska	44b16
Góra Kalwaria	Pijarska	44b17
Góra Kalwaria	Pijarska	4a
Góra Kalwaria	Skierniewicka	1

Góra Kalwaria	Skierniewicka	3
Góra Kalwaria	Skierniewicka	4
Góra Kalwaria	Skierniewicka	5
Góra Kalwaria	Skierniewicka	7
Góra Kalwaria	Skierniewicka	9
Góra Kalwaria	Skierniewicka	11
Góra Kalwaria	Skierniewicka	13
Góra Kalwaria	Skierniewicka	15
Góra Kalwaria	Skierniewicka	17
Góra Kalwaria	Skierniewicka	4a
Góra Kalwaria	Stanisława Staszica	6
Góra Kalwaria	Stanisława Staszica	4b11
Góra Kalwaria	Stanisława Staszica	4b12
Góra Kalwaria	Stanisława Staszica	4b13
Góra Kalwaria	Stanisława Staszica	4b14
Góra Kalwaria	Strażacka	1
Góra Kalwaria	Szpitalna	1
Góra Kalwaria	Świętego Antoniego	2
Góra Kalwaria	Towarowa	1
Góra Kalwaria	Towarowa	2
Góra Kalwaria	Wojska Polskiego	15
Góra Kalwaria	Wyszyńskiego Stefana Ks. Kard.	3b12
Góra Kalwaria	Wyszyńskiego Stefana Ks. Kard.	3b13
Góra Kalwaria	Wyszyńskiego Stefana Ks. Kard.	3b14
Kąty	Brzozowa	24
Linin	-	30
Linin	-	31
Linin	-	32
Linin	-	33
Łubna	Podleśna	1a
Łubna	Podleśna	3b12
Moczydłów	Długa	1
Moczydłów	Długa	3

4.1. Odbiór odpadów komunalnych

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów selektywnie zbiera się następujące frakcje odpadów w następujących kolorach pojemników (zgodnie z § 2 ust. 2 dopuszcza się zbieranie wybranych frakcji odpadów w miejscu ich wytworzenia w workach):

- 1) papier – w pojemnikach (bądź workach) w kolorze niebieskim z napisem „Papier”,
- 2) szkło – w pojemnikach (bądź workach) w kolorze zielonym z napisem „Szkło”, w sytuacji, gdy zbiera się w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, szkło bezbarwne zbiera się w pojemnikach koloru białego oznaczonych napisem „Szkło bezbarwne”, a szkło kolorowe w pojemnikach koloru zielonego oznaczonych napisem „Szkło kolorowe”,
- 3) metale, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe - w pojemnikach (bądź workach) w kolorze żółtym z napisem „Metale i tworzywa sztuczne”,

- 4) odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów - w pojemnikach (bądź workach) w kolorze brązowym z napisem „Bio”.

Zgodnie z dotychczasowymi działaniami podjętymi przez Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria Regulamin utrzymania czystości i porządku jest dostosowany do nowego trendu (od 27 września 2017 r.).

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Góra Kalwaria właściciele nieruchomości zamieszkałych zobowiązani są zbierać odpady spełniając wymagania określone poniżej. Worki oraz pojemniki do zbierania odpadów komunalnych z terenu gminy Góra Kalwaria określone są w § 9 oraz § 10 UCHWAŁY NR LII/546/2017 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 września 2017 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Góra Kalwaria (odnośniki do uchwał zostały przekazane mailem z dnia 16.10.2019 oraz 18.10.2019).

Punkt § 9 Regulaminu dot. worków określa:

1. Worek na selektywnie zbierany **papier** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Niebieski
Minimalna pojemność	120 litrów
Napis	Papier
Materiał	Przezroczysta folia LPDE
Inne wymagania	Wytrzymałość na obciążenia minimum 30 kg

2. Worek na selektywnie zbierane **szkło** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Zielony
Minimalna pojemność	120 litrów
Napis	Szkło
Materiał	Przezroczysta folia LPDE
Inne wymagania	Wytrzymałość na obciążenia minimum 30 kg

3. Worek na selektywnie zbierane **metale i tworzywa sztuczne** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Żółty
Minimalna pojemność	120 litrów
Napis	Metale i Tworzywa Sztuczne

Materiał	Przezroczysta folia LPDE
Inne wymagania	Wytrzymałość na obciążenia minimum 30 kg

4. Worek na selektywnie zbierane **odpady ulegające biodegradacji**, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Brązowy
Minimalna pojemność	120 litrów
Napis	Bio
Materiał	Przezroczysta folia LPDE
Inne wymagania	Wytrzymałość na obciążenia minimum 30 kg

5. Worek na **popiół** z palenisk domowych z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Czarny
Minimalna pojemność	120 litrów
Napis	Popiół
Materiał	Przezroczysta folia LPDE
Inne wymagania	Wytrzymałość na obciążenia minimum 30 kg

6. Pojemnik na **zmieszane odpady komunalne** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Dowolny z wyjątkiem kolorów określonych dla obowiązku segregacji poszczególnych frakcji odpadów
Minimalna pojemność	120 litrów
Napis	Odpady niesegregowane
Materiał	Granulat polietylenu niskociśnieniowego wysokiej gęstości PE-HD
Inne wymagania	Wymagania certyfikat zgodności z normą PN-EN – 840

Punkt § 10 Regulaminu dot. pojemników określa:

1. Pojemnik na selektywnie zbierany **papier** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Niebieski
Pojemność	1100 litrów, chyba że jest to niemożliwe z uwagi na ograniczenia terenowe; w takim przypadku dopuszczalne są pojemności, 120 litrów, 240 litrów, 360 litrów, 660 litrów, 770 litrów lub 880 litrów, 1000 litrów,
Napis	Papier
Materiał	Granulat polietylenu niskociśnieniowego wysokiej gęstości PE-HD

Inne wymagania	Wymagania certyfikat zgodności z normą PN-EN – 840
----------------	--

2. Pojemnik na selektywnie zbierane **szkło** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Zielony
Pojemność	1100 litrów, chyba że jest to niemożliwe z uwagi na ograniczenia terenowe; w takim przypadku dopuszczalne są pojemności, 120 litrów, 240 litrów, 360 litrów, 660 litrów, 770 litrów lub 880 litrów, 1000 litrów,
Napis	Szkło
Materiał	Granulat polietylenu niskociśnieniowego wysokiej gęstości PE-HD
Inne wymagania	Wymagania certyfikat zgodności z normą PN-EN – 840

3. Pojemnik na selektywnie zbierane **metale i tworzywa sztuczne** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Żółty
Pojemność	1100 litrów, chyba że jest to niemożliwe z uwagi na ograniczenia terenowe; w takim przypadku dopuszczalne są pojemności, 120 litrów, 240 litrów, 360 litrów, 660 litrów, 770 litrów lub 880 litrów, 1000 litrów,
Napis	Metale i tworzywa sztuczne
Materiał	Granulat polietylenu niskociśnieniowego wysokiej gęstości PE-HD
Inne wymagania	Wymagania certyfikat zgodności z normą PN-EN – 840

4. Pojemnik na selektywnie zbierane **odpady ulegające biodegradacji**, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Brazowy
Pojemność	1100 litrów, chyba że jest to niemożliwe z uwagi na ograniczenia terenowe; w takim przypadku dopuszczalne są pojemności, 120 litrów, 240 litrów, 360 litrów, 660 litrów, 770 litrów lub 880 litrów, 1000 litrów,
Napis	Bio
Materiał	Granulat polietylenu niskociśnieniowego wysokiej gęstości PE-HD
Inne wymagania	Wymagania certyfikat zgodności z normą PN-EN – 840

5. Pojemnik na **zmieszane odpady komunalne** z terenu nieruchomości powinien spełniać wymagania określone w poniższej tabeli:

Kolor	Dowolny z wyjątkiem kolorów określonych dla obowiązku segregacji poszczególnych frakcji odpadów
Pojemność	1100 litrów, chyba że jest to niemożliwe z uwagi na ograniczenia terenowe; w takim przypadku dopuszczalne są pojemności, 120 litrów, 240 litrów, 360 litrów, 660 litrów, 770 litrów lub 880 litrów, 1000 litrów,

Napis	Odpady niesegregowane
Materiał	Granulat polietylenu niskociśnieniowego wysokiej gęstości PE-HD
Inne wymagania	Wymagania certyfikat zgodności z normą PN-EN – 840

Na terenie gminy Góra Kalwaria obowiązuje system mieszany pojemnikowo - workowy odbioru odpadów komunalnych. Do tej pory wyposażeniem nieruchomości w pojemniki do zbierania odpadów niesegregowanych zajmowała się Gmina, w tym momencie nowi mieszkańcy dokonują zakupu we własnym zakresie. Przez cały okres wyposażania w pojemniki przez Gminę mieszkańcy mogli dokupować pojemniki we własnym zakresie, w związku z czym Gmina nie jest się w stanie określić ilości i rodzajów pojemników na nieruchomościach zamieszkałych.

Pracownik firmy odbierającej odpady zobowiązany jest do kontrolowania zawartości worków oraz pojemników w celu określenia prawidłowości posegregowania odpadów, zgodnie z deklaracją właściciela nieruchomości. Prowadzone są kontrole przez Straż Miejską oraz pracowników Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska pod względem poprawności segregacji. Ponadto o wszelkich nieprawidłowościach w segregacji odpadów mieszkańców Gminy informuje podmiot odbierający odpady komunalne. Największe wątpliwości jakie są zgłaszane do Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska to **niewystarczająco częsty odbiór** odpadów komunalnych typu tworzywa sztuczne i szkło.

Uwagi: Mieszkańcy mają problem z weryfikacją odpadów komunalnych; wystawiają odpady różnego pochodzenia, oczekując odebrania ich spod domów przez firmy obsługujące gospodarkę odpadami. W najczęstszych przypadkach przykładami takich odpadów są odpady budowlane i rolnicze.

Rekomendacje: Najlepszą weryfikacją segregacji są kontrole w terenie.

Rekomendacje: Zwiększenie częstotliwości odbioru szkła z zabudowy jednorodzinnej oraz szeregowej na odbiór raz w miesiącu. Zwiększenie częstotliwości odbioru wielkogabarytowych odpadów w zabudowie jednorodzinnej oraz szeregowej na odbiór dwa razy w roku lub wprowadzenie usługi „na telefon”. Dodatkowo warto rozważyć dodanie do umowy z odbiorcą odpadów zbiórki drzewek bożonarodzeniowych raz w roku.

Gmina została umownie podzielona na tzw. sektory (Tabela poniżej), tak aby można było dostosować harmonogramy do możliwości podmiotu odbierającego odpady komunalne. W przypadku zorganizowania osobnych przetargów dla różnych sektorów należałoby podzielić Gminę Góra Kalwaria na sektory uchwałą. Sektory różnią się terminem odbioru odpadów. Mieszkańcy mają dostęp do aktualnego harmonogramu na stronie internetowej www.gorakalwaria.odpadywgminie.com.

Tabela 10 Umowny podział gminy na sektory

Sektor	Obszar
--------	--------

Green Management Group sp. z o.o.
 Ul. Sarmacka 11 lok 40
 02-972 Warszawa
www.gmgrouppol.com

tel. +48 666 026 968
 mail: info@gmgrouppol.com
 NIP 5213598343
 REGON 142868760

I	Północna część Miasta: na północ od ul. Kalwaryjskiej, Piłsudskiego, Św. Antoniego
II	Południowa część Miasta: na południe od ul. Kalwaryjskiej wraz z ulicami: Kalwaryjską, Piłsudskiego, Św. Antoniego
III	Północna część Gminy /na północ od torów/: Baniocha, Brzeście, Czarny Las, Dobiesz, Kąty, Łubna, Ługówka, Moczydłów, Mikówiec, Podłęczce, Solec, Sierzchów, Szymanów, Tomice, Wojciechowice, Wólka Dworska, Wólka Załęsk
IV	Południowa część Gminy /na południe od torów/: Aleksandrów, Borki, Buczynów, Brzumin, Coniew, Czachówek, Czaplin, Czaplinek, Cendrowice, Czersk, Dębówka, Julianów, Karolina, Kępa Radwankowska, Królewski Las, Krzaki Czaplinkowskie, Linin, Obręb, Ostrówek, Pęcław, Podgóra, Podosowa, Potycz, Sobików, Wicentów
Zabudowa szeregową	Góra Kalwaria: ul. Rtm. W. Pileckiego 6 – 62; ul. Armii Krajowej 5a-i,7a-o, 9a-d; ul. Jaśminowa 1- 31 a; ul. Kalwaryjska 69 a-f; ul. Konwaliowa 1 – 28; ul. Wojska Polskiego 8 a-w; ul. Chopina F. 2A-D, 4A-D, 6, 6A-D, 8, 8A-C,10, 10A-B, 12A-B; ul. Baczyńskiego K.K. 12-28; Solec: 158 – 188; Anżkowa 1 - 27a; Parkowa 1 - 40

Aktualna częstotliwość odbioru odpadów z terenu Miasta i Gminy Góra Kalwaria podaje tabela poniżej.

	Zabudowa jednorodzinna z wyłączeniem zabudowy szeregowej i grupowej	Zabudowa jednorodzinna – budynki szeregowe, grupowe	Zabudowa wielolokalowa /co najmniej/
Zmieszane odpady komunalne	1 x / 2 tyg	1x / tyg od 1 kwietnia do 31 października 1x / 2 tyg. od 1 listopada do 31 marca	2x / tyg
Papier	1x / miesiąc	1x / miesiąc	1x / tyg
Szkło	1x / 2 miesiące	1x / 2 miesiące	1x / miesiąc
Metale i tworzywa sztuczne	1x / miesiąc	1x / miesiąc	1x / tyg
Odpady BIO*	1 x / 2 tyg	1x / 2 tyg	1x / tyg
	*Odpady BIO zawierające odpady ulegające degradacji odbierane są w okresie Kwiecień - Listopad. W pozostałych miesiącach jako BIO odbierane są tylko odpadki kuchenne.		
Popiół	1 x / miesiąc	1x / miesiąc	1x / miesiąc

Wniosek: Rzadki odbiór surowców selektywnej zbiórki może zniechęcać do intensywnego sposobu jej prowadzenia (tendencja do wyrzucania do pojemnika, który szybciej zostanie opróżniony)

Rekomendacja: Przy budowie nowego systemu zaprojektować zwiększenie częstotliwości odbierania wszystkich frakcji gromadzonych selektywnie, przy jednoczesnym zmniejszeniu frekwencji odbioru odpadów resztkowych.

Rekomendacja: Wykonanie przez operatora inwentaryzacji obsługiwanych pojemników, wydawanych i odbieranych worków. Ewidencja pojemników pozwoli na określenie ich pojemności oraz spełnienia wymogów normy PN-EN 840-1:2013-05, co pozwoli na wprowadzenie usługi tzw. czipowania pojemników. Przeprowadzenie ewidencji pozwoli na sprawdzenie czy ilość i rodzaje pojemników pokrywają się z danymi z deklaracji.

4.1.1. Działania edukacyjne i informacyjne

Do prowadzenia wszelkich koniecznych zestawień Gmina Góra Kalwaria korzysta z systemu odpadywgmnie.com. W przypadku komunikacji z Operatorem tj. zgłaszanie reklamacji, uwag korzysta się z w/w systemu internetowego oraz komunikacji elektronicznej (mailowej) pod adresem: reklamacje.odpady@gorakalwaria.pl. Do dyspozycji mieszkańców jest też odrębna infolinia odpadowa pod nr tel. 22 727 13 76.

Gmina Góra Kalwaria prowadzi działania edukacyjne i informacyjne. Rozdysponowuje ulotki informacyjne między właścicieli nieruchomości, zarządców nieruchomości i sołtysów wsi.

Mieszkańcy otrzymują ulotki dot. segregacji odpadów, zamieszczone poniżej:

GÓRA KALWARIA
odpadywgmnie.com

ODPADY W GMINIE

METALE I TWORZYWA SZTUCZNE
(pojemnik oznaczony napisem Metale i tworzywa sztuczne)

WRZUCAMY:

- butelki plastikowe,
- nakretki, kapsle i zakrętki od słoików i butelek itp.,
- plastikowe opakowania, torebki, worki foliowe,
- kartyony po mleku/soku,
- puszki po żywności napojach,
- folia aluminiowa,
- opakowania po środkach czystości i kosmetykach.

NIE WRZUCAMY:

- opakowań po lekach,
- zżytych baterii i akumulatorów,
- puszek po farbach i lakierach,
- opakowań po olejach silnikowych,
- zżytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- butelek i pojemników z zawartością.

PAPIER
(pojemnik oznaczony napisem Papier)

WRZUCAMY:

- opakowania z papieru i tektury, gazety, czasopisma i ulotki, zeszyty i książki
- papier,
- torby i worki papierowe.

NIE WRZUCAMY:

- odpadów higienicznych np. ręczników papierowych i zużytych chusteczek,
- reżników papierowych i zużytych chusteczek higienicznych,
- kartonów po mleku i napojach,
- papieru lakierowanego i powleczanego folią,
- tlustego papieru,
- papierowych worków po nawozach,
- papierowych workach po materiałach budowlanych.

SZKŁO
(pojemnik oznaczony napisem Szko)

WRZUCAMY:

- butelki i słoiki po napojach i żywności
- słoiki,
- szkłane opakowania po kosmetykach.

NIE WRZUCAMY:

- ceramiki, doniczek, porcelany,
- szkła okularowego i żaroodpornego,
- zniczy z zawartością wosku, żarówek, świetlówek i reflektorów,
- opakowań po lekach,
- opakowań rozpuszczalnikach i olejach silnikowych.

BIO
(pojemnik oznaczony napisem BIO)

WRZUCAMY:

- obierki z jarzyn i owoców,
- przetrimowane owoce i warzywa,
- reszki jedzenia,
- skorupki jaj,
- fusy od herbaty i kawy wraz z filtrami,
- rozdrobnione gałęzie drzew i krzewów, skoszoną trawę, liście, kwiaty.

NIE WRZUCAMY:

- kości zwierząt,
- odchodów zwierząt,
- oleju jadalnego,
- reszek wędlin, mięs, ryb,
- ziemi i kamieni,
- grubych gałęzi.

BIO zawierające odpady zielone (np. trawa, liście, rozdrobnione gałęzie, kwiaty) odbierane są w okresie od 1 kwietnia do 31 października

POPIÓL
(czarny worek)

WRZUCAMY:

- zimny popiół.

NIE WRZUCAMY:

- innych odpadów objętych segregacją.

Odbierane w okresie od 1 listopada do 30 kwietnia w terminach zgodnych z harmonogramem.

ZMIESZANE (pojemniki)

WRZUCAMY:

- wszystko, czego nie można wyrzucić do pozostałych frakcji, a co nie jest odpadem niebezpiecznym.

NIE WRZUCAMY:

- przetrimowanych leków i chemikaliów,
- zżytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- zżytych baterii i akumulatorów,
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Urząd Miasta i Gminy Góra Kalwaria
www.gorakalwaria.odpadywgmnie.com
reklamacje.odpady@gorakalwaria.pl

INFOLINIA ODPADOWA CZYNNA W GODZINACH PRACY URZĘDU 22 727 13 76

Rysunek 5 Ulotka dot. segregacji odpadów

Rysunek 6 Ulotka dot. Segregacji odpadów

Organizowane są cykliczne sprzątaniaswiata przez szkoły oraz mieszkańców wsi, a także konkursy i akcje ekologiczne. Dodatkowo rozdysponowuje się wśród mieszkańców ulotki dotyczące segregacji odpadów, PSZOK oraz harmonogramy zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Strona internetowa www.gorakalwaria.odpadywgmnie.com jest na bieżąco aktualizowana, co umożliwia mieszkańcom stały dostęp do ważnych informacji.

Rekomendacje: Edukacja ekologiczna powinna występować już na poziomie szkół, a nawet przedszkoli, w celu wykształcenia dobrych nawyków i praktyk związanych z gospodarką odpadami już od najmłodszych lat. W taką edukację powinni być włączeni nauczyciele oraz wychowawcy, którzy odpowiadają za wykształcenie kolejnego pokolenia. Co więcej, warto też rozważyć jak z trafić z edukacją także do seniorów. Najtrudniejszą grupą docelową skutecznej komunikacji są osoby czynne zawodowo i do ich potrzeb należy wykorzystać inne, dedykowane formy w szczególności oparte o nowe media.

Rekomendacja: Skuteczna edukacja wymaga zaprojektowania długoterminowej, spójnej kampanii informacyjno-edukacyjnej; zaleca się zaprojektowanie ogólnooświatowej kampanii włączającej w okresie wieloletnim z uwzględnieniem zagadnień odpadów, smogu, wody, ścieków, przyrody, energii, GOZ i połączenie budżetów jednostek odpowiedzialnych za dany fragment wiedzy (wodociągi, wydział ochrony środowiska, elektrociepłownia, granty, system odpadowy itp.).

Trzeba stwierdzić, że zgodnie z art. 41 ustawy o odpadach, prowadzenie zbierania odpadów wymaga uzyskania zezwolenia. W art. 45 ust. 1 pkt 9 ustawy o odpadach zwolniono z wymogu uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów zbieranie odpadów komunalnych, wytwarzanych na terenie nieruchomości, przez władającego tą nieruchomością. Przypadek ten nie dotyczy jednak

gminy, która sama zbiera odpady, np. zużyty sprzęt elektryczny lub elektroniczny przekazywany przez mieszkańców, zużyte leki, akumulatory czy odpady budowlane. Akt ucpg nie określa szczegółowo, w jaki sposób gminy mają zrealizować obowiązek utworzenia PSZOK-u. Daje to możliwość powierzenia organizacji i prowadzenia gminnych punktów selektywnego zbierania odpadów jednostce gminnej (wtedy to gmina musi mieć zezwolenie na zbieranie odpadów) lub przekazania jego utworzenie i prowadzenia innym podmiotom, o ile stosowane będą przepisy prawa (m.in. w zakresie ustawy Prawo zamówień publicznych). W tym ostatnim przypadku zezwolenie na zbieranie odpadów będzie musiał uzyskać podmiot wyłoniony w drodze przetargu. W przypadku prowadzenia przez podmiot punktu selektywnego zbierania odpadów będzie on posiadaczem odpadów.

Poniżej wymieniono umowy zawarte z poszczególnymi podmiotami na realizację odbioru, transportu oraz zagospodarowania odpadów wraz z podaniem okresu ich trwania, datami ofert i budżetów:

1. 2013 rok - od 1 lipca 2013 r.

Czas trwania zamówienia: 18 miesięcy do dnia 31.12.2014 r.;

Data otwarcia ofert: 29.04.2013 r.;

Najkorzystniejsza oferta: P.P.H.U. LEKARO Jolanta Zagórska; Wola Ducka 70A; 05-408 Glinianka;

Oferowana cena brutto: 2 931 622,76 zł.

2. 2014 rok - od 1 stycznia 2015 r.

Czas trwania zamówienia: 36 miesięcy do dnia 31.12.2017 r.;

Data otwarcia ofert: 18.11.2014 r.;

Najkorzystniejsza oferta: Konsorcjum firm – Lider: Remondis Otwock Sp. z o.o. ul. Johna Lennona 4, 05-400 Otwock, Partner: Remondis Sp. z o.o. ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa;

Oferowana cena brutto 8 057 281,54.

3. 2017 rok - od 01.01.2018 r.

Czas trwania zamówienia: 39 miesięcy do dnia 31.03.2021 r.;

Data otwarcia ofert: 20 września 2017 r.;

POSTĘPOWANIANIE ZOSTAŁO UNIEWAŻNIONE.

4. 2017 rok - od 01.01.2018 r.

Czas trwania zamówienia: 15 miesięcy do dnia 31.03.2019 r.;

Data otwarcia ofert: 13 listopad 2017 r.;

Najkorzystniejsza oferta: REMONDIS Otwock Sp. z o.o. ul. Johna Lennona 4, 05 - 400 Otwock;

Oferowana cena brutto: 6 127 407,00 zł.

5. 2018 rok - od 1 kwietnia 2019 roku

Czas trwania zamówienia: 24 miesiące do dnia 31 marca 2021 r.;

Data otwarcia ofert 14 grudnia 2018 r.;

POSTĘPOWANIANIE ZOSTAŁO UNIEWAŻNIONE.

6. 2019 rok - od 1 kwietnia 2019 roku

Czas trwania zamówienia: 12 miesięcy do dnia 31 marca 2020 r.;

Data otwarcia ofert: 4 lutego 2019 r.;

Oferowana cena brutto: 11 213 090,37 zł.;

Zamówienie było realizowane od dnia 20 kwietnia 2019 r. ze względu na przedłużenie poprzedniej umowy.

Gmina Góra Kalwaria wypłaca Wykonawcy wynagrodzenie w formie ryczałtu za wykonanie przedmiotu zamówienia.

Jak wynika z powyższego zestawienia, z roku na rok cena za przyjęcie i zagospodarowanie odpadów znacząco wzrasta. Jedynym sposobem na próbę utrzymania cen na akceptowalnym poziomie jest próba zmian systemowych w zakresie zbiórki odpadów (mniej zmieszanych, więcej surowców) i znalezienie odbiorców dla poszczególnych frakcji. W dalszej perspektywie należy rozważyć budowę własnej lub w partnerstwie z podmiotem prywatnym instalacji dla niektórych rodzajów odpadów wytwarzanych w gminie, co pozwoliłoby na panowanie nad ceną tego strumienia w zakresie zagospodarowania.

4.2. Odbiór odpadów wielkogabarytowych

Odpady Wielkogabarytowe, sprzęt elektryczny i elektroniczny AGD i RTV, zużyte opony od samochodów osobowych odbierane w zależności od zabudowy:

- a) w zabudowie jednorodzinnej, w tym szeregowej, grupowej odbywa się na podstawie harmonogramu uzgodnionego z Zamawiającym. Częstotliwość odbioru odpadów wielkogabarytowych przypada **raz w roku**,
- b) w zabudowie wielorodzinnej odbywać się będzie według uzgodnionego z Zamawiającym harmonogramu z miejsc wyznaczonych przez zarządcę budynku (np. przy pojemnikach na odpady lub altankach śmietnikowych, itp.) **raz na kwartał**.

Informację dot. harmonogramu (daty i miejsca) odbioru odpadów wielkogabarytowych jest dostępny mieszkańcom na stronie internetowej www.gorakalwaria.odpadywgminie.com oraz za pośrednictwem ulotek.

W ramach zbiórki odpadów wielkogabarytowych **można** wystawić odpady takie jak:

- odpady typu meble (stoły, szafy, szafki, tapczany, łóżka i fotele),
- materace,
- dywany,
- pierzyny,
- sprzęt elektryczny, elektroniczny,
- opony od samochodów osobowych,

Green Management Group sp. z o.o.
Ul. Sarmacka 11 lok 40
02-972 Warszawa
www.gmggroup.biz

tel. +48 666 026 968
mail: info@gmggroup.biz
NIP 5213598343
REGON 142868760

- rowery,
- zabawki dużych rozmiarów.

W trakcie zbiórki **nie można** wystawić:

- umywalek i innej ceramiki sanitarnej,
- wanien,
- grzejników,
- stolarki okiennej,
- kosiarek spalinowych,
- motorowerów,
- odpadów poremontowych, ogrodowych czy części samochodowych.

Mieszkańcy otrzymują ulotki o treści zawartej w Rysunku poniżej.

Green Management Group sp. z o.o.
Ul. Sarmacka 11 lok 40
02-972 Warszawa
www.gmggroup.biz

tel. +48 666 026 968
mail: info@gmggroup.biz
NIP 5213598343
REGON 142868760

**HARMONOGRAM ZBIÓRKI WIELKOGABARYTÓW,
SPRZĘTU ELEKTRYCZNEGO I ELEKTRONICZNEGO ORAZ ZUŻYTYCH
OPON SAMOCHODÓW OSOBOWYCH WRZESIEŃ 2019**

Data	Dzień Tygodnia	Miejscowość
02.09.2019 r.	Poniedziałek	Dębówka, Karolina
03.09.2019r.	Wtorek	Cendrowice, Sobików
04.09.2019r.	Środa	Potycz, Podosowa, Podgóra, Pęcław
05.09.2019r.	Czwartek	Sierzchów, Czarny Las
06.09.2019r.	Piątek	Mikówiec, Kąty, Tomice
07.09.2019r.	Sobota	Wincentów, Linin
09.09.2019r.	Poniedziałek	Czachówek, Julianów
10.09.2019r.	Wtorek	Dobiesz, Wojciechowice
11.09.2019r.	Środa	Ługówka, Krzaki Czaplinkowskie
12.09.2019r.	Czwartek	Coniew, Królewski Las, Borki, Brzumin, Kępa Radwankowska
13.09.2019r.	Piątek	Czersk, Ostrówek
14.09.2019r.	Sobota	Zabudowa Wielolokalowa
16.09.2019r.	Poniedziałek	Obręb, Czaplinek
17.09.2019r.	Wtorek	Buczynów, Aleksandrów, Czaplin
18.09.2019r.	Środa	Wilczynek, Solec
19.09.2019r.	Czwartek	Łubna
20.09.2019r.	Piątek	Wólka Dworska, Wólka Załęska, Moczydlów, Podłęcze
21.09.2019r.	Sobota	Góra Kalwaria (sektor I i II)
23.09.2019r.	Poniedziałek	Szymanów, Brzeście
24.09.2019r.	Wtorek	Baniocha

Mobilna Zbiórka

W dniu odbioru odpady należy wystawić przed posesję do godziny 7.00

Rodzaje odbieranych odpadów:

- Odpady Wielkogabarytowe (meble, łóżka, szafy, kanapy)
- Sprzęt elektryczny i elektroniczny AGD i RTV
- Zużyte opony z samochodów osobowych

**URZĄD MIASTA INFORMUJE, ŻE INNE NIŻ WYMIENIONE ODPADY NIE
ZOSTANĄ ODEBRANE !**

INFOLINIA ODPADOWA /22/ 727-13-76

Rysunek 7 Ulotka dot. harmonogramu odbioru odpadów wielkogabarytowych

Wnioski: Odbiór odpadów wielkogabarytowych prowadzony jest zgodnie z wymogami.

Rekomendacje: Projektując nowy system gospodarki odpadami warto przeanalizować inne metody odbierania odpadów gabarytowych i remontowo-budowlanych, np. w oparciu o zgłoszenia telefoniczne.

4.3. Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

Mieszczący się przy ul. Skierniewickiej w Górze Kalwarii PSZOK prowadzony jest przez Gminę Góra Kalwaria, zlecona jest tylko obsługa techniczna. Usytuowanie Punktu zaznaczono na mapie poniżej.

PSZOK czynny jest 3 dni w tygodniu, przez cały rok, oprócz świąt i dni ustawowo wolnych od pracy, w dniach:

1) w okresie od początku maja do końca października w poniedziałki, środy i soboty w godzinach 10:00 - 20:00,

2) w pozostałych miesiącach:

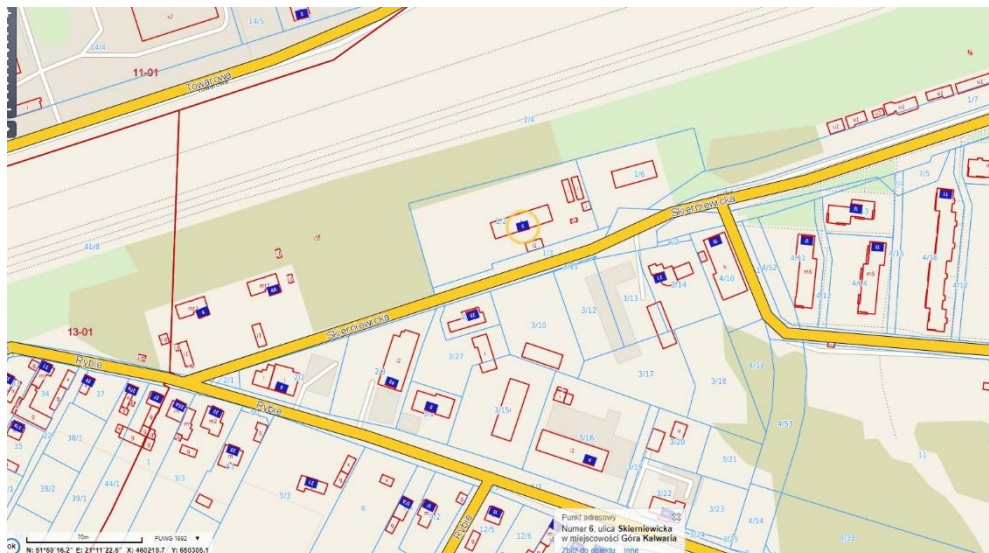
a) w poniedziałki i środy w godzinach od 12:00 do 18:00,

b) w soboty w godzinach od 10:00 do 18:00.

W Gminie Góra Kalwaria nie prowadzi się mobilnego PSZOKa ani nie stosuje się innych sposobów zbierania odpadów komunalnych takich jak Miejski Punkt Elektroodpadów.

Rysunek 8 Lokalizacja PSZOK w Górze Kalwaria oznaczone czerwonym punktem

Rysunek 9 Lokalizacja PSZOK przy ul. Skierniewickiej

Odpady przyjmowane na PSZOK oraz ograniczenia określone są w tabeli nr 4 załącznika do uchwały nr LII/547/2017 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 września 2017 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w Gminie Góra Kalwaria i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi częstotliwości odbierania odpadów, ograniczenia ilości odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne przyjmowanych przez punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz trybu i sposobu zgłaszania przez właścicieli nieruchomości przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

PSZOK przyjmuje odpady komunalne zbierane w sposób selektywny, wytworzone przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Góra Kalwaria. Właściciel nieruchomości oddając odpady komunalne na PSZOK zobowiązany jest okazać potwierdzenie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za ostatni miesiąc. PSZOK prowadzi ewidencję kartotek – poprzez spisywanie numeru kartoteki z potwierdzenia ostatniej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. PSZOK nie przyjmuje odpadów od nieruchomości niezamieszkałych.

Rodzaje odpadów komunalnych **przyjmowanych** w PSZOK:

1. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
2. Odpady niebezpieczne (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe i opakowania po nich),
3. Oleje samochodowe max do 5 litrów jednorazowo,
4. Meble i inne odpady wielkogabarytowe (stoły, szafy, kanapy, materace, dywany, wózki, rowery itp.),
5. Zużyte opony z samochodów osobowych,
6. Odpady ulegające biodegradacji, zawierające odpady ulegające degradacji (pozostałości z jedzenia, skoszona trawa, liście, rozdrobnione gałęzie itp.),
7. Pojedyncze okna (szyby należy usunąć i umieścić w pojemniku na szkło),
8. Żarówki,
9. Zabawki,
10. Styropian stanowiący część opakowań (np. po sprzęcie AGD),
11. Baterie i akumulatory,
12. Popiół w workach,
13. Papier,
14. Szkło,
15. Metale,
16. Tworzywa sztuczne,

17. Odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne z ograniczeniem ilości:

a) 1m³ na rok w przypadku nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej, w tym szeregowej, grupowej,

b) 0,5 m³ na rok, na jeden lokal mieszkalny w przypadku nieruchomości w zabudowie wielolokalowej.

18. Przeteterminowane leki,

19. Chemikalia.

20. Tekstylia

Odpady **nie przyjmowane** w PSZOK:

1. Zmieszane odpady komunalne,

2. Odpady budowlane i rozbiórkowe, jeżeli ich ilość lub rodzaj wskazuje, że powstają na nieruchomości niezamieszkałej lub w wyniku budowy, remontu lub rozbiórki budynku lub obiektu na które wymagane jest pozwolenie lub zgłoszenie do organu administracji budowlano-architektonicznej,

3. Odpady zawierające azbest, papę, smołę itp.,

4. Odpady od osób fizycznych w ilościach wskazujących na pochodzenie z innego źródła niż odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych,

5. Odpady nieprawidłowo zabezpieczone (płynne, w uszkodzonych opakowaniach, zanieczyszczone),

6. Wełna mineralna, styropian budowlany (np. z ocieplenia budynku),

7. Części samochodowe,

8. Karpy drzew.

Mieszkańcy otrzymują ulotki (Rysunek poniżej) dot. odpadów, które można oddać w PSZOK.

E-deklaracja- Panel Mieszkańca

Aby ułatwić zarządzanie gospodarką odpadami Gmina Góra Kalwaria udostępniła system e-Deklaracja- panel Mieszkańca.

W systemie można:

- zmienić deklarację za gospodarowanie odpadami komunalnymi drogą elektroniczną,
- sprawdzić poprawność złożonych deklaracji,
- sprawdzić stan swojego konta (nadpłaty i zaległości).

W celu uzyskania dostępu do systemu należy zgłosić się do Urzędu Miasta i Gminy Góra Kalwaria pok. 107, telefonicznie pod numerem infolinii odpadowej lub pod adresem e-mail: reklamacje.odpady@gorakalwaria.pl

EVENTO

Pobierając mobilną aplikację Evenio na swój telefon i rejestrując ją na swój adres nie musisz pamiętać o:

- terminach odbioru odpadów komunalnych,
- imprezach sportowych, imprezach kulturalnych itp.

Aplikacja przypomni o wszystkich interesujących Cię terminach w ustalonym przez Ciebie czasie.

**PUNKT SELEKTYWNEGO ZBIERANIA
ODPADÓW KOMUNALNYCH
(PSZOK)**

PSZOK mieści się przy ul. Skierniewickiej w Górze Kalwarii
czynny 3 dni w tygodniu
dokładne terminy określone są na stronie internetowej
www.gorakalwaria.odpadywgmiecie.com

Mieszkańcy mogą w tym miejscu oddać następujące odpady:

- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe (stoly, szafy, krzesła, sofy, kanapy, materace, dywany, wózki, rowery itp.),
- zużyte opony z samochodów osobowych,
- odpady zielone (trawa, liście itp.),
- odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne (1m³ - w przypadku nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej; 0,5 m³ - w przypadku nieruchomości w zabudowie wielolokalowej),
- odpady niebezpieczne (farby, tłuszcze, rozpuszczalniki itp.),
- pojedyncze okna,
- żarówki,
- zabawki,
- styropian stanowiący część opakowań (po sprzęcie RTV i AGD),
- popiół w workach,
- papier,
- szkło,
- metale,
- tworzywa sztuczne,
- odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, zawierające odpady zielone (pozostałości z jedzenia, skoszona trawa, liście, rozdrobnione gałęzie itp.).

Oddając odpady na PSZOK należy okazać potwierdzenie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za ostatni miesiąc.

INFOLINIA ODPADOWA CZYNNA W GODZINACH
PRACY URZĘDU 22 727 13 76

Rysunek 10 Informacja nt. działania PSZOK i odpadów w nim przyjmowanych

W ramach rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami, o którym mowa w art. 75 ustawy o odpadach, prowadzący punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) składa sprawozdanie dotyczące masy zebranych odpadów. Do złożenia rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami jest obowiązany m.in. prowadzący działalność polegającą na gospodarowaniu odpadami, z wyłączeniem prowadzącego odbieranie odpadów komunalnych, m.in. w zakresie zbierania odpadów (art. 75 ust. 1 pkt 2 lit. a u.o.). Prowadzący PSZOK nie jest odbierającym odpady komunalne (nie odbiera odpadów od właścicieli nieruchomości, tylko je przyjmuje), a jest posiadaczem odpadów prowadzącym zbieranie odpadów, co wynika z art. 9c ust. 1a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Oznacza to, że nie będąc odbierającym odpady komunalne, prowadzący PSZOK nie jest wyłączony z obowiązku składania rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami, o którym mowa w art. 75 ust. 1 pkt 2 lit. a u.o. Jednocześnie prowadzący PSZOK składa roczne sprawozdanie na podstawie art. 9na u.u.c.p.g. wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta w terminie do 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy.

W tabeli poniżej przedstawiono wykaz odpadów zebranych w PSZOKu obsługiwanym przez gminę Góra Kalwaria w latach 2014- 2018

Tabela 11 Masa odpadów zebranych z PSZOK w latach 2014 - 2018

Masa odpadów komunalnych odebranych z PSZOK (w Mg)						
		2014	2015	2016	2017	2018
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	3,2	1	x	x	35,6
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	4,1	0,97	x	x	13,8
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	x	22,32	8,13	x	x
15 01 07	Opakowanie ze szkła	4,2	14,5	19,05	27,82	37,65
16 01 03	Zużyte opony	10,5	7,7	11,3	15,6	23,11
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	39,4	140,74	163,14	203,06	201,5
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	x	x	x	x	20,542
20 01 32	Leki inni niż 20 01 31	1	0,86	1,06	1,11	1,74
20 01 35	ZSEE inne niż 20 01 21 i 20 01 23, zaw. Niebezpieczne skł.	x	x	x	4,82	x
20 01 36	ZSEE inne niż 20 01 35, 20 01 21 i 20 01 23	24,6	10,8	11,53	6,81	15,81
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny:	x	x	2,99	x	x
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	13,9	100,28	83,9	57,45	23,07
20 03 07	Odpady Wielkogabarytowe:	41,7	55,59	73,26	129,58	178,98

Wniosek: W tabeli powyżej danych o masie odpadów zebranych przez PSZOK nie został uwzględniony kod: 20 01 21 (Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć), brakuje także danych dla odpadów o kodzie 20 01 35, gdzie dane są tylko na rok 2017, a na rok 2014, 2015, 2016 oraz 2018 nie została podana masa.

Rekomendacje: Należy rozważyć możliwość oddania do PSZOK za opłatą także innych odpadów lub też odpadów dostarczanych przez osoby prowadzące działalność gospodarczą, co pozwoliłoby na obniżenie ryzyka pojawiania się dzikich wysypisk odpadów.

Wnioski: Dla odpadów gruzu (17 01 01) wprowadzono limit przyjęcia na PSZOK. Jednocześnie widać tendencję wzrostową w masie odpadów o tym kodzie na przestrzeni ostatnich lat.

Rekomendacje: Należy przeanalizować, czy wprowadzone ograniczenie nie skutkuje pojawianiem się odpadów gruzu w miejscach do tego nieprzeznaczonych (dzikie wysypiska). Jeśli stwierdzone zostanie takie powiązanie, należy rozważyć zmianę zasad przyjmowania odpadów do PSZOK.

Rekomendacje: Należy rozważyć zasadność postawienie mobilnego PSZOKa oraz inne sposoby zbierania odpadów komunalnych o kodzie 20 01 35, 20 01 36, np. Miejskie Punkty Elektroodpadów, by usprawnić oddanie ZSEE.

Rekomendacje: Należałoby rozważyć otwarcie PSZOK przez 5 dni w tygodniu w przedziale czasowym 8-18:00 oraz w soboty, co znacząco poprawi dostępność do tego miejsca osobom czynnym zawodowo.

Dodatkowo Gmina Góra Kalwaria prowadzi system odbioru zużytych leków, które można oddać do aptek. Obecny stan gospodarki odpadami medycznymi w kraju jest niewystarczający. Zdarza się, że odpady medyczne bez odpowiedniego zabezpieczenia trafiają na wysypiska odpadów komunalnych. Problematyka prawidłowego usuwania i unieszkodliwiania odpadów medycznych stanowi jeden z problemów dostrzeganych m.in. przez służby ochrony środowiska. Gmina Góra Kalwaria we wszystkich Aptekach na terenie gminy rozstawiła pojemniki do zbierania przeterminowanych leków. Mieszkańcy zamiast wyrzucać je do śmieci mogą przynosić je do aptek, skąd zostaną odebrane i zutylizowane przez odpowiednią firmę. Celem takiej zbiórki jest ograniczenie ilości takich niebezpiecznych odpadów na składowiskach.

Poniżej przedstawiono wykaz placówek przyjmujących przeterminowane leki na terenie Gminy:

1. Apteka Baniocha, ul. Puławska 14,
2. Apteka Góra Kalwaria, ul. Chopina 2,
3. Apteka Góra Kalwaria, ul. Dominikańska 2/4,
4. Apteka Góra Kalwaria ul. Dominikańska 7,
5. Apteka Góra Kalwaria, ul. Dominikańska 8,
6. Apteka Góra Kalwaria, ul. Pijarska 36,
7. Apteka Góra Kalwaria ul. Pijarska 65,
8. Apteka Góra Kalwaria ul. Pijarska 97C,
9. Apteka Góra Kalwaria Ks. Popiełuszki 2A,
10. Apteka Łubna, Łubińska 1a,
11. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Góra Kalwaria ul. Por. Białka 4,
12. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej filia w Baniosze, Baniocha, ul. Puławska 2A,
13. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej filia w Sobikowie, Sobików 14.

Rekomendacje: Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach obliguje Gminy do przyjmowania wyżej wspomnianej frakcji w PSZOK, a zatem należałoby dodać do PSZOK frakcje odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych lub monitoringu i badań krwi, w szczególności igieł i strzykawek.

4.4. Wykaz instalacji do sortowania, przetwarzania i składowania odpadów

Green Management Group sp. z o.o.
Ul. Sarmacka 11 lok 40
02-972 Warszawa
www.gmggroup.biz

tel. +48 666 026 968
mail: info@gmggroup.biz
NIP 5213598343
REGON 142868760

Ten podrozdział poświęcony jest instalacjom do sortowania, przetwarzania i składowania odpadów z wyszczególnieniem ich na Region Południowy, zgodnie z PGO WM 2016 oraz Region Zachodni, zgodnie z PGO WM 2024. Ponownie zwraca się uwagę, że w związku z nowelizacją ucpg, od 6 września nie obowiązuje podział na regiony gospodarowania odpadami, zatem odpady z Gminy Góra Kalwaria mogą być zagospodarowane w jakiegokolwiek instalacji na terenie kraju posiadającej stosowne pozwolenia

Na terenie regionu południowego istnieje 1 regionalna instalacja MBP, 1 kompostownia oraz 2 składowiska, które przedstawiono w poniższych tabelach. Na terenie regionu południowego obecnie nie ma zlokalizowanych instalacji MBP, kompostowni oraz składowisk, które mogłyby pełnić funkcję instalacji zastępczych.

Na terenie regionu zachodniego istnieje 10 instalacji MBP, 10 kompostowni oraz 9 składowisk odpadów, które docelowo zaplanowano do składowania pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania.

4.4.1. Instalacje do przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych

W gminie Góra Kalwaria w 2018r wytworzonych zostało 4763,4 Mg zmieszanych odpadów komunalnych. Zgodnie ze złożonym sprawozdaniem, łączna masa wszystkich wytworzonych odpadów na terenie Gminy to 8535,182 Mg (wraz z odpadami zebranych w PSZOK). Cały wytworzony strumień odpadów o kodzie 20 03 01 trafia do instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku.

Zapotrzebowanie na moce przerobowe instalacji MBP będzie maleć, w związku z tym, w okresie najbliższych dziesięciu lat, instalacje MBP zmieszanych odpadów komunalnych będą stały przed koniecznością przebranzowienia się, w celu przyjmowania odpadów zebranych selektywnie. W regionie południowym nie rekomenduje się zatem rozbudowy i budowy nowych instalacji regionalnych dla przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Poniżej podano instalację dla Regionu Południowego (wg WPGO 2016):

Tabela 12 Instalacje MBP w Regionie Południowym - WPGO 2016

Lp.	Adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Przepustowość części mechanicznej [Mg/rok] w 2018 r. dla odpadu 20 03 01	Przepustowość części biologicznej [Mg/rok] w 2018 r
1	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu, ul. Witosa 94, 26-600 Radom	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „RADKOM” Sp. z o.o., ul. Witosa 76, 26-600 Radom	170 000	45 000

Na terenie regionu zachodniego zlokalizowanych jest 10 instalacji do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych były w 2016 r. wystarczające do przetworzenia powstającego strumienia, niemniej jednak nie zabezpieczały potrzeb regionu w przypadku, gdyby funkcjonująca w regionie instalacja uległa awarii lub nie mogła przyjmować odpadów z innych przyczyn. W związku z powyższym w PGO WM 2024 wyznacza się instalacje zastępcze spoza regionu do obsługi regionu zachodniego w przypadku zaistnienia powyższych czynników. Instalacje MBP, które są obecnie nieodzownym elementem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w PGO WM 2024 zostały wskazane do modernizacji. Modernizacja tych instalacji jest niezbędna celem wsparcia gmin w osiągnięciu odpowiednich poziomów odzysku i ponownego użycia frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Służyc będzie ona m.in. docelowemu przekształceniu instalacji MBP w kierunku doczyszczania selektywnie zebranych odpadów. Stopniowe obniżenie mocy przerobowych dedykowanych odpadom 20 03 01 na rzecz doczyszczania selektywnie zebranych odpadów od 2019 roku planowana jest dla wszystkich niżej wymienionych instalacji.

Instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w regionie zachodnim (wg WPGO 2024) to:

Tabela 13 Instalacje MBP w Regionie Zachodnim - WPGO 2024

Lp.	Adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Przepustowość części mechanicznej [Mg/rok] w 2018 r. dla odpadu 20 03 01	Przepustowość części biologicznej [Mg/rok] w 2018 r.
1	ul. Zabraniecka 2, 04-459 Warszawa	Miejskie Przedsiębiorstw o Oczyszczania w m. st. Warszawie Sp. z o. o, ul. Obozowa 43, 01-161 Warszawa	60 000	[nie dotyczy]
2	ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa	Byś Wojciech Byśkiniewicz, ul. Arkuszowa 43, 01-934 Warszawa	170 000	60 000
3	ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o., ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków	60 000	26 000
4	Wola Ducka 70A, 05-408 Glinianka	PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, Wola Ducka 70A, 05408 Glinianka	285 000	114 000
5	ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa	REMONDIS Sp. z o.o., ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa	160 000	65 000
6	ul. Turystyczna 38, 05-830 Nadarzyn	Przedsiębiorstw o Usługowe Hetman Sp. z o.o., Al. Krakowska 110/114 Warszawa	90 000	40 000
7	Poświętne, ul. Pułtуска 5, 09-100 Płońsk	Przedsiębiorstw o Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o., ul. Adama Mickiewicza 4,	57 000	30 000

		09-100 Płońsk		
8	Wola Pawłowska, gm. Ciechanów	Przedsiębiorstwo o Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie, ul. Gostkowska 83, 06-400 Ciechanów	50 000	24 000
9	Kobierniki 42, 09-413 Sikórz	Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o., 09-400 Płock, ul. Przemysłowa 17	60 000	30 000
10	Rachocin, gm. Sierpc	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp. z o.o., ul. Traugutta 33, 09-200 Sierpc	44 000	21 340

Wniosek: Brak danych o instalacjach do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych w WPGO 2016 – Brak danych o ww. instalacjach w bazie danych Gminy Góra Kalwaria.

UWAGA – podmioty opisane w pkt 1 i 5 (MPO Warszawa i Remondis) utraciły pozwolenia na zagospodarowanie odpadów.

4.4.2. Instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów

Tabela 14 Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie na terenie regionu południowego (WPGO 2016)

Lp.	Adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
1	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych, ul. Witosa 94, 26-600 Radom	PPUH „RADKOM” Sp. z o.o., ul. Witosa 76, 26-600 Radom	10 000

Tabela 15 Instalacje do przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów komunalnych w regionie zachodnim (WPGO 2024)

Lp.	Adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Zdolność przerobowa dla odpadów zielonych i innych bioodpadów komunalnych [Mg/rok] w 2018 r.	Zdolność przerobowa dla odpadów zielonych [Mg/rok] w 2018 r.
1	ul. Wólczyńska 249, 01-919 Warszawa	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz, ul. Arkuszowa 43, 01-934 Warszawa	9 000	9 000
2	ul. Stefana Bryły 6, 05-800 Pruszków	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o., ul. S. Bryły 6, 05-800 Pruszków	4 000	3 000
3	Międzyleś 1, 05326 Poświętne	PN-WMS Sp. z o.o., Międzyleś 1, 05-326 Poświętne	22 000	22 000
4	Stare Lipiny, Al. Niepodległości 253, 05-200 Wołomin	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z o.o., ul. Łukasiewicza 4, 05-200 Wołomin	13 500	13 500
5	Wola Ducka 70 A, 05-408 Glinianka	PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, Wola Ducka 70 A, 05408 Glinianka	25 000	25 000
6	ul. Kampinoska 1, Warszawa	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m. st. Warszawie Sp. z o. o, ul. Obozowa 43, 01161 Warszawa	27 000	27 000
7	Kobierniki, 09413 Sikorz	Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o., 09-400 Płock, ul. Przemysłowa 17	4 700	4 700
8	Wola Pawłowska, gm. Ciechanów	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie, ul. Gostkowska 83, 06-400 Ciechanów	2 000	2 000
9	Poświętne, ul. Pułtуска 5, 09100 Płońsk	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o., ul. Adama Mickiewicza 4, 09-100 Płońsk	3 000	2 000
10	Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Wiśniewo	Novago Sp. z o.o., ul. Grzebskiego 10, 06-500 Mława	1 400	1 400

4.4.3. Składowiska odpadów

Wszystkie niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne przywożone są na teren instalacji do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów.

Tabela 16 Istniejące regionalne składowiska odpadów komunalnych na terenie regionu południowego (WPGO 2016)

Lp.	Adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Pojemność całkowita [m3]	Pojemność wypełniona [m3]
1	ul. Witosa 98, 26-600 Radom	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe „RADKOM” Sp. z o.o., ul. Witosa 76, 26-600 Radom	4 000 000	2 986 381
2	ul. Fabryczna 41, 05660 Warka	Zakład Usług Komunalnych w Warce Sp. z o.o., ul. Farna 4, 05-660 Warka	1 325 808	1 295 669

Tabela 17 Instalacje do składowania odpadów komunalnych oraz odpadów powstających po ich przetworzeniu w regionie zachodnim (WPGO 2024)

Lp.	Adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Pojemność całkowita [m3]	Pojemność wypełniona [m3]
1	Otwock-Świerk, gmina Otwock	Amest Otwock Sp. z o.o., ul. Lennona 4, 05400 Otwock	2 100 000	1 149 730,59
2	Stare Lipiny Wołomin	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Sp. z o.o., ul. Łukasiewicza 4, 05-200 Wołomin	1 190 000	500 000
3	Uniszki-Cegielna, gm. Wieczfnia Kościelna/Mława, ul. Krajewo	NOVAGO Sp. z o.o., ul. Grzebskiego 10, 06-500 Mława	3 140 670,00	310 150,00
4	Kosiny Bartosowe 57, 06-521 Kosiny Bartosowe	NOVAGO Sp. z o.o., ul. Grzebskiego 10, 06-500 Mława	950 000,00	837 153,00
5	gm. Stara Biała, Kobierniki 42, 09413 Sikórz	Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 17, 09-400 Płock	1 159 249,00	499 815,00
6	gm. Zakroczym, ul. BWTZ 19 PG	INWEST Sp. z o.o., 05-230 Kobyłka ul. Parkowa 1E	1 145 091,00	441 056,96

7	Składowisko odpadów w m. Dalanówek, Dalanówek 51164	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o., ul. Adama Mickiewicza 4, 09-100 Płońsk	1 102 500,00	605 585,00
8	Rachocin, Sierpc 165 gm.	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp. z o.o., ul. Traugutta 33, 09-200 Sierpc	595 310,86	138 810,79
9	Wola Pawłowska, gmina Ciechanów	PUK Ciechanów Sp. z o.o., ul. Gostkowska 83, 04-600 Ciechanów	324 596,00	60 327,00 – stara kwatera 480 327 – stara + nowa kwatera

Należy podkreślić, że szereg nowelizacji ustaw związanych z gospodarką odpadami w latach 2018 i 2019 wprowadził dodatkowe obowiązki na podmioty gospodarujące odpadami. Jedną z konsekwencji dostosowania się do nowych uwarunkowań prawnych jest obowiązek złożenia do 5 marca 2020 roku wniosku o zmianę dotychczasowych pozwoleń. Spodziewać się można, że część podmiotów nie spełni oczekiwanych wymogów i w toku 2020 roku utracą zdolność przyjmowania odpadów do przetwarzania. W konsekwencji Gminy staną przed koniecznością regularnej weryfikacji ciągłości pozwoleń i ewentualnej zmiany podmiotu świadczącego usługę zagospodarowania odpadów.

5. Przykładowe rozwiązania techniczne i technologiczne dla wdrożenia hierarchii postępowania z odpadami

Hierarchia postępowania z odpadami jest podstawą nowoczesnego systemu gospodarki odpadami. Podstawą hierarchii jest zapobieganie wytwarzaniu odpadów. Kolejny szczebel obejmuje przyjęcie do ponownego użycia. Na tych dwóch szczeblach de facto nie mamy do czynienia z odpadami, nie nadajemy kodu odpadów, nie włączamy zebranego strumienia w system. W obliczu konieczności wykazania się wskaźnikami, może to wzbudzać kontrowersje, jednakże w kontekście zmniejszenia się wskaźnika nagromadzenia odpadów, udział procentowy poszczególnych frakcji odnosi się do mniejszej wartości wyjściowej, co oznacza, że pośrednio wpływamy na wskaźnik w zakresie recyklingu.

Kolejnym szczeblem hierarchii postępowania z odpadami jest recykling, w tym recykling organiczny. Dwa ostatnie, najmniej rekomendowane, to odzysk (w tym odzysk termiczny) oraz unieszkodliwianie (np. składowanie).

Waga hierarchii postępowania z odpadami znajduje odzwierciedlenie zarówno w krajowych, jak i unijnych aktach prawnych. I tak, Dyrektywa odpadowa określa coraz to nowe, bardziej ambitne cele w zakresie recyklingu, a Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO) restrykcyjnie definiuje, że należy zredukować składowanie odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030, natomiast

termicznemu przekształcaniu nie powinno być poddawane więcej niż 30% wytworzonych odpadów komunalnych.

Analizując sytuację Gminy Góra Kalwaria, stwierdzić można, że wartości te nie są osiąmane. Jednocześnie, ze względu na wątpliwości związane z deklarowanymi procesami recyklingu (R3 dla odpadów tworzyw sztucznych czy opon, zadeklarowane 0% odpadów do składowania itp.) nie można jednoznacznie zdefiniować, jaki jest faktyczny sposób zagospodarowania odpadów z Gminy.

Dla pełnego obrazu sytuacji, który umożliwiłby zaprojektowanie szczegółowych rozwiązań dla gminy Góra Kalwaria w zakresie budowy systemu gospodarki odpadami niezbędne wydaje się:

- 1) przeprowadzenie szczegółowych badań morfologicznych poszczególnych frakcji odpadów w celu:
  - określenia składu odpadów komunalnych zmieszanych i poziomu zawartych w tym strumieniu surowców wtórnych poszczególnych frakcji, w tym opadów organicznych,
  - określenia składu poszczególnych frakcji zbieranych selektywnie, w tym procent zanieczyszczeń
- 2) analiza w zakresie faktycznych metod przetwarzania odpadów oraz weryfikacja wskaźników w zakresie recyklingu.

W dalszej kolejności zaplanowany może być system gospodarki odpadami, który poza danymi liczbowymi opierać się będzie na danych z analizy uwarunkowań społecznych (diagnoza społeczna).

System obejmuje projekt szczegółowych rozwiązań z harmonogramem ich wdrożenia, wyceną oraz wyznaczeniem „kroków milowych” – poszczególnych celów osiąganym na drodze do pełnego wdrożenia. Elementem systemu jest też szczegółowa, wieloletnia kampania komunikacyjno-edukacyjna.

W następnych podrozdziałach przedstawiono przykładowe rozwiązania organizacyjne, techniczne lub technologiczne dla poszczególnych szczebli hierarchii postępowania z odpadami.

5.1 Zapobieganie wytwarzaniu

Zapobieganie wytwarzaniu odpadów należy wiązać z intensywną kampanią komunikacyjną. Mieszkańcy muszą być świadomi oraz chętni do działania w zakresie świadomych wyborów konsumenckich, kupowania rzeczy trwałych i potrzebnych. Jednocześnie ze strony Samorządu niezbędne są poza działaniami informacyjnymi także działania wizerunkowe pokazujące, że również, a może przede wszystkim to administracja publiczna jest wzorcem do naśladowania. W pierwszej kolejności należy stosować mechanizmy zielonych zamówień publicznych uwzględniające dostawy małodopadowe lub zeroodpadowe jako preferowane – przykładowo – zamówienie cukru w opakowaniach zbiorczych (co najmniej 1kg) i rozsypanie w cukiernice, podawanie wody z dystrybutorów lub kranowej, zamiast butelek plastikowych, promocja dokumentów w wersji elektronicznej, zamiast drukowania i wysyłki itp.

Każde z powyższych działań, poza elementem wizerunkowym powoduje też efekt finansowy – oszczędności w związku z odstępniem od zakupu butelek wody, mniejsze zużycie papieru itp.

Kolejnym krokiem, po wdrożeniu rozwiązań na szczeblu samorządowym, jest promocja w przestrzeni publicznej. Jednym z najprostszych, a jednocześnie powszechnie akceptowalnych elementów jest usytuowanie dystrybutorów sieciowej wody pitnej w parkach, na terenach sportowych, w szkołach, szpitalach, przedszkolach, bibliotekach itp. Dopełnieniem działania związanego z promocją picia wody kranowej może być dystrybucja bidonów lub kubków wielokrotnego użycia np. jako wyprawki szkolnej każdego ucznia w gminie.

Niezwykle istotnym jest, aby poszczególne działania z zakresu zapobiegania wytwarzaniu, przygotowania do ponownego użycia oraz recyklingu były odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa oraz aby ich wdrożenie związane było z wysokim poziomem akceptowalności społecznej. Określenie zakresu szczegółowego działań odbywa się na podstawie pogłębionej diagnozy społecznej, podczas której prowadzone są sterowane badania opinii społecznej. W efekcie diagnozy możliwe jest określenie tzw. „koszyków działań” w podziale na oczekiwane przez społeczeństwo – zatem przynoszące potencjalnie szybki efekt szeroko społecznie akceptowalny, neutralne i trudno akceptowalne. Wdrożenie poszczególnych działań musi odbywać się w porozumieniu z lokalnymi liderami i przy ich wsparciu, a także być obudowane szeroką kampanią informacyjną i promocyjną.

Zmiany systemowe należy objąć systemem zachęt, np. natury ekonomicznej, dla sektora usług. W szczególności należy zaprojektować kampanię informacyjną wśród właścicieli sklepów w zakresie ograniczenia masy odpadów, w szczególności opakowań.

Aby jednoznacznie określić zarówno cele, jak i poziom ich osiągnięcia, należy oszacować oczekiwany próg. Sugeruje się zaplanowanie działań, które spowodują ograniczenie wytwarzania o 10% w ciągu kolejnych 3 lat. Dla Gminy Góra Kalwaria oznaczałoby to ograniczenie wytwarzania odpadów o około 850 Mg rocznie. Poza świadomą konsumpcją i współpracą z sektorem usług, należy podkreślić, że ograniczenie wytwarzania odpadów można uzyskać także promując przydomowe kompostowniki. Odpady przetwarzane w ten sposób nie pojawiają się w ewidencji, zmniejszają zatem ogólną ilość odpadów komunalnych w strumieniu. Im mniejszy strumień odpadów, tym łatwiej spełnić wymogi dotyczące progów recyklingu.

Podstawą do wyznaczenia celów w nowym systemie gospodarki odpadami powinny być wyniki morfologii odpadów.

W przypadku podjęcia decyzji o wprowadzeniu systemowych zmian w gospodarce odpadami, zasadnym jest opracowanie Polityki Środowiskowej oraz stworzenie kampanii informacyjnej, której celem będzie przekazywanie bieżących informacji nt. aktualnych działań, osiągniętych celów i planów na najbliższy czas.

5.2 Przygotowanie do ponownego użycia

Przygotowanie do ponownego użycia jest drugim najbardziej pożądanym etapem hierarchii postępowania z odpadami. Wiąże się ono ponadto z pojęciem „upcykling”, zgodnie z którym przedmiotom nadaje się nowe funkcje. Pojęcie upcykling w sensie dosłownym oznacza formę wtórnego przetwarzania, w wyniku którego powstają produkty o wartości wyższej niż przetwarzane surowce.

O ile technicznie możliwe, o tyle wykorzystanie przedmiotów pochodzących z tzw. „drugiej ręki” łączy się często ze stereotypem bylejakości, biedy itd. Aby wzmocnić ten poziom hierarchii postępowania z odpadami, należy w pierwszej kolejności zadbać o jakość wytwarzanych produktów. Należy też prowadzić szerokie kampanie promocyjne, które wskażą, że produkty pochodzące z naprawy mają wysoką jakość i nie są przeznaczone dla grupy jedynie najbiedniejszych osób.

Dobrze zaprojektowane centra przygotowania do ponownego użycia mogą jednocześnie być miejscami pracy rzemieślników, zawodów coraz rzadszych – tapicera, szewca, krawcowej i wielu innych. Osoby te, poza pracą na rzecz ponownego użycia w ramach wydzielonej jednostki, mogą też świadczyć usługi komercyjne na zewnątrz. Należy rozważyć zatrudnienie/zaangażowanie osób związanych z obszarami sztuki, w tym sztuki użytkowej, których umiejętności i kreatywność mogą spowodować wytworzenie produktów rzadkich, designerskich i poświadczanych m.in. w ramach ruchu „vintage”. Centra przygotowania do ponownego użycia mogą być obsługiwane przez pracowników zrzeszonych w ramach spółdzielni socjalnej, tym samym nieobciążających Gminy bezpośrednio kosztami pracy.

Ponownie podkreślić należy, że odpady poddane upcyklingowi nie muszą wchodzić do analiz ilościowych systemu gospodarki odpadami, zmniejszając tym samym ilość odpadów wytwarzanych, od której obliczane są wskaźniki w zakresie recyklingu.

5.3 Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

Istnieje wymóg, aby każda gmina posiadała PSZOK. Jak wynika z dostępnych analiz, najkorzystniejsza sytuacja, rozumiana ilością odwiedzających PSZOK, a tym samym ilością zebranych w PSZOK odpadów, jest wtedy, gdy znajduje się blisko mieszkańców. Analizy wskazują też na zwiększoną efektywność, gdy jeden PSZOK obsługuje około 20.000 mieszkańców. Jednocześnie podkreślić należy, że poza kosztami inwestycyjnymi, zbieranie odpadów w PSZOK jest znacznie bardziej efektywne ekonomicznie niż inne systemy zbiórki.

Gminę Góra Kalwaria o liczbie ludności 26 579 obsługuje jeden PSZOK, przez co w najbliższych latach przy rosnącej liczbie ludności może nie być to wystarczająca ilość punktów.

Na centralnym PSZOKu należy umożliwić oddanie przedmiotów do naprawy i ponownego użycia. Zasadnym jest, aby odpady te nie wchodziły bezpośrednio w ewidencję odpadową, a były

pozostawiane niejako przed punktem ewidencji. W przeciwnym razie istnieją ograniczenia formalne w dalszym przekazaniu zaklasyfikowanych jako odpady przedmiotów do naprawy i ponownego użycia.

Zbieranie przedmiotów do ponownego użycia można też praktykować podczas festynów i innych imprez masowych oraz akcji okolicznościowych

PSZOK należy wyposażyć co najmniej w utwardzony i uszczelniony plac, opłotowanie, oświetlenie, pomieszczenie socjalne, pojemniki. Zasadnym jest zaprojektowanie instalacji kanalizacyjnej wyposażonej w separator substancji ropopochodnych, wagę, punkt przygotowania do ponownego użycia lub tzw. kontener „drugie życie”, system ewidencji osób i odpadów (np. na karty czipowe), kontenery specjalistyczne dla poszczególnych grup odpadów – w szczególności odpadów niebezpiecznych i organicznych.

Centralny PSZOK powinien zapewniać możliwość odbioru wszystkich rodzajów odpadów i być czynny codziennie w dogodnych dla mieszkańca godzinach, w tym w soboty. Jak wskazują analizy, właśnie w soboty i po południu PSZOK odwiedza najwięcej mieszkańców. PSZOKi w zależności od lokalizacji, powinny skupiać się na strumieniu odpadów, które w danym miejscu stanowi największy problem. Przykładowo – w sołectwach oddalonych od miasta należy zadbać o odbiór leków, drobnej chemii, drobnego sprzętu AGD itp. Idealnie w takich miejscach sprawdzają się systemy zautomatyzowane, bezobsługowe.

Szczegółowa lokalizacja oraz zakres świadczonych usług powinien być zaplanowany w oparciu o kompletne badanie społeczne (diagnozę społeczną), PSZOK bowiem musi w pierwszej kolejności odpowiadać mieszkańcom. Ogólna rekomendacja wskazuje na tym etapie zasadność inwestycji w jeden PSZOK centralny i co najmniej dwa dodatkowe. Zasadne jest poddanie konsultacjom społecznym także celowości utworzenia tzw. mobilnego PSZOK. Mobilny PSZOK np. w zabudowie kontenera DIN (standardowy kontener pod pojazd typu „hakowiec”) może być podstawiany na wszystkie imprezy plenerowe w gminie, podczas festynów, dożynek czy szkolnych wydarzeń plenerowych.

Warto podkreślić, że na rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów, w tym w szczególności budowę i wyposażenie PSZOKów, będą przyznawane środki z NFOŚiGW oraz z działań RPO. Jednocześnie stwierdzić można, że jednym z wymogów w przypadku aplikacji o środki na sfinansowanie budowy lub wyposażenia PSZOK będzie tzw. stopień przygotowania projektu. Z dotychczas rozpisanych konkursów wynika, że konieczne będzie posiadanie tytułu własności nieruchomości, dokumentacji środowiskowej oraz wszystkich niezbędnych pozwoleń i zezwoleń, łącznie z pozwoleniem na budowę. Planując zatem realizację ww. obiektów należy w pierwszej kolejności przeznaczyć środki na powyższe opracowania. Z dużym prawdopodobieństwem nawet do 20% kosztów kwalifikowanych stanowią będą mogły wydatki poniesione przed złożeniem wniosku, zatem można liczyć się z możliwością refinansowania poniesionych nakładów.

5.4. Przetwarzanie biologiczne – recykling i odzysk

Przetwarzanie biologiczne odpadów odbywać się może w instalacjach tlenowych (kompostowniach) lub beztlenowych (instalacjach fermentacji, biogazowniach). Bardziej ekonomicznym i wyżej sklasyfikowanym w hierarchii postępowania z odpadami jest proces kompostowania. Jest to proces recyklingu organicznego klasyfikowany pod kodem R3. Dla selektywnie zebranych odpadów nie ma szczególnych wymagań w zakresie techniki czy technologii. Należy spełnić definicję instalacji (POŚ art. 143) i uzyskać stosowne zezwolenia.

Najprostsze kompostownie pracują w systemach pryzmowych dynamicznych. Podstawowym wyposażeniem szczelnego, skanalizowanego placu pryzmowego jest przierzucarka. Takie systemy sprawdzają się dobrze dla obiektów małych (od 2.000 do 5.000 Mg rocznie). Przy większej ilości odpadów, zasadnym jest zastosowanie napowietrzania podposadzkowego (w systemie pozytywnym lub negatywnym; ten drugi wymaga dodatkowo urządzenia pn. biofiltr) oraz sterowania procesem z poziomu programu komputerowego. Sterowanie i system monitoringu i kontroli procesu ma kluczowe znaczenie w przypadku obiektów, na których poza odpadami zielonymi przetwarzane mają być też odpady żywności (np. kuchenne ulegające biodegradacji). Odpady te klasyfikowane są bowiem do kategorii 2 i wymagają pełnej higienizacji. W przypadku kompostowni odpadów kuchennych, zasadnym jest także wyposażenie ich w specjalistyczne urządzenia umożliwiające separację opakowań.

Gdy zakład zlokalizowany ma być stosunkowo niedaleko terenów zamieszkałych, należy rozważyć hermetyzację procesu – w szczególności uciążliwa jest pierwsza faza rozkładu materii organicznej zachodząca podczas pierwszych 4 tygodni procesu. Alternatywnie, zastosować można kompostowanie w hali lub w boksach (tunelach) z placami dojrzewania w pryzmach.

Budowa instalacji fermentacji jest szczególnie uzasadniona, gdy zakład ma obsłużyć odpady przemysłowe, np. z ubojni czy też zużyte oleje spożywcze, charakteryzujące się wysokim potencjałem gazotwórczym. Kluczowym jest wybór technologii – w silosach lub tzw. garażowej, w zależności od morfologii strumienia odpadów. Ze względu na ograniczenia w stosowaniu pofermentu należy rozważyć, aby po procesie fermentacji kierować poferment do procesu kompostowania.

Inwestycja we własną instalację przetwarzania biologicznego jest opłacalna już od około 5.000Mg/rocznie. W przypadku chęci inwestycji w biogazownię, próg opłacalności można oszacować na poziomie 10.000Mg/a wsadu.

Zarówno dla kompostowni, jak i biogazowni możliwe jest połączenie strumieni selektywnie zebranych odpadów organicznych z osadami ściekowymi, co prowadzi do optymalizacji technicznej i finansowej instalacji.

Rekomendacje: Należy spodziewać się, że ilość odpadów organicznych w systemie będzie wzrastać. Odpady te, zagospodarowane w instalacji recyklingu organicznego, przyczynić się mogą w

największym stopniu do realizacji poziomu recyklingu. Stąd też należy rozważyć możliwość budowy własnej lub w partnerstwie (spółka celowa) kompostowni.

5.5. Przetwarzanie mechaniczne – recykling i odzysk

Przetwarzanie mechaniczne odpadów opiera się o sortownie odpadów. Większość z nich jest elementem instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania i stanowi część zintegrowanego układu technologicznego. Na sortowniach odpadów, w większości istniejących instalacji, prowadzone są procesy D13 i R12, z czego R12 jest procesem odzysku prowadzącym m.in. do wydzielenia ze strumienia odpadów surowców wtórnych takich jak papier, karton, PET, HDPE, folia i inne.

Istnieją też sortownie odpadów niepowiązane z instalacjami MBP. W sąsiedztwie miasta Góra Kalwaria takim obiektem dysponuje np. firma JARPER (Wólka Kosowska). O ile jednak instalacje MBP objęte były obowiązkiem ujęcia w planie gospodarki odpadami i istnieją wyczerpujące wykazy tych instalacji, o tyle dla instalacji niebędących zakładami o statusie RIPOK (obecnie Instalacja Komunalna po nowelizacji ucpg z 5 września 2019r) nie ma takiego wykazu, co znacząco utrudnia pokazanie siatki zakładów na terenie wybranego obszaru Polski.

Wartym podkreślenia jest fakt, że w kolejnych latach spodziewać się można rozwoju obiektów dedykowanych dla selektywnie zebranych surowców wtórnych, inne natomiast doposażać się z pewnością będą w linie ostatecznego recyklingu (np. do produkcji płatków lub granulatu z PET). Wynika to z faktu przyjęcia przez Komisję Europejską ambitnych celów w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, zmiany sposobu kalkulacji poziomu recyklingu i zmiany podmiotów, które uprawnione będą do wydawania DPR (tylko recyklerzy).

Tym samym, o ile ogólne ceny zagospodarowania odpadów w systemie będą rosły, w przypadku intensywnej selektywnej zbiórki surowców wtórnych (papier, plastik, metal), spodziewać się można bardziej atrakcyjnych cen w instalacjach o wąskich specjalizacjach w porównaniu do MBP.

Rekomendacje: Instalacje mechanicznego przetwarzania nie rozwiązują ostatecznie problemu odpadów selektywnie zebranych, jeśli nie posiadają nitki ostatecznego recyklingu. Pod względem inwestycyjnym, są to obiekty dość kosztowne (około 20mln i więcej), stąd ich budowa na małą skalę nie ma uzasadnienia. Należy jednak rozważyć możliwość stworzenia przyjaznego otoczenia inwestycyjnego i zaproszenia do współpracy firm w ramach stworzenia infrastruktury recyklingu. Projekt można zrealizować w oparciu o spółkę celową lub inny model partnerstwa. Bliskość instalacji będzie mieć wpływ na koszty transportu odpadów.

6. Analiza prawna

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U.2019.0.2010), gminy dokonują corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w

zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. W związku z realizacją powyższego obowiązku Gmina Miejsko – Wiejska Góra Kalwaria corocznie publikuje na swojej stronie Biuletynu Informacji Publicznej dokument „Analiza stanu gospodarki odpadami w Gminie Góra Kalwaria od 1 stycznia xxx roku do 31 grudnia xxx roku”.

6.1. Akty prawa lokalnego w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

System gospodarki opadami komunalnymi jest regulowany lokalnie. Podstawę tego systemu stanowią uchwały Rady Gminy. Poniżej przedstawiono wykaz uchwał Rady Gminy Góra Kalwaria (datami rosnąco), które wyznaczają ramy prawne funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie Gminy:

1. UCHWAŁA NR XXVI/206/2016 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Góra Kalwaria;
2. UCHWAŁA NR XXVI/207/2016 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy
3. UCHWAŁA NR XXVI/208/2016 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości;
4. UCHWAŁA NR XXVI/209/2016 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości;
5. UCHWAŁA NR XLVII/452/2017 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Góra Kalwaria;
6. UCHWAŁA NR XLVII/453/2017 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w Gminie;
7. UCHWAŁA NR LII/547/2017 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 września 2017 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w Gminie Góra Kalwaria;
8. UCHWAŁA NR LII/546/2017 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 września 2017 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Góra Kalwaria;

9. UCHWAŁA NR LIV/591/2017 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Góra Kalwaria oraz ustalenia stawki takiej opłaty;
10. UCHWAŁA NR LXVIII/719/2018 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 29 sierpnia 2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;
11. UCHWAŁA NR IX/45/2019 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 lutego 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Góra Kalwaria
12. UCHWAŁA NR IX/46/2019 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 lutego 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w Górze Kalwaria;
13. UCHWAŁA NR X/67/2019 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 marca 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w Gminie Góra Kalwaria;
14. UCHWAŁA NR XI/80/2019 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 8 kwietnia 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Góra Kalwaria oraz ustalenia stawki takiej opłaty;
15. UCHWAŁA NR IX/47/2019 RADY MIEJSKIEJ GÓRY KALWARII z dnia 27 lutego 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad korzystania z Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zlokalizowanego w Górze Kalwarii przy ul. Skierniewickiej.

6.2. Zlecenia in house

6.2.1. Wprowadzenie

Jedną z opcji możliwych do wykorzystania przez gminę jest powierzenie usługi transportu odpadów własnemu podmiotowi, określone mianem zlecenia in house w ramach ustawy prawo zamówień publicznych (pzp).

Możliwość powierzenia zadań w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gminy determinowana jest przez przepisy o dwojakim charakterze tj. szczególnym i generalnym. Z jednej bowiem strony przekazanie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o których mowa w art. 6c ucpg (albo odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów) regulowane jest przez konkretne przepisy ucpg, z drugiej natomiast strony takie chociażby kwestie jak powierzenie organizacji i prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych odbywa się na generalnych zasadach wynikających z zapisów Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (usg) i Ustawie z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (ugk).

Zastanawiając się nad możliwością powierzenia przez Gminę zadania polegającego na odbiorze odpadów komunalnych z wykorzystaniem mechanizmów zamówień z wolnej ręki (tzw. zamówień in house), wyjść trzeba od wskazania, iż istota zamówień in house sprowadza się do powierzenia realizacji zadań przez podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego) spółkom kontrolowanym przez te podmioty z pominięciem trybów konkurencyjnych. Wprowadzenie do polskiego systemu prawnego wyżej wymienionego mechanizmu wynikało z konieczności wdrożenia dyrektywy 2014/24/UE oraz dyrektywy 2014/25/UE. Co ważne, zamówienia in house zostały uregulowane w ustawie pzp w ramach trybu zamówień z wolnej ręki. Tym samym nie zostały one wyłączone spod reżimu zamówień publicznych.

Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp (Dz.U.2019.0.1843) zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki, jeżeli zamówienie udzielane jest przez zamawiającego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1-3a, osobie prawnej, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) zamawiający sprawuje nad tą osobą prawną kontrolę, odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami, polegającą na dominującym wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami tej osoby prawnej; warunek ten jest również spełniony, gdy kontrolę taką sprawuje inna osoba prawna kontrolowana przez zamawiającego w taki sam sposób,
- 2) ponad 90% działalności kontrolowanej osoby prawnej dotyczy wykonywania zadań powierzonych jej przez zamawiającego sprawującego kontrolę lub przez inną osobę prawną, nad którą ten zamawiający sprawuje kontrolę, o której mowa w lit. a,
- 3) w kontrolowanej osobie prawnej nie ma bezpośredniego udziału kapitału prywatnego.

Klasycznego zamówienia in house może udzielić jedynie zamawiający, o którym mowa w art. 3 ust. 1-3a pzp. Zamawiającym takim jest między innymi Gmina. Co istotne, udzielić takiego zamówienia można jedynie osobie prawnej (niemożliwe jest zatem udzielenie zamówienia na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej). Bez wątplenia osobą prawną, której można udzielić takiego zamówienia, jest spółka komunalna. Jednakże dopuszczalność udzielenia zamówienia w formie in house konkretnej spółce komunalnej zależy od tego, czy spełnione są łącznie wszystkie trzy wymienione powyżej przesłanki z art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp.

Wraz z wprowadzeniem do krajowego porządku prawnego zamówień in house, dokonano zmiany przepisów ustawy o utrzymaniu czystości o porządku w gminach. W konsekwencji, zamówienia in house stały się możliwe także w sferze gospodarki odpadami komunalnymi. I tak, na mocy nowelizacji pzp z 22 czerwca 2016 r., do ucpg wprowadzono następujące, istotne zmiany: **primo, zniesiono obowiązek przetargowy dotyczący odbioru odpadów z nieruchomości zamieszkanymi.** Do chwili wejścia w życie nowelizacji pzp z 22 czerwca 2016 r., ucpg przewidywała co do zasady

obowiązek wyłonienia wykonawców w przypadku takich usług wyłącznie w drodze przetargu. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 6d ust. 1 ucp, wójt (burmistrz, prezydent) obowiązany jest udzielić zamówienia publicznego na odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych albo na odbiór i zagospodarowanie tych odpadów – w konsekwencji, Gmina może korzystać z szerokiego katalogu zamówień publicznych, w tym także z zamówień in house. Secundo, wprowadzono obowiązek **przeprowadzenia przetargu na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy**. Z tym jednak zastrzeżeniem, że obowiązek ten dotyczy jedynie takich gmin, w których rada gminy podjęła uchwałę, o której mowa w art. 6c ust. 2 ucp, tj. uchwałę stanowiącą o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Tertio, uchylono art. 3a ucp, określający konkurencyjne tryby realizacji przez gminy zadań polegających na zapewnieniu budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Tym samym gminy uzyskały możliwość bezpośredniego powierzania realizacji tych zadań swoim podmiotom wewnętrznym w trybie zamówień in house.

Skoro zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki, jeżeli zamówienie udzielane jest przez zamawiającego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1–3a, osobie prawnej i spełnione są **łącznie warunki wskazane w art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp**, to truizmem jest stwierdzenie, że poniżej należy dokonać analizy prawnej, która pozwoli odpowiedzieć na pytanie, kiedy i na jakich zasadach Gmina może zastosować tryb zamówień in house.

6.2.2. Przesłanka „90% działalności”

Najistotniejsze znaczenie dla możliwości udzielenia zamówienia in house w trybie z wolnej ręki ma tzw. kryterium działalności odnoszącej się do zadań powierzonych. Ustawodawca przewiduje bowiem możliwość udzielenia zamówienia in house kontrolowanej osobie prawnej jedynie wówczas, gdy ponad 90% jej działalności dotyczy wykonywania zadań powierzonych jej przez zamawiającego sprawującego kontrolę, czyli gminę (np. w drodze powierzenia administracyjnego lub umowy) lub np. inną spółkę komunalną (np. w drodze umowy).

W odniesieniu do przesłanki działalności w orzecznictwie TSUE wskazywano, iż warunek wykonywania istotnej części działalności osoby prawnej na rzecz zamawiającego należy uznać za spełniony, gdy **działalność osoby prawnej prowadzona jest w głównej mierze na rzecz podmiotu publicznego, a wszelka pozostała działalność ma wyłącznie marginalne znaczenie**. Nadmienić warto także, iż przyjęta przez polskiego prawodawcę konstrukcja zamówienia in house przewiduje wyższe wymaganie wobec udziału działalności kontrolowanej osoby prawnej odnoszącego się do wykonywania zadań powierzonych niż postanowienia dyrektywy klasycznej (gdzie wskazano wskaźnik działalności na poziomie 80%).

6.2.3. Metodyka obliczenia „90% działalności”

W praktyce wątpliwości budzi nie tylko ustalenie zakresu pojęcia „zadań powierzonych”, ale i metodyka obliczenia progu 90 % działalności.

Zważając na art. 67 ust. 8 pzp, należy stwierdzić, iż warunek odnoszący się do wielkości działalności kontrolowanej osoby prawnej powinien być oceniany przede wszystkim z punktu widzenia **ilościowego**. Stosownie do wskazanego przepisu, do obliczania procentu działalności, o którym mowa w ust. 1 pkt 12 lit. b, uwzględnia się średni przychód osiągnięty przez osobę prawną w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia.

Natomiast w przypadku, gdy ze względu na dzień utworzenia lub rozpoczęcia działalności przez osobę prawną lub zamawiającego lub **reorganizację** ich działalności dane dotyczące średniego przychodu za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia są niedostępne lub nieadekwatne, procent działalności ustala się, stosownie do art. 67 ust. 9 pzp, za pomocą **wiarygodnych prognoz handlowych**.

Dla oceny spełnienia omawianej przesłanki należy **porównać** wysokość przychodów uzyskiwanych przez osobę prawną z całej jej działalności z wysokością przychodów uzyskiwanych z tej działalności, którą osoba prawna wykonuje w ramach zadań powierzonych jej przez zamawiającego. Jeżeli stosunek działalności wykonywanej na rzecz zamawiającego do całej działalności danej osoby prawnej będzie wynosił co najmniej 90%, warunek, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. b pzp., należy uznać za spełniony.

W doktrynie podnosi się, iż przyjęcie innej metody niż **arytmetyczna** mogłoby okazać się problematyczne: „można próbować ustalić np. jak istotną rolę odgrywa działalność osoby prawnej na rynku, jednakże wydaje się, że takie podejście nie będzie do końca miarodajne”. Polski ustawodawca zdecydował o przyjęciu metody ilościowej jako podstawowego sposobu, który wydaje się najbardziej mierzalny i wiarygodny.

Należy zauważyć, iż ustawodawca odwołuje się do kategorii średniego przychodu osiągniętego przez osobę prawną w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia.

Podkreślenia wymaga, iż przychód jest pojęciem księgowym, znanym zarówno obowiązującym przepisom o rachunkowości, jak i prawu podatkowemu. Zasadniczo w nauce rachunkowości wyróżnia się przychody ze sprzedaży, przychody finansowe oraz przychody operacyjne. Stosownie zaś do art. 3 ust. 1 pkt 30 ustawy o rachunkowości, przez przychody i zyski należy rozumieć uprawdopodobnione powstanie w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zwiększenia wartości aktywów, albo zmniejszenia wartości zobowiązań, które doprowadzą do wzrostu kapitału własnego lub zmniejszenia jego niedoboru w inny sposób niż wniesienie środków przez udziałowców lub właścicieli. Natomiast zgodnie z definicją pozostałych kosztów i przychodów

operacyjnych zawartą w przepisie art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy o rachunkowości są to koszty i przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną danej jednostki. Przepis ten zawiera także katalog przykładowych kosztów oraz przychodów należących do tej kategorii, który ma charakter niejednorodny i zróżnicowany (np. koszty i przychody związane ze zbyciem środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, a także nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji czy też związane z odszkodowaniami i karami). Wydaje się zatem, iż przychody wchodzące w skład kategorii „pozostałych przychodów operacyjnych” nie powinny być brane pod uwagę przy obliczaniu kryterium, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. b pzp. Ustawodawca jasno wskazuje bowiem, iż średni przychód osiągnięty przez osobę prawną odnosić się musi do usług, dostaw lub robót budowlanych, w związku z czym wydaje się, iż przedmiotem analizy w przypadku ustalania wielkości działalności powinny być przychody związane bezpośrednio z wykonaniem usług, dostaw lub robót budowlanych, wchodzących w zakres wykonywanej przez daną osobę prawną działalności.

W odniesieniu do powyższego kryterium podkreślenia wymaga wyrażone w doktrynie restrykcyjne stanowisko co do obliczania wielkości działalności: „niezmiernie istotne będzie ustalenie, że dane zadania świadczone na rzecz zamawiającego, z punktu widzenia spełnienia przesłanki 90% udziału w działalności, mają homogeniczny charakter. Należy bowiem za zasadną przyjąć tezę, iż procent ten powinien dotyczyć określonego spersonalizowanego rodzaju działalności wykonywanej na rzecz zamawiającego, a nie w ogólności wszelkich aspektów działalności spółki, nawet jeśli mają one charakter użyteczności publicznej. Inaczej rzecz ujmując, wyliczenie 90% udziału w działalności musi odnosić się do usługi, jaką zamierza w trybie in house zlecić spółce zamawiający. Przykładowo, jeśli spółka świadczy na rzecz zamawiającego, który sprawuje nad nią kontrolę, usługi w zakresie utrzymania zieleni, to dla udzielenia zamówienia in-house, konieczne będzie zachowanie 90% aktywności spółki w tym zakresie. Takie rozumienie tego zagadnienia znajduje uzasadnienie w zachowaniu zasady konkurencyjności, jako kluczowej przesłanki udzielania zamówień publicznych. Ponadto, przemawia za tym brzmienie art. 67 ust. 8 ZamPublU, w której to nomie prawnej wyraźnie wskazano, iż do obliczania procentu działalności uwzględnia się średni przychód osiągnięty przez osobę prawną lub zamawiającego w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia. Tym samym prawodawca każe weryfikować odniesienie do każdego rodzaju usług czy dostaw, a nie w ogólności do całego spectrum działalności danej osoby prawnej.”.

Jakkolwiek powyższe stanowisko nie znajduje oparcia w literalnym brzmieniu art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. b pzp oraz art. 67 ust. 8 pzp, ani w wykładni celowościowej, to jednak jest często wykorzystywane przy ustaleniu wartości przedmiotowego współczynnika. W odniesieniu do art. 12 ust. 5 dyrektywy klasycznej dotyczącej analogicznej kwestii w doktrynie wyrażono również pogląd, iż

„Mówiąc o przesłance "80% działalności" i "średnim całkowitym obrocie", może pojawić się wątpliwość dotycząca tego, czy uwzględnić należy osobno każdą z działalności powierzanych na zasadach in-house, którą wykonuje dany podmiot wewnętrzny, czy też ich sumę. Tym samym, czy w przypadku, gdyby miał on powierzonych kilka zadań, w ramach wykonywania każdego z nich powinien zostać zachowany ów wymóg 80%, czy też możliwe jest sumowanie wszystkich i ich uśrednianie. Wydaje się, że właściwsze byłoby przypisywanie przesłanki "80% działalności" dla każdego z powierzanych zadań osobno. W przeciwnym razie mogłoby bowiem dochodzić do sztucznych konstrukcji pozwalających omijać ten warunek poprzez łączenie różnego rodzaju zadań w taki sposób, aby "średnio" dawały one owe ponad 80%. Należy pamiętać, że konstrukcja in-house jest wyjątkiem od zasad ogólnych i jej warunki należy interpretować ściśle, tj. w sposób, który nie będzie prowadził do nadużyć.”. Wydaje się jednak, iż również powyższa teza nie znajduje uzasadnienia prawnego.

Ustalenie wielkości działalności kontrolowanej osoby prawnej powinno następować zasadniczo w oparciu o jej globalne przychody osiągnane z wykonywanej przez nią działalności statutowej (tzw. przychodów ze sprzedaży) na rzecz zamawiającego w ramach powierzanych zadań.

Dla oceny tego, czy osoba prawna osiąga wymagany próg 90% trzeba bowiem brać pod uwagę te kategorie przychodów, które są związane ze sprzedażą usług, dostaw i robót budowlanych (stanowiących działalność statutową podmiotu) i porównać je z wartością tych z nich, które wykonywane są na rzecz zamawiającego (lub podmiotów od niego zależnych). Otrzymanie wyniku co najmniej 90% stanowi o możliwości (przy spełnieniu pozostałych przesłanek zamówienia in house) zawarcia umowy w trybie z wolnej ręki.

Należy zaznaczyć, iż nie sposób kategorycznie wskazać kategorii przychodów w rozumieniu przepisów o rachunkowości, które należy brać pod uwagę przy tej ocenie. W praktyce źródła przychodów powinny podlegać ocenie co do możliwości ich powiązania z określonymi usługami, dostawami i robotami budowlanymi. Ocena taka zależeć będzie bowiem w każdym przypadku od przedmiotu zamówienia, które miałyby zostać udzielone w trybie zamówienia z wolnej ręki, a także przedmiotu działalności danej osoby prawnej.

Podkreślenia wymaga także, iż przedmiotowa ocena odnosi się do okresu **trzech lat** poprzedzających udzielenia zamówienia publicznego. Wydaje się zatem, iż jeśli udzielenie zamówienia w trybie in house ma nastąpić przykładowo w 2019 roku, należy przeanalizować dane dotyczące przychodów danej osoby prawnej z lat 2016-2018. Jednocześnie nie jest wymagane by w każdym roku osiągać wymagany próg 90% przychodów. Wystarczającym jest jeśli średnia z ostatnich trzech lat osiąga wymagany próg procentowy.

Co istotne, zgodnie z art. 67 ust. 8 ustawy Pzp przychody, które bierze się pod uwagę przy ustalaniu przedmiotowego współczynnika nie muszą pochodzić wyłącznie z umów lub zadań

wykonywanych na terenie gminy - zleceniodawcy. Przesłanką do spełnienia kryterium jest potwierdzenie, czy:

- Gmina powierzyło swojej spółce zadania w zakresie objętym przedmiotową działalnością,
- Spółka osiągnęła z działalności powierzonych odpowiedni poziom przychodów (z umów wykonywanych na terenie własnej gminy lub poza nią).

Rzecz jasna **inaczej** natomiast przebiega ocena realizacji przesłanki „90 % działalności” w przypadku podmiotów, które nie są w stanie dostarczyć danych dotyczących średniego przychodu z ostatnich trzech lat działalności.

Należy podkreślić, iż w myśl art. 67 ust. 9 pzp, jeżeli ze względu na dzień utworzenia lub rozpoczęcia działalności przez osobę prawną lub reorganizację jej działalności dane dotyczące średniego przychodu za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia są niedostępne lub nieadekwatne, procent działalności, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. b ustala się za pomocą **wiarygodnych prognoz handlowych**.

Pzp nie definiuje pojęcia „wiarygodnych prognoz handlowych”, ani też nie wyjaśnia na jakiej podstawie określić prognozę handlową dla podmiotu oraz jaki okres wiarygodna prognoza handlowa winna obejmować (wydaje się, że analogia do okresu 3 lat poprzedzających udzielenie zamówienia, o której mowa w art. 67 ust. 7 pzp nie jest uzasadniona). Przyjmuje się jednak, że terminu tego w ustawie pzp nie należy definiować zawężająco.

W tym miejscu przywołać można orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej (dalej także: „Izba” i „KIO”) z 3 marca 2017 roku (328/17) odnoszące się do udzielenia zamówienia z wolnej ręki (w trybie art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp) podmiotowi, wobec którego ocena realizacji przesłanki „90% działalności” opierała się właśnie o wiarygodne prognozy handlowe. W wyroku tym KIO uznała, że zamawiający nie wykazał spełnienia wszystkich przesłanek, określonych w art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp, uprawniających do wszczęcia postępowania w trybie z wolnej ręki. Izba wyszła z założenia, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pzp podstawowymi trybami udzielanie zamówienia są przetarg nieograniczony oraz przetarg ograniczony. Pozostałe tryby, w tym zamówienie z wolnej ręki (in house) mogą być zastosowane wyłącznie w przypadkach określonych w ustawie, a przesłanki uprawniające do zastosowania trybu z wolnej ręki powinny być interpretowane ściśle. W omawianym przypadku KIO uznała, że zamawiający w informacji o zamiarze zawarcia umowy w trybie zamówienia z wolnej ręki w sposób niedostateczny uzasadnił zaistnienie przesłanki określonej w art. 67 ust. 1 pkt 12 lit b pzp, odnoszącej się do procentowego udziału działalności dotyczącej wykonywania zadań powierzonych spółce przez zamawiającego. „Zamawiający, na którym spoczywa ciężar wykazania przesłanek do zastosowania trybu zamówienia z wolnej ręki, winien w treści Informacji o zamiarze zawarcia umowy wskazać na spełnienie przesłanki z lit. b i sposób ustalenia procentowego udziału zadań własnych w działalności kontrolowanej osoby prawnej, zaś w toku rozprawy przed Izbą Zamawiający winien wykazać spełnienie tej przesłanki, przedstawiając wiarygodne prognozy handlowe, w oparciu, o które dokonał

ustalen”. Niepowołanie się w treści informacji na wiarygodne prognozy handlowe przesądziło o unieważnieniu postępowania wszczętego w trybie zamówienia z wolnej ręki.

W literaturze przedmiotu sformułowano pogląd, że w przypadkach, gdy zachodzi konieczność powołania się na wiarygodną prognozę handlową „obliczenie procentu działalności, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. b pzp będzie dokonywane przede wszystkim na podstawie dostępnych danych dotyczących średniego przychodu (na ogół za okres krótszy niż 3 lata) oraz treść zawartych umów handlowych”.

Należy jeszcze rozważyć pytanie o źródło dokumentacji, w oparciu o którą dochodzi do opracowania prognozy handlowej oraz o to, czy dokumentacja taka musi zostać sporządzona przez podmioty wyspecjalizowane, aby zyskać walor „wiarygodności”. Wskazać należy, że pzp nie wyjaśnia, kto może takie prognozy handlowe opracowywać i szczególnie – kto może dokonywać wiarygodnej oceny prognoz handlowych. Odnosząc się do tej kwestii UZP w opinii z 2017 roku wskazał jedynie, że podstawą sporządzenia wiarygodnej prognozy handlowej „Mogą być wszelkie dokumenty, wyceny, sprawozdania, bilanse, analizy finansowe zawarte porozumienia etc., zarówno sporządzone przez podmioty wyspecjalizowane, świadczące usługi w tym obszarze, ale również przez samych zainteresowanych, z których będą wynikać określone fakty.”

Ponadto wypada zwrócić uwagę na sformułowany w doktrynie pogląd, który wiąże wiarygodną prognozę handlową, o której mowa w art. 67 ust. 9 pzp, z prognozą przychodów ze sprzedaży przedsiębiorstwa, sporządzoną z uwzględnieniem m.in. sektora, w którym działa przedsiębiorstwo, i zachodzących w nim zmian; posiadanych linii produktowych i oferowanych asortymentów produktów; charakteru związków z odbiorcami i dostawcami; istoty i siły konkurencji. W tym wypadku, wskazuje się, że tego typu prognozy, na potrzeby uzasadnienia wyboru trybu z wolnej ręki, powinny wykonywać osoby posiadające kwalifikacje w tym zakresie. Zaznaczyć jednak należy, że jest to jednostkowy pogląd, który zdaje się nie znajdować pokrycia w przepisach prawa zamówień publicznych.

Istnieją argumenty przemawiające na rzecz uznania, że „wiarygodna prognoza handlowa” przedsiębiorstwa może zostać sporządzona również przez zainteresowaną osobę prawną. Przede wszystkim, pzp nie formułuje wymogów co do sposobu przeprowadzenia „wiarygodnej prognozy handlowej”. Ustawa nie wymaga, aby prognoza handlowa pochodziła od osób posiadających szczególne kwalifikacje w tym zakresie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, wskazać trzeba, że de lege lata w sytuacji wypełnienia przez Spółkę dwóch z trzech ustawowych przesłanek warunkujących uruchomienie interesującego Nas trybu (zob. art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. a i c) kluczowym jest zweryfikowanie tego, czy spółka spełnia kryterium, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. b pzp, tj., czy 90 % działalności wykonywanej przez firmę dotyczy wykonywania zadań powierzonych jej przez Gminę Góra Kalwaria.

6.2.4. Pojęcie „zadań powierzonych”

Omawiane kryterium odnosi się do wykonywania działalności w ramach zadań powierzonych. Podkreślenia wymaga jednak, iż pojęcie zadań powierzonych nie zostało na gruncie pzp zdefiniowane. Definicji takiej nie wskazano również w dyrektywie klasycznej. Wydaje się jednak, że dla interpretacji tego pojęcia w odniesieniu do zadań, które mogą być powierzane przez gminę jako zamawiającego, należy sięgnąć do wykładni systemowej, uwzględniając zadania określone w przepisach usg oraz zasady powierzania przez jednostki samorządu terytorialnego wykonywania zadań własnych wskazane w przepisach ukg.

Wobec powyższego, w pierwszej kolejności należy nadmienić, iż stosownie do art. 6 ust. 1 usg, do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Działalność gminy dotyczy przy tym przede wszystkim wykonywanych przez nią zadań własnych. Zgodnie z art. 7 ust. 1 usg, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Przepis ten formułuje otwarty katalog zadań, które gmina ma obowiązek wykonywać. Niemniej do zadań gminy, obok zadań własnych, należą także zadania jej zlecone, przez które rozumie się z kolei zadania nałożone na gminę w drodze aktów prawnych lub porozumień, których zakres wykracza poza jej zadania własne. Jak wskazano, w świetle art. 9 ust. 1 usg, w celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi. Przepis ten dotyczy wszelkich zadań gminy. Natomiast w odniesieniu do zadań własnych gminy w przepisach ukg wskazano formuły ich realizacji przez gminę – pierwszą stanowi wykonywanie zadań własnych w formie własnej jednostki organizacyjnej (np. zakładu budżetowego jako wewnętrznej jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego), drugą – wykonywanie ich w formie komunalnej spółki prawa handlowego, trzecią zaś – umowne powierzenie wykonywania określonych zadań osobom fizycznym, osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej w oparciu o odpowiednie przepisy (np. pzp.). **Wybór formy prawnej wykonywania konkretnych zadań własnych pozostawiony został co do zasady suwerennej decyzji danej jednostki samorządu terytorialnego (oczywiście przy uwzględnieniu odrębności przepisów szczególnych, które mogą narzucać określoną formę wykonania zadania własnego).**

Wobec powyższego należy zauważyć, iż w przypadku gminy może dojść do powierzenia spółce komunalnej zadań własnych lub zleconych zarówno w trybie administracyjnym lub w trybie umownym. Stąd działalność spółki komunalnej w zakresie powierzonych jej zadań, niezależnie od charakteru tych zadań oraz wyboru formy ich powierzenia, podlega ocenie przy weryfikacji spełnienia omawianej przesłanki udzielenia zamówienia in house.

Stanowisko to wydaje się potwierdzać opinia Urzędu Zamówień Publicznych z 2017 roku, w której wskazano, że pojęcie „zadanie powierzone” dotyczy wszystkich grup zamawiających, ergo nie

można go zawsze bezpośrednio utożsamiać z pojęciem „zadania własnego” gminy. **Poprzez „zadania powierzone” należy bez wątpienia rozumieć zadania zlecone w różnej formie przez instytucję zamawiającą podległej osobie prawnej.** W ocenie UZP, bez znaczenia przy tym pozostaje źródło przychodu – zlecający zadanie nie musi być jednocześnie płatnikiem za daną usługę. W ocenie UZP wydaje się, że trafnym uproszczeniem jest przyjęcie, iż za działalność w ramach „zadań powierzonych” należy rozumieć działalność niekomercyjną osób prawnych (tj. świadczoną na rzecz/w imieniu zamawiającego, który taką działalność tej osobie prawnej powierzył). Niezbędne jest jednak, aby płatności odzwierciedlone w strukturze przychodów osoby prawnej były ściśle związane z konkretnym poleceniem podmiotu zamawiającego wykonania zadania powierzonego.

W konsekwencji, zgodnie ze stanowiskiem UZP, do progu 90% działalności nie należy zaliczać zadań pochodnych (pożytków) w formie dostaw, usług i robót budowlanych, z których spółka czerpie dodatkowy przychód. Nie ma przy tym znaczenia czy ten dodatkowy przychód jest związany z jej podstawową działalnością, czy też nie. Jeśli działania podejmowane przez spółkę (i przychody przez nią uzyskiwane) dotyczą sfery objętej zadaniami powierzonymi, ale pozostają neutralne dla tych zadań (np. spółka gminna gospodaruje wysypiskiem śmieci i obok opłat za odbiór gminnych odpadów dodatkowo przyjmuje odpady od podmiotów trzecich za wynagrodzeniem) to taka działalność dodatkowa może nie wejść w zakres wymaganych 90% działalności.

6.2.5. Reorganizacja

W przypadku niespełnienia przez Spółkę wyżej wskazanej przesłanki należy odwołać się do możliwości płynących z art. 67 ust. 9 pzp. Jak już wspomniano zgodnie z tym przepisem w przypadku **reorganizacji** podmiotu, któremu ma zostać udzielone zamówienie interesujący Nas procent działalności ustala się za pomocą wiarygodnych prognoz handlowych, pod warunkiem, że skutkiem wspomnianej reorganizacji jest nieadekwatność danych dotyczących średniego przychodu za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia (kwestię ich niedostępności należy raczej wiązać z utworzeniem lub rozpoczęciem działalności).

Przepisy pzp nie zawierają legalnej definicji wzmiankowanego pojęcia. Jak podkreśla Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z dnia 18 sierpnia 2017 r. (KU 51/17) ustawodawca nie zdecydował się również na chociażby przykładowe wskazanie w pzp przejawów reorganizacji, umożliwiające określenie treści znaczeniowej wyrazu "reorganizacja". W tej sytuacji zasadne jest posłużenie się powszechnym znaczeniem tego pojęcia i przyjęcie, za Słownikiem Języka Polskiego, że reorganizacja to inaczej "zmiana organizacji czegoś", "zorganizowanie czegoś na nowo", "reformacja", "restrukturyzacja". Rozpatrując reorganizację w kategoriach spółek prawa handlowego będzie miała ona miejsce w sytuacji łączenia, podziału czy przekształcenia tych podmiotów, ale również w przypadkach zmian struktur właścicielskich, modyfikacji schematów organizacyjnych, wymiany kadry pracowniczej, zmian w systemie finansowania, reorganizacji profilu działalności, etc.

Co ważne, spełnienie przesłanki związanej z reorganizacją nie uprawnia jeszcze do zastosowania metody obliczania wskaźnika odnoszącego się do działalności osoby prawnej na podstawie przepisu art. 67 ust. 9 pzp. Konieczny jest jeszcze – co ponownie warto podkreślić - wpływ owego procesu na adekwatność danych o średnim przychodzie. Innymi słowy, sam fakt reorganizacji nie jest wystarczający do zastosowania trybu zamówienia z wolnej ręki, wszak warunkiem sine qua non jest okoliczność, że reorganizacja ta powoduje, iż dane dotyczące średniego przychodu za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia są niedostępne lub nieadekwatne (zob. uchwałę Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 21 sierpnia 2017 r., KU 53/17). Co istotne, w uchwale Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 19 sierpnia 2017 r. (KU 52/17) akcentuje się, iż w definicji ekonomicznej reorganizacji działalności przedsiębiorcy znajdują się zarówno zmiany w zakresie reorganizacji wewnętrznej, jak i zmiany związane z przejściem podmiotu, połączeniem lub nawet jego upadłością, w związku z czym konieczne jest przy dokonywaniu procesu wykładni językowej normy zawartej w art. 67 ust. 9 pzp uwzględnienie skutków, jakie ustawodawca unijny jak i polski wiąże z wpływem reorganizacji na możliwość pozyskania danych o działalności gospodarczej. Tak więc ustawodawca unijny przyjmuje, że wskazane dane wskutek reorganizacji kontrolowanego podmiotu są nieprzydatne lub niedostępne, natomiast ustawodawca polski operuje pojęciami "niedostępne" lub "nieadekwatne", co w przypadku drugiego pojęcia, zgodnie z definicją językową zawartą w Słowniku Języka Polskiego PWN (Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016) oznacza "niezgodny z czymś, niedokładnie czemuś odpowiadający". Tym samym proces reorganizacji podmiotu kontrolowanego powinien istotnie wpływać na możliwość pozyskania odpowiednich danych o jego działalności gospodarczej potwierdzających występowanie w danej sytuacji przesłanki zależności ekonomicznej. Jednocześnie należy przyjąć, że brak możliwości ustalenia wskazanych danych lub ich nieadekwatność musi wynikać z okoliczności "obiektywnych związanych z późniejszymi zmianami organizacyjnymi po stronie któregośkolwiek z zainteresowanych podmiotów, wówczas należy przyjąć inną miarę do stosownych obliczeń. Tą inną miarą będą wiarygodne prognozy handlowe. Zgodnie z językowym znaczeniem słowa prognoza, jest to przewidywanie przyszłości na podstawie zdarzeń już znanych. Terminu tego w ustawie nie należy definiować zawężająco. Z prognoz, o których mowa w art. 67 ust. 9 pzp, musi wynikać w sposób wiarygodny, spełnienie przesłanek, o których mowa powyżej. Mogą to być wszelkie dokumenty, wyceny, sprawozdania, bilanse, analizy finansowe zawarte porozumienia etc, zarówno sporządzone przez podmioty wyspecjalizowane, świadczące usługi w tym obszarze, ale również przez samych zainteresowanych, z których będą wynikać określone fakty.

Ewentualnej podjęcie się przez Spółkę realizacji zadania polegającego na odbiorze odpadów komunalnych z terenu Gminy uznać można za na tyle istotną zmianę organizacyjno-funkcjonalną w stosunku do aktualnego funkcjonowania Spółki, że nie tylko zmieści się ona w pojęciu reorganizacji, ale także spowoduje, iż struktura przychodów ulegnie znaczącej korekcie, co z kolei winno dać asumpt do określenia procentu działalności, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 12 lit. b pzp za

pomocą wiarygodnych prognoz handlowych! Innymi słowy, przyjęć można, że w związku z prowadzoną reorganizacją mającą na celu przygotowanie tego podmiotu pod różnorodnymi względami (tj. chodzi tutaj m. in. o czynniki prawne, ekonomiczne, logistyczne, techniczne) do realizacji nowych usług użyteczności publicznej dane historyczne (tj. dane z 3 ostatnich lat) będą nieadekwatne. Rzecz jasna z przygotowanej prognozy racjonalnie wynikać winno, że całość zadań powierzonych Spółce przez Gminę stanowić będzie ponad 90 % działalności.

Nie przesądzając w tym momencie o ostatecznym kształcie potencjalnej reorganizacji wskazać jeszcze warto na wnioski płynące z dwóch ważnych wyroków Krajowej Izby Odwoławczej ogniskujących się właśnie wokół poruszanej wcześniej tematyki.

Pierwszy wyrok dotyczący przesłanek stosowania zamówień in house Krajowa Izba Odwoławcza wydała w dniu 7 lutego 2017 r., w sprawie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przez miasto Tarnów (KIO 96/17). Ze stanowiska KIO, zaprezentowanego w tym orzeczeniu wynika, że planując udzielenie zamówienia w formie in house zamawiający nie ma obowiązku wykazania, poprzez zaprezentowanie stosownych analiz, że nie narusza w ten sposób zasad konkurencji – wystarczające jest wykazanie zaistnienia przesłanek z art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp. W szczególności, w ocenie KIO, o naruszeniu konkurencji nie świadczy fakt, że zamówieniem in house udzielono w sytuacji, gdy zamówieniem zainteresowane są także inne podmioty. Przepisy pzp nie wymagają bowiem, aby decyzja o udzieleniu zamówienia in house była poprzedzona analizą konkurencji na rynku właściwym dla przedmiotowego zamówienia.

Co ważne, Izba wypowiedziała się szeroko na temat zakresu pojęcia „reorganizacji”. Zdaniem Izby, nie można zgodzić się z twierdzeniem wnoszącego odwołanie wykonawcy, że intencją ustawodawcy było, aby reorganizacja, o której mowa w art. 67 ust.9 pzp w swoich skutkach była porównywalna do sytuacji na dzień utworzenia lub rozpoczęcia działalności jednostki, a zatem, aby skutek reorganizacji był porównywalny do sytuacji podmiotu nowopowstałego. Zdaniem Izby, **jednym ze sposobów reorganizacji jest zmiana zakresu działalności** (w analizowanej sprawie skutkiem zmiany zakresu działalności były zmiany organizacyjne w spółce komunalnej, w tym likwidacja działu handlowego i przeniesienie jego pracowników do innego segmentu związanego z odbiorem odpadów), na co wskazuje także Odwołujący powołując się na interpretację tego pojęcia przedstawioną przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Rozwoju w odpowiedzi na Interpelację nr 6264. Zgodnie z wyrażonym w tej odpowiedzi stanowiskiem, za reorganizację w rozumieniu przepisów Pzp należy uznać m.in obok przekształcenia podmiotowego jednostki czy reorganizacji struktury właścicielskiej, także zmianę zakresu działalności przedsiębiorstwa.

Co godne odnotowania, w rozstrzyganym przez KIO stanie faktycznym, za przejaw reorganizacji przedsiębiorstwa uznano m.in. koncentrację wykonywania wszystkich zadań użyteczności publicznej wyłącznie na rzecz jednego podmiotu – Miasta Tarnowa i zakończeniem świadczenia usług na rzecz

okolicznych gmin i podmiotów dotychczas obsługiwanych w zakresie odbioru odpadów. Reorganizacja polegała również na zmianie regulaminu organizacyjnego spółki i innych działaniach omówionych w uzasadnieniu wyroku (np. z reorganizacją związane były zmiany w polityce rachunkowości podmiotu z uwagi na powierzenie zadania odbioru odpadów z nieruchomości zamieszkałych na terenie Miasta Tarnowa w trybie in house, co - jak wskazywała spółka - „pociąga za sobą konsekwencje właściwego ewidencjonowania poprzez wydzielenie z systemu księgowego kont dotyczących działalności powierzonej.”). Strona zamawiająca wskazywała także, że Spółka ograniczyła działalność na rynku komercyjnym, co spowodowało zmianę zakresu jego działalności, czego skutkiem jest zmiana struktury kosztów i zmiana ewidencji księgowej. Wynikiem powierzenia przedmiotowego zadania była także zmiana świadczenia usług w dwuzmianowym systemie.

Drugim ważkim rozstrzygnięciem dotyczącym zamówień in house jest wyrok KIO z dnia 21 kwietnia 2017 roku (KIO 625/17), dotyczący postępowania prowadzonego przez Miasto Gorzów Wielkopolski. Sprawa ta dotyczyła udzielenia zamówienia publicznego na usługi polegające na utrzymaniu czystości i przejezdności dróg w granicach administracyjnych Miasta Gorzowa Wielkopolskiego.

W rozstrzygnięciu tym Izba nie tylko podzieliła stanowisko przedstawione z wyroku z dnia 7 stycznia 2017 roku (vide zamawiający, który planuje udzielenie zamówienia z wolnej ręki, obowiązany jest wykazać jedynie te przesłanki, które wskazano w ustawie w art. 67 ust. 1 p. 12 pzp), ale także sformułowała jednoznaczną tezę, w świetle której z hipotezy art. 67 ust. 9 pzp (stanowiącej odzwierciedlenie hipotezy normy dyrektywy zamówieniowej) wynika, że udzielenie zamówienia in-house może dotyczyć nowo utworzonej osoby prawnej. Oznacza to, że tworzenie przez zamawiających bezpośrednio lub za pośrednictwem kontrolowanych przez nich osób prawnych nowych spółek w celu udzielenia im zamówienia in-house jest dopuszczalne zarówno w świetle dyrektywy zamówieniowej, jak i ustawy pzp! Innymi słowy, można tworzyć nowe podmioty z zamiarem udzielenia im zamówienia w trybie in house.

Mając na względzie powyższe uznać trzeba, iż art. 67 ust. 9 pzp stwarza zarówno możliwość wykonywania przez istniejącą spółkę gminną zadania (rzecz jasna po dokonaniu uprzedniej reorganizacji i przygotowaniu wiarygodnych prognoz handlowych), jak i przez nowo powołany podmiot (rzecz jasna po spełnieniu prawem określonych wymagań).

6.3. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza prawna prowadzi do następujących wniosków:

1. W aktualnym stanie prawnym dopuszczalne jest udzielenie spółce komunalnej zamówienia w trybie zamówienia z wolnej ręki (tzw. zamówienia in house) na odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Warunkiem udzielenia zamówienia in house jest natomiast spełnienie przez zamawiającego oraz wykonawcę

warunków określonych w art. 67 ust. 1 pkt 12 ustawy Prawo zamówień publicznych. Przenosząc powyższe rozważania na grunt analizowanego stanu faktycznego należy stwierdzić co następuje.

2. Po pierwsze, Gmina Góra Kalwaria może zostać uznana za zamawiającego, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp, natomiast osobą prawną, której można udzielić takiego zamówienia jest spółka kapitałowa. Jednakże dopuszczalność udzielenia zamówienia w formie in house konkretnej spółce komunalnej zależy jeszcze od tego, czy spełnione są łącznie wszystkie przesłanki z art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp.
3. Po drugie, spółka gminna spełniać musi przesłankę „braku bezpośredniego udziału kapitału prywatnego” (art. 67 ust. 1 pkt 12 lit c pzp). Jak bowiem wskazał ustawodawca, zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki, jeżeli w kontrolowanej osobie prawnej nie ma bezpośredniego udziału kapitału prywatnego.
4. Wreszcie po trzecie, ustawodawca przewiduje możliwość udzielenia zamówienia in house kontrolowanej osobie prawnej jedynie wówczas, gdy ponad 90% jej działalności dotyczy wykonywania zadań powierzonych jej przez zamawiającego sprawującego kontrolę, czyli gminę (np. w drodze powierzenia administracyjnego lub umowy). Dopiero otrzymanie wyniku na poziomie co najmniej 90% stanowi o możliwości (przy spełnieniu pozostałych przesłanek z art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp) zawarcia umowy w trybie z wolnej ręki. Mając na uwadze powyższe, ostateczna ocena tego czy ponad 90% działalności spółki obejmuje wykonywanie zadań powierzonych jej przez Gminę Górę Kalwaria, tj. ocena tego czy została spełniona przesłanka z art. 67 ust. 1 pkt 12 lit b pzp wymaga: (i) identyfikacji wszystkich rodzajów działalności będących źródłem przychodów, które występowały w spółce na przestrzeni ostatnich 3 lat poprzedzających udzielenie zamówienia; (ii) ewentualnego rozdzielenia zidentyfikowanych rodzajów działalności na te będące związane z realizacją zadań powierzonych przez Gminę, oraz na te które nie kwalifikują się do tej grupy (działalność, która jest niezwiązana bezpośrednio z realizacją zadań własnych Gminy); (iii) ustalenia wysokości przychodów z poszczególnych rodzajów działalności; (iv) ustalenie procentowego udziału działalności powierzonych przez Gminę względem innej działalności, niezwiązanej bezpośrednio z realizacją zadań własnych Gminy.
5. Dopiero po przeprowadzeniu powyższej oceny, w oparciu o adekwatną dokumentację księgowo-rachunkową za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia, będzie można jednoznacznie stwierdzić czy możliwe jest udzielenie zamówienia in house spółce przez Gminę. W przypadku nie spełnienia przez Spółkę wyżej wskazanej przesłanki należy rozważyć ewentualną reorganizację spółki.
6. W przypadku uznania, że zostały spełnione przesłanki warunkujące możliwość udzielenia zamówienia w trybie in-house, tj. w art. art. 67 ust. 1 pkt 12 pzp Gmina powinna podjąć dalsze

czynności związane z udzieleniem przedmiotowego zamówienia. Co istotne, udzielenie zamówienia powinno przebiegać w ściśle określony sposób, w tym z zachowaniem wymagań informacyjnych (zob. załącznik nr 1).

7. Co więcej, rekomendujemy opracowanie na użytek reorganizowanej spółki prognozy handlowej dedykowanej ekonomicznym aspektom prowadzenia powierzonych w drodze zamówienia in house działalności. Tego typu dokument będzie przydatny podczas ewentualnego kolejnego powierzenia zadania przez Gminę w wyżej wskazanym trybie i dokonywanej wówczas oceny, czy spółka nadal spełnia prawem określone przesłanki warunkujące zastosowanie przedmiotowego trybu.
8. Skoro przygotowanie spółki do realizacji zadania polegającego na odbiorze odpadów komunalnych in concreto oznaczać będzie podjęcie szeregu działań o charakterze organizacyjnym, formalno-prawnym oraz faktycznym, to zalecamy nie tylko opracowanie wyżej wskazanych dokumentów (plan i prognoza; rzecz jasna nic nie stoi na przeszkodzie, aby stanowiły one jeden materiał), ale także przedstawienie ich Radzie Nadzorczej do zaopiniowania, a następnie przedstawienie Zgromadzeniu Wspólników do zatwierdzenia przedmiotowych opracowań wraz z wnioskiem o upoważnienie Zarządu Spółki do podjęcia wszelkich stosownych działań w celu przeprowadzenia procesu dostosowawczego Spółki.
9. Rzecz jasna, zalecamy także ustalenie wysokości średniego przychodu osiąganego przez spółkę w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych za lata 2016-2018, a także odrębnie dla aktualnego roku obrotowego, w tym zidentyfikowanie źródeł przychodów pochodzących z działalności: zewnętrznej w związku z wykonywaniem zadań, które nie były powierzone przez Gminę lub które mają charakter komercyjny; powierzonej przez Gminę.
10. Zalecamy, aby w trakcie obowiązywania umowy z Gminą ewentualne przychody z działalności komercyjnej w ogólnej wartości przychodu osiąganego przez spółkę w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych graniczone były do poziomu poniżej 10%; w tym celu przewiduje się podjęcie między innymi następujących działań: ewentualne rozwiązanie umów, których przedmiotem jest realizacja działalności o charakterze komercyjnym, z wyłączeniem pobocznej działalności Spółki, która nie przekracza dziesięcioprocentowego udziału w ogólnej wartości przychodów; ewentualne zaprzestanie przyjmowania do realizacji usług o charakterze komercyjnym, z wyłączeniem pobocznej działalności Spółki, która nie przekracza dziesięcioprocentowego udziału w ogólnej wartości przychodu; nie zawieranie umów na odbieranie odpadów nieruchomości z terenu nieruchomości zlokalizowanych poza Gminą; nie przystępowanie do przetargów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z sąsiednich gmin, a także przetargów na pozostałe usługi stanowiące zadania własne innych gmin niż Gmina Góra Kalwaria, jak chociażby

odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z PSZOK, wykonywanie usług oczyszczania, utrzymania porządkowania zieleni, czy też odśnieżania ulic.

7. Finansowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

7.1. Poziom cen

W gminie Góra Kalwaria stawki opłat za odpady wynoszą odpowiednio:

- za odpady **segregowane 33,86 zł** od osoby miesięcznie (w latach od 2014r. do 2017 r. stawka ta wynosiła 9,50 zł, a w 2018 r. 15,00 zł);

- za odpady **niesegregowane 67,72 zł** od osoby miesięcznie. (w latach od 2014r. do 2017 r. stawka ta wynosiła 19,00 zł, a w 2018 r. 25,00 zł);

W przypadku posiadania aktualnej Karty Dużej Rodziny istnieje możliwość uzyskania 10% zniżki na osobę w przypadku zadeklarowania segregacji odpadów komunalnych. Opłatami od mieszkańców zarządza Gmina.

Wg danych otrzymanych z Gminy oraz Analiz w roku 2015 - 85% mieszkańców deklaroowało selektywny sposób zbiórki, 11 % nieselektywny, a 4 % stanowiły tzw. deklaracje zerowe. W roku 2016 liczba deklaracji zbiórki selektywnej była na poziomie 83%, nieselektywny 11%, a zerowe deklaracje stanowiły 6%. W następnym roku podano dokładnie takie same wartości, natomiast w 2018 r. 89,12% mieszkańców zadeklarowało selektywny sposób gospodarowania odpadami, a 11% - nieselektywny, nie podano żadnych zerowych deklaracji. Ten stan rzeczy potwierdza fakt odpowiedniej różnicy pomiędzy stawkami opłat dla tych dwóch systemów gromadzenia odpadów. W gminie Góra Kalwaria różnica na osobę jest dwukrotna. Ta różnica jest w stanie przekonać znaczną większość mieszkańców do deklaracji selektywnej zbiórki. Podkreślić należy jednak, że sama deklaracja selektywnej zbiórki nie jest tożsama z faktycznym jej wykonaniem.

Wnioski: W 2018 r. nie odnotowano żadnych deklaracji zerowych, co może świadczyć o znalezieniu sposobu przez Gminę na ten problem oraz o poprawie świadomości mieszkańców. To zdecydowanie pozytywny aspekt.

Rekomendacje: Być może warto podnieść wartość zniżki dla rodzin wielodzietnych, ponieważ 10% nie jest zbyt znacząca ulgą dla wieloosobowych rodzin.

Rekomendacje: Z uwagi na zmiany prawne, należy ponownie zebrać od mieszkańców deklaracje i skalkulować opłatę za odpady segregowane jako opłatę podstawową, a odpady zebrane jako nieselektywne dociążyć opłatą dodatkową.

7.2. Dochody i wydatki w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi

Tabela poniżej przedstawia zestawienie kosztów poniesionych przez Gminę Góra Kalwaria związane z prowadzeniem systemu gospodarki odpadami.

Tabela 18 Zestawienie kosztów gospodarki odpadami w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych (Koszty operatora - umowa przetargowa)	1 954 415,2	2 685 760,51	265 760,4	202 759,04	4 591 111,88
Prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	36 000	36 000	36 000	48 300	26 400
Zakup pojemników na odpady komunalne	38 958	19 126,5	39 360	x	19 849,74
Ogłoszenia prasowe	1 226,06	3 641,3	3 069,1	3 797,01	1 429,88
Oprogramowanie/aktualizacja	14 760	19 680	23 549,47	24 526,71	23 783,33
Zakup pozostałych materiałów	2 422,77	283,00	1 903,6	7 152,36	1 242,3
Wynagrodzenia	186 597,57	144 225,87	145 895,3	x	x
Obsługa administracyjna systemu	x	x	x	186 277,17	235 871,04
Edukacja ekologiczna	21 676,93	1 800	7 599,52	7 931,88	6 699,65
Zbiórka odpadów wielkogabarytowych sprzed posesji	23 000	x	x	x	x
Usuwanie odpadów z miejsc do tego nieprzeznaczonych	x	x	14 991,48	5 654,88	11 359,91
Zbieranie i unieszkodliwianie przeterminowanych leków na terenach aptek i wybranych przychodni lekarskich	x	x	7 447,52	7 791,48	8 237,97
Odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	x	x	x	59 638,5	59 718,07
ŁĄCZNIE	2 279 056,5	2 914 017,18	2 966 056	3 053 829,03	4 985 703,77

Kolejna tabela przedstawia wysokości kosztów i przychodów dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi. Koszty to łącznie wszystkie składowe z tabeli powyżej, natomiast przychody to wpłaty od mieszkańców w poszczególnych latach.

Tabela 19 Bilans kosztów i przychodów w latach 2014-2018

Koszty	Przychody	Różnica bilansowa
--------	-----------	-------------------

2014	2 279 056,53	3 148 210,35	869 153,82
2015	2 910 517,18	3 008 643,85	94 626,67
2016	2 965 576,45	3 018 375,10	52 318,65
2017	3 053 829,03	3 024 872,50	-28 956,53
2018	4 985 703,77	4 277 325,96	-708 377,81
Łącznie	16 194 682,96	16 477 427,76	278 764,80

Z zestawienia wynika, że Gmina Góra Kalwaria do 2016 r. osiągała nadwyżkę środków w systemie gospodarowania odpadami. Brak informacji nt. przeznaczenia nadwyżki w budżecie. Niestety jednak w roku 2017 i 2018 Gmina uzyskała ujemny bilans kosztów i przychodów w wysokości -28 956,53 zł oraz -708 377,81 zł, odpowiednio. Jest to bardzo niepokojący fakt. Należy zwrócić uwagę, że w tym roku zarówno koszty operatora wzrosły aż o 1 931 874,67 zł w porównaniu z rokiem 2017. Jednocześnie jednak wzrosły przychody z opłat od mieszkańców o 1 252 453,46 zł w porównaniu z rokiem 2017. Z tego wynika, że jeszcze inne czynniki miały wpływ na ujemną różnicę bilansową w dwóch ostatnich latach. Zakup pojemników na odpady komunalne nie został odnotowany w roku 2017, a w 2018 koszt ten wyniósł 19 849,74 zł. Obsługa administracyjna systemu wzrosła znacząco z 186 277,17 zł w 2017 r. do 235 871,04 zł w 2018 r. Uwagę należy zwrócić także na koszty poniesione w celu usuwania odpadów z miejsc do tego nieprzeznaczonych – w 2017 r.: 5 654,88 zł i około dwukrotnie większe w 2018 r.: 11 359,91 zł.

Koszty ponoszone w związku z przekazywaniem odpadów do instalacji w uzasadnieniu uchwały oraz podwyżki dla mieszkańców przede wszystkim wynikają z większych kosztów, jakie ponoszą odbiorcy śmieci za gospodarowanie odpadami. 1 stycznia 2018 r. weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 marca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska, tzw. opłata marszałkowska. Spowodowało to konieczność znaczącego podniesienia opłat pobieranych od mieszkańców gminy celem sfinansowania systemu gospodarki odpadami. Odpowiednio w okresie od 2013 do 2017 r. opłata marszałkowska wynosiła 70,00 zł za tonę odpadów umieszczoną na składowisku, w 2018 r. – 140,00 zł za tonę, w 2019 r. – 170 zł, natomiast do 2020 r. wynosić będą 270,00 zł za tonę. Z uwagi na rosnące koszty ogólne oraz ze względu na wzrost opłat środowiskowych, należy spodziewać się, że tendencja wzrostowa kosztów zagospodarowania odpadów zmieszanych będzie utrzymywać się jeszcze przez kilka najbliższych lat.

Należy podkreślić, że opłaty ponoszone przez mieszkańców za gospodarowanie odpadami powinny pokrywać w 100% koszt systemu. Niedopuszczalna jest dopłata z budżetu celem wyrównania kosztów, co podlega dyscyplinie finansów publicznych.

Dodatkowym kosztem w systemie gospodarki odpadami jest ewentualna kara pieniężna z tytułu nieosiągnięcia poziomu recyklingu. Karę pieniężną oblicza się jako iloczyn stawki opłaty za zmieszane odpady komunalne, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 290 ustawy z dnia

27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska i brakującej masy odpadów, wyrażonej w Mg, wymaganej do osiągnięcia odpowiedniego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia. Wg szacowanych obliczeń gmina Góra Kalwaria może mieć poziomu recyklingu o ok. 36 % za niski od wymaganych 50% w 2020r. Kara obliczona, przy stawce w wysokości 67,22 zł za zmieszane odpady komunalne pomnożonej razy brakującej masy odpadów przygotowanej do recyklingu (3024,775 Mg – 1149,4145 Mg = 1 875,3605 Mg) wyniosłaby zatem **126 061,73 zł**, co przy obecnie już minusowym bilansie gospodarki odpadami stanowić będzie problem i zagrożenie dla budżetu Gminy.

Rekomendacje: Wg wskaźnika i deklaracji mieszkańców istnieje mały procent osób, które nie prowadzą selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, czego jednak nie potwierdzają liczby wskazujące na recykling surowców. Oznacza to, że pomimo dużego procentu deklaracji dot. selektywnej zbiórki odpadów, nadal przygotowanie surowców wtórnych do recyklingu nie jest wykorzystane możliwie na najwyższym poziomie. Należy zatem zintensyfikować kontrolę oraz wprowadzić narzędzia zdalne faktycznego sposobu postępowania z odpadami. Zintensyfikowanie selektywnej zbiórki wymaga wzmocnienia mechanizmów i narzędzi powodujących ograniczenie wytwarzania odpadów zmieszanych i wzrost poziomu przygotowania do ponownego użycia i naprawy. Co ważne, odpady komunalne powstają nie tylko w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, co nasuwa wniosek zasadności wprowadzenia gospodarki odpadami także na tych terenach, oczywiście z naciskiem na sposób selektywny zbiórki (z raportami mas i kodów odpadów).

Biorąc pod uwagę relację ceny – a w konsekwencji wpływ kosztów zagospodarowania odpadów na koszty obsługi całego systemu gospodarki odpadami należy zwiększyć intensywność odbiór odpadów selektywnie gromadzonych. O ile bowiem koszty logistyczne obsługi systemu ulegną wtedy niewielkiej podwyżce, o tyle znacząco spadną koszty zagospodarowania odpadów.

7.3. Możliwości wykorzystania przez Gminę środków finansowych

Rozdział ten został sporządzony w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2019.0.2010),
- 2) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2019.0.701),
- 3) Ustawa dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U.2019.0.869),
- 4) Ustawa z dnia 29 września 1994 r o rachunkowości (Dz.U.2019.0.351).

Przystępując do ustalenia, w jaki sposób możliwe jest wykorzystanie przez Gminę Góra Kalwaria środków finansowych uzyskanych z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyjść trzeba od syntetycznej analizy na temat charakteru tzw. „opłaty śmieciowej”. I tak, przypomnieć

wypada, że obowiązek uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami przez właścicieli nieruchomości reguluje art. 6h ucpg. Przepis ten wprost stanowi także, że przedmiotowa opłata jest ponoszona na rzecz gminy, na terenie której są położone ich nieruchomości. Z kolei przepis art. 6r ust. 1 ucpg przesądza, iż opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi dochód gminy. W świetle powyższych przepisów nie ma zatem żadnych wątpliwości, iż opłata śmieciowa jest pewnego rodzaju daniną publicznoprawną. Co ciekawe, w piśmiennictwie wskazuje się też czasami, że ma ona charakter swoistego podatku śmieciowego. Z takim twierdzeniem nie sposób jednak się zgodzić. Należy bowiem wskazać, że jedną z podstawowych cech podatków jest ich nieekwiwalentność. Oznacza to w skrócie, że za ponoszone obciążenie z tytułu danego podatku, podmiot go uiszczający nie może oczekiwać od instytucji publicznych konkretnych świadczeń. Opłata śmieciowa ma natomiast zgoła odmienny charakter. Przepis art. 6r ucpg, który omówiony zostanie szczegółowo w dalszej części niniejszego opracowania, przesądza bowiem, iż opłata śmieciowa ma charakter ekwiwalentny. Zgodnie z przepisem art. 6r ust. 2d ucpg, za jej uiszczenie gmina zobowiązana jest zapewnić właścicielom nieruchomości co najmniej możliwość pozbywania się wszystkich rodzajów odpadów komunalnych. Zakres usług świadczonych, w zamian za opłatę śmieciową ustalany jest co prawda w sposób precyzyjny w uchwale rady gminy wydanej na podstawie przepisu art. 6r ust. 3 ucpg, nie może być on jednak węższy niż zakres wprost wymieniony w przepisie art. 6r ust. 2d ucpg. Ekwiwalentność opłaty za gospodarowanie odpadami przesądza, iż, pomimo że niewątpliwie stanowi ona rodzaj daniny publicznoprawnej, to używanie wobec niej określenia „podatek śmieciowy” jest co najmniej nadużyciem semantycznym. Ponadto należy zwrócić uwagę, że uzyskiwane z tytułu opłaty śmieciowej dochody nie podlegają ogólnej zasadzie niefunduszowania, wyrażonej w art. 42 ust. 2 ufp, która w skrócie polega na zakazie łączenia określonych dochodów publicznych z określonymi wydatkami. Przepis art. 6r ucpg stanowi wszak przepis szczególny, wyłączający zastosowanie tej ogólnej zasady. Zgodnie z jego treścią przychody z tytułu opłaty śmieciowej przeznaczone powinny być bowiem na konkretne cele wprost w nim wskazane, które szczerzej zostaną omówione w poniżej.

Środki pochodzące z opłaty śmieciowej nie mogą być przez gminę wydatkowane w pełni swobodnie i to pomimo, iż przepis art. 6 ust. 1 ucpg wskazuje, iż opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi dochód gminy. Podstawowe ograniczenie możliwości rozporządzania dochodem uzyskanym z tytułu popranej opłaty śmieciowej stanowi przepis art. 6r. ust. 1aa ucpg. Przepis ten wyraźnie wskazuje bowiem, że środki pochodzące z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie mogą być wykorzystane na cele niezwiązane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Katalog wydatków jakie mogą być pokrywane z tytułu przychodów uzyskanych przez gminę z opłaty śmieciowej zawierają kolejne ustępy art. 6r ucpg. I tak, zgodnie z przepisem art. 6r ust. 2 ucpg ze środków tych gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- 1) odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- 2) tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- 3) obsługi administracyjnej systemu,
- 4) edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

Dodatkowo przepis art. 6r ust. 2a ucpg wskazuje, że ze środków uzyskanych z tytułu opłaty śmieciowej gmina może pokryć koszty wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym. Z kolei przepis art. 6r ust. 2b ucpg pozwala wykorzystać te przychody także na pokrycie kosztów usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu uo.

Pierwsze, na co należy zwrócić uwagę analizując powyższe przepisy to fakt, iż wszystkie one mówią w swojej treści o kosztach. Wypada w tym miejscu zwrócić uwagę, iż zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie o rachunkowości oraz zasadami wynikającymi z ustaw podatkowych, nie każdy wydatek stanowi koszt. W przypadku systemu odbioru odpadów komunalnych w szczególności chodzi tutaj o nakłady inwestycyjne. Poniesienie tego typu nakładów prowadzi bowiem do powstania środków trwałych, takich jak. m. in. nieruchomości, czy też pojazdy. Wydatki na zakup tego typu środków rozliczane są zaś w czasie ich użytkowania jako amortyzacja. Wydatek związany z danym środkiem trwałym jest zatem „rozdzielony” na cały okres jego użytkowania. Koszt w każdym roku użytkowania tego środka stanowi zatem jedynie część wydatków inwestycyjnych poniesionych z tytułu jego powstania. Przyjmując zatem restrykcyjną wykładnię pojęcia kosztów na gruncie omawianych przepisów ucpg należałoby stwierdzić, że z przychodów z tytułu opłaty śmieciowej nie mogą być finansowane w sposób bezpośredni nakłady inwestycyjne. Nie stanowią one bowiem kosztów w rozumieniu przepisów o rachunkowości oraz ustaw podatkowych. Taka wykładnia przytoczonych powyżej przepisów wydaje się jednak zbyt restrykcyjna. Warto bowiem wskazać, że w fundamentalnym dla kwestii kształtowania wysokości stawki opłaty śmieciowej, wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 6 listopada 2013 r. sygn. akt I SA/Bk 127/13 Sąd pomimo, iż zakwestionował sposób ustalenia stawki opłaty, to w istocie nie odniósł się w sposób krytyczny do praktyki uwzględnienia w kalkulacji stawki opłaty wydatków inwestycyjnych w postaci zakupu śmieciarki. Także Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie w uchwale z dnia 20 maja 2014 r. sygn. XII/2412/2014 ustalając budżet Gminy Dubiecko w rubryce dotyczącej przeznaczenia przychodów uzyskanych z tytułu opłaty śmieciowej uwzględniła m. in. inwestycje i zakupy inwestycyjne. Zasadne wydaje się zatem przyjęcie, iż ustawodawca wprowadzając do ucpg pojęcie kosztów nie miał na myśli pojęcia tożsamego znaczeniowo z „kosztami” na gruncie ustawy o rachunkowości i ustaw podatkowych, a w treści przepisu art. 6r ucpg w istocie mowa jest o ogóle wydatków dotyczących funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym

także wydatkach inwestycyjnych. Przy przejściu wskazanego wyżej założenia interpretacyjnego, możliwe staje się przeznaczenie środków z tytułu opłaty śmieciowej na wydatki inwestycyjne. Następnie należy rozważyć, czy katalog zaprezentowanych w tym przepisie celów, na które wydatkowane mają być przychody z tytułu opłaty śmieciowej jest katalogiem o charakterze zamkniętym, czy też jest to jedynie przykładowy katalog wydatków.

Na wstępie zaznaczyć należy, że przepis art. 6r ust. 2 ucpg wyraźnie stanowi, że przychody z opłaty mogą być przeznaczane na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują wskazane w tym przepisie kategorie kosztów. Użycie czasownika „obejmować” może sugerować, iż następujące po nim wyliczenie ma jedynie charakter przykładowy. Czasownik ten zgodnie ze słownikiem języka polskiego PWN oznacza bowiem „zawierać, mieć w swoim składzie”. W świetle takiego rozumienia czasownika „obejmować” można by zatem przyjąć, iż koszty funkcjonowania systemu wskazane wprost w przepisie art. 6r ust. 2 ucpg to jedynie koszty przykładowe, a samo funkcjonowanie systemu obejmuje także inne, podobne koszty niewymienione wprost w tym przepisie.

Dokonując wykładni katalogu kosztów zawartego w przepisie art. 6r ust. 2 ucpg nie sposób pominąć jednak brzemienia przytoczonych już powyżej kolejnych ustępów art. 6r tj. ust. 2a i 2b. Stosując bowiem zaproponowany powyżej sposób wykładni koszty ujęte w tych dwóch przepisach powinny mieścić się w kategorii kosztów funkcjonowania systemu, o których mowa w art. 6 ust. 2 ucpg, zatem osobna regulacja ich dotycząca byłaby zbędna. Tymczasem ustawodawca decyduje się wprost wskazać, iż w koszty funkcjonowania systemu wchodzić mogą zarówno koszty wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym jak i koszty usuwania odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania. Takie dosłowne wskazanie tych dwóch kategorii wydatków, pomimo iż możliwość wydatkowania na nie przychodów pochodzących z opłaty śmieciowej można by wyinterpretować z brzemienia przepisu art. 6r ust. 2 ucpg sugerować powinno, że formułując katalog wydatków, na które przychody te mogą być przeznaczane ustawodawcy w istocie chodziło o stworzenie katalogu o charakterze zamkniętym i wyczerpującym. Co istotne, restrykcyjną wykładnię przepisu art. 6r ucpg zdają się potwierdzać wyroki sądów administracyjnych. Wskazać można tutaj m. in. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 8 maja 2014 r., sygn. akt II SA/Wr 207/14, w którym WSA wskazał, iż opłata śmieciowa stanowi dochód gminy, z którego pokrywa się funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, a mianowicie: odbieranie, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych, tworzenie i utrzymanie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz obsługę administracyjną tego systemu. Sąd wskazał zatem, że kosztami funkcjonowania systemu są jedynie koszty wprost wymienione w art. 6r ust. 2 ucpg. Tożsame stanowisko zajął w tej kwestii również m. in. WSA w Gliwicach w wyroku z dnia 18 sierpnia 2014 r.,

sygn. akt I SA/GI 369/14, a także WSA w Warszawie w wyroku z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. akt III SA/Wa 2574/13 oraz WSA w Gdańsku w wyroku z dnia 26 lutego 2014 r., sygn. akt I SA/Gd 1601/13. W świetle przytoczonych powyżej orzeczeń sądów administracyjnych należy stwierdzić, że przychody z tytułu opłaty śmieciowej mogą być przeznaczane jedynie na wydatki wprost wynikające z brzemienia przepisów art. 6r ust. 2 - 2b ucpg. Raz jeszcze należy zatem wskazać, że są to koszty:

- 1) odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- 2) tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- 3) obsługi administracyjnej systemu,
- 4) edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi,
- 5) wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
- 6) usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania.

W tym miejscu wskazać należy, iż de facto i de iure prawodawca pozostawił w gestii gmin odpowiedzialnych za kształtowanie lokalnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi praktyczne rozstrzygnięcie co do granic przedmiotowych określonych wyżej kategorii kosztów. W szczególności podkreślić warto, iż wobec niedookreśloności takiej kategorii jak „koszty obsługi administracyjnej systemu” to konkretna gmina zmuszona jest rozważyć, jakie konkretne wydatki można do przedmiotowego katalogu przypisać. Zauważmy, że w przepisach ucpg brakuje chociażby przykładowego katalogu wydatków wchodzących w skład tej kategorii. Na fakt ten zwrócił uwagę m. in. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim, który w wyroku z dnia 15 października 2014 r., sygn. Akt I SA/Go 357/14 stwierdził, że koszty obsługi administracyjnej mają trudno uchwytne granice. W piśmiennictwie podkreśla się, że w skład tej kategorii wydatków mogą wchodzić w szczególności koszty wynagrodzeń, artykułów biurowych, korespondencji, rozmów telefonicznych, sprzętu komputerowego i innego wyposażenia stanowisk pracy. Tytułem egzemplifikacji: wydaje się zatem, że w sytuacji, w której dla prawidłowego funkcjonowania systemu niezbędne jest zapewnienie pracownikom dostępu do samochodu służbowego, w celu np. możliwości dokonywania weryfikacji danych zawartych w deklaracjach składanych przez mieszkańców, możliwe jest zawarcie kosztów zarówno jego zakupu jak i eksploatacji w katalogu kosztów administracyjnej obsługi systemu. Wskazać można tutaj orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 5 marca 2014 r., sygn. akt I SA/Go 51/14, w którym Sąd co prawda uchylił uchwałę rady gminy w przedmiocie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki takiej opłaty, jednak nie zaaprobował zarzutów skarżącego dotyczących błędnej kalkulacji wysokości stawki opłaty ze względu na ujęcie w kosztach

obsługi administracyjnej systemu m. in zakupu samochodu służbowego. Podobnie krytycznie nie odniósł się WSA w Gorzowie Wielkopolskim do tego typu zakupu w cytowanym już wyroku z dnia 15 października 2014 r., sygn. Akt I SA/Go 357/14.

Dokonana analiza charakteru oraz możliwych sposobów zagospodarowania przychodów uzyskiwanych przez Zleceniodawcę z tytułu opłaty śmieciowej prowadzi do następujących wniosków:

- 1) Opłata śmieciowa ma charakter daniny publicznoprawnej. Nie może być jednak nazywana podatkiem śmieciowym, ponieważ ma charakter ekwiwalentny.
- 2) Przychody uzyskane z tytułu opłaty śmieciowej przez gminę nie podlegają ogólnej zasadzie niefunduszowania, ponieważ katalog wydatków, na które mogą zostać one przeznaczone został określony w przepisie art. 6r ucpg.
- 3) Przepis art. 6r. ust. 1aa ucpg ogranicza możliwość wydatkowania środków pochodzących z opłaty śmieciowej. Stanowi bowiem, że środki pochodzące z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie mogą być wykorzystane na cele niezwiązane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.
- 4) Katalog kosztów funkcjonowania systemu, na które mogą być przeznaczone środki pochodzące z opłaty śmieciowej zawierają przepisy art. 6r ust. 2-2b.
- 5) W świetle orzecznictwa sądów administracyjnych należy stwierdzić, że przychody z tytułu opłaty śmieciowej mogą być przeznaczane jedynie na wydatki wprost wynikające z brzemienia tych przepisów.
- 6) W odniesieniu do wydatków planowanych przez Zleceniodawcę należy wskazać, że niemożliwe jest jednoznaczne przesądzenie, czy ich ewentualna realizacja ze środków pochodzących z opłaty śmieciowej nie spotka się z krytyczną oceną organu nadzoru.

8. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Opracowanie niniejszego dokumentu pozwoliło na wskazanie kilku zasadniczych nieprawidłowości i braków. Każdy rozdział analizy podsumowano wnioskami i rekomendacjami. W szczególności, należy wskazać na brak informacji od Gminy na temat łącznej ilości nieruchomości niezamieszkałych z podziałem na ilość i rodzaj pojemników dla poszczególnych frakcji odpadów spowodowana brakiem objęcia systemem gospodarki odpadami na tych terenach.

Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla Gminy Góra Kalwaria każdego roku jest przygotowana na tym samym wzorze, co sprawia, że dokumenty są przejrzyste i porównywalne. Natomiast warto zmienić sposób przedstawiania wykresu dot. masy poszczególnych rodzajów odpadów odebranych i zebranych z obszaru Gminy Góra Kalwaria w Mg (z nieruchomości oraz PSZOK). Wykres ciężko się odczytuje pod kątem kodu odpadu i odpowiadającej jemu masy, lepszym rozwiązaniem byłoby przedstawieniem danych z wykresu w formie tabeli.

8.1. Obowiązki wynikające z nowelizacji ustawy o odpadach

Przyczyną potencjalnie wpływającą na wzrost kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy Góra Kalwaria w stosunkowo krótkiej perspektywie czasu jest Nowela uo. Zobowiązanie dotyczy dostosowania istniejącej infrastruktury do nowych wymagań prawnych. Mowa w tym wypadku chociażby o obowiązku zapewnienia monitoringu wizyjnego miejsca magazynowania odpadów (zob. art. 25 ust. 6a-6e oraz 8a uo).

Co więcej, powinno się dokonać inwentaryzacji tych odpadów, których magazynowanie rozpoczęło się przed wejściem w życie Noweli uo w celu ustalenia terminu, do którego należy wskazane odpady przekazać do dalszego zagospodarowania. W innym wypadku istnieje ryzyko przekroczenia dopuszczalnego limitu czasowego na magazynowanie odpadów, co zagrożone jest sankcją w postaci grzywny lub aresztu, o której mowa w art. 194 i 194a.

8.2. Konieczność wdrożenia przez Polskę tzw. pakietu gospodarki o obiegu zamkniętym

Kolejnym czynnikiem, który będzie miał istotny wpływ na kształt i koszty gminnych systemów, w tym systemu Gminy Góra Kalwaria jest pakiet dyrektyw nowelizujących prawodawstwo unijne w duchu *circular economy*. Mowa o dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z 30 maja 2018 r., czyli o:

- Dyrektywie 2018/849 zmieniającej dyrektywę 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów i 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- Dyrektywie 2018/850 zmieniającej dyrektywę 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów,
- Dyrektywie 2018/851 zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów,
- Dyrektywie 2018/852 zmieniającej dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych.

Implementacja przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia zgodności prawa krajowego z tymi dyrektywami powinna co do zasady nastąpić do 5 lipca 2020 r. Z punktu widzenia gmin, wdrożenie nowych dyrektyw unijnych oznaczana m.in. dalszy wzrost celów związanych z gospodarką odpadami. Nowe cele zakładają m.in.:

- osiągnięcie recyklingu odpadów komunalnych na poziomie 65% do 2035,
- osiągnięcie recyklingu odpadów opakowaniowych na poziomie 70% do 2030,
- redukcja składowania odpadów komunalnych do co najmniej 10% do 2030 r.,
- zakaz składowania segregowanych odpadów.

Co więcej, państwa członkowskie zostały obowiązane wprowadzić od 1 stycznia 2025 r. selektywną zbiórkę tekstyliów. Wobec powyższego należy zauważyć, że w perspektywie dwóch lat może dojść do istotnych zmian ram prawnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi.

8.3. Problemy i proponowane rozwiązania

1) Brakuje rozwiązań systemowych z zakresu zapobiegania wytwarzaniu odpadów.

Projektując nowy system gospodarki odpadami dla gminy Góra Kalwaria należy uwzględnić duży strumień odpadów komunalnych, a także potencjalny wzrost strumienia odpadów biodegradowalnych i wdrożyć działania mające na celu zapobieganie wytwarzaniu odpadów oraz prawidłowo wyliczyć budżet niezbędny do utrzymania prawidłowego działania systemu. Wejście w życie noweli ucpg oznacza w praktyce wygaśnięcie dotychczasowego regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminach, co może być okazją do wdrożenia rozwiązań optymalizujących system gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Góra Kalwaria. W tym kontekście znaczenie ma nowelizacja ucpg umożliwiająca gminom budowę własnych instalacji recyklingu celem optymalizacji kosztów i uzupełnieni systemu przetwarzania odpadów.

- 2) Na terenie gminy Góra Kalwaria nie przeprowadzono badań ilościowych i jakościowych odpadów komunalnych.

Kluczem do dokładnego zaplanowania systemu jest posiadanie aktualnej morfologii odpadów. Sugerujemy przeprowadzenie badań morfologicznych odpadów ulegających biodegradacji. Oznaczanie składu morfologicznego odpadów komunalnych stałych oraz określenie wartości wskaźników nagromadzenia przeprowadza się zgodnie z następującymi normami:

- PN-93/Z-15006 „Odpady komunalne stałe. Oznaczanie składu morfologicznego”,

-BN-87/9103-03 „Unieszkodliwianie odpadów miejskich. Pobieranie, przechowywanie i przesyłanie oraz wstępne przygotowywanie próbek odpadów do badań”.

- 3) Zwiększająca się masa odpadów zmieszanych.

W kontekście konieczności podjęcia realnych działań na rzecz zmniejszenia strumienia zmieszanych odpadów komunalnych, należy dążyć do intensyfikacji selektywnej zbiórki odpadów. Wagowo, największy strumień odpadów komunalnych (wg danych pochodzących z badań morfologii innych gmin) stanowią odpady kuchenne ulegające biodegradacji. Ich skuteczne wydzielenie może mieć zasadnicze znaczenie dla utrzymania kosztów systemu gospodarki odpadami na akceptowalnym poziomie. Biorąc pod uwagę relację ceny – a w konsekwencji wpływ kosztów zagospodarowania odpadów na koszty obsługi całego systemu gospodarki odpadami – należy rozważyć zniesienie ograniczenia odbierania odpadów organicznych w tym zielonych z terenów nieruchomości oraz zwiększyć intensywność selektywnej zbiórki odpadów gromadzonych jako surowce wtórne. O ile bowiem koszty logistyczne obsługi systemu ulegną wtedy niewielkiej podwyżce, o tyle znacząco spadną koszty zagospodarowania odpadów.

- 4) Mała częstotliwość odbioru odpadów selektywnie zbieranych.

Należy rozważyć zwiększenie częstotliwości odbioru odpadów ulegających biodegradacji w celu intensyfikacji zbiórki selektywnej strumienia, którego dalsze zagospodarowanie nie tylko jest tańsze, ale też przebiega w procesie recyklingu, a nie odzysku czy unieszkodliwiania. Szczególnie warto zwiększyć częstotliwość odbioru z pojemnika/worka żółtego i zielonego. Zwiększenie częstotliwości odbioru szkła z zabudowy jednorodzinnej oraz szeregowej na odbiór raz w miesiącu. Zwiększenie częstotliwości odbioru wielkogabarytowych odpadów w zabudowie jednorodzinnej oraz szeregowej na odbiór dwa razy w roku.

- 5) Brak gospodarki odpadami z terenów nieruchomości niezamieszkałych.

W celu optymalizacji kosztów obsługi systemu, zaleca się analizę zasadności objęcia nieruchomości niezamieszkałych. Konieczne jest przeprowadzenie działań kontrolnych dla nieruchomości zamieszkałych jak i niezamieszkałych. W prawidłowo działającym systemie gospodarowania odpadami należy monitorować, ile deklaracji składanych jest z terenów zamieszkałych, z niezamieszkałych a także w sposób selektywny i nieselektywny. Zaleca się przy

tym prowadzenie ewidencji pojemników, tj. tzw. oczipowania pojemników, co pozwoli na sprawdzenie czy ilość i rodzaje pojemników pokrywają się z danymi z deklaracji.

Należy rozważyć objęcie obowiązkiem selektywnej zbiórki odpadów kuchennych nieruchomości niezamieszkałych, zwłaszcza tych, na których prowadzona jest działalność gastronomiczna lub handlowa w branży spożywczej.

6) Zagrożenie nieosiągnięciem wymaganego poziomu recyklingu.

Brak osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu 50% w 2020r. poprowadzi do wysokich kar pieniężnych. W następstwie nowelizacji przepisów poziom recyklingu z 38 % spadnie do ok. 13,46 %, co dla gminy oznaczać będzie kary rzędu setki tysięcy złotych. Konieczne jest podjęcie znaczących i ambitnych kroków, które wpłyną na realne zwiększenie selektywnej zbiórki u źródła dla wszystkich frakcji oraz, co bardzo istotne - inwestycje i rozwój instalacji, które są w stanie odpady zebrane selektywnie skutecznie przetworzyć w procesach recyklingu. Należy zintensyfikować kontrolę lub wprowadzić narzędzia zdalne faktycznego sposobu postępowania z odpadami. Wg wskaźnika bowiem, aż 93 % mieszkańców prowadzi selektywną zbiórkę, co nie znajduje potwierdzenia w osiąganych przez gminę wskaźnikach recyklingu. Najlepszą weryfikacją segregacji są kontrole w terenie.

7) Ujemny bilans systemu gospodarki odpadami.

Należy znaleźć przyczynę i rozwiązanie jak wyrównać bilans, ponieważ w perspektywie przyszłości koszty te mogą się pogłębiać. W zakresie osiągnięcia lepszej płynności finansowej systemu, zasadne jest pobieranie opłaty za gospodarowanie odpadami z góry, a nie z dołu.

8) Kampanie edukacyjno-informacyjne.

Wszystkie planowane zmiany - zarówno wynikające z przepisów prawa jak i podejścia racjonalizatorskiego, a także próby optymalizacji systemu wymagać będą od gminy prowadzenia spójnej, szerokiej i intensywnej kampanii komunikacyjno-informacyjnej zaplanowanej i prowadzonej regularnie w najbliższych latach. Edukacja ekologiczna powinna występować już na poziomie szkół, a nawet przedszkoli, w celu wykształcanie dobrych nawyków i praktyków związane z gospodarką odpadami już od najmłodszych lat. Co więcej warto też rozważyć jak z trafić z edukacją także do pokoleń seniorów. Koszty kampanii należy uwzględnić w całkowitych kosztach obsługi systemu gospodarki odpadami.